Colecția Cotidianul, l 11
DANIEL PENNAC
Domnilor copii
EDITURA UNIVERS

Daniel Pennac,'pe numele său real Daniel Pennacchioni, s-a născut la Casablanca, în 1944, într-o familie de militari. Şi-a petrecut copilăria în decorul garnizoanelor, mutându-se din Africa în Asia de Sud-Est. Profesor de franceză la Nisa, a debutat în 1985 cu romanul Au bonheur des ogres (La căpcăunii veseli), rezultatul unui sejur în Brazilia şi al unui pariu cu prietenii, în 1992, Pennac şi-a cucerit cititorii europeni cu un eseu foarte aparte despre cărți, lectură, cititori, care încearcă să le redea adolescenților gustul lecturii: Ca un roman, care s-a vândut în 250.000 de exemplare în doar câteva luni. Dintre cărțile sale cele mai cunoscute fac parte Micuța vânzătoare de proză (1990), Domnul Malaussene (1995), Domnilor copii (1997) şi Fructele pasiunii (1999). Romanele sale se petrec chiar în cartierul în care locuieşte scriitorul: Belleville, zonă multiculturală a Parisului, unde amestecul este un semn de identitate al relațiilor sociale. Un amestec ce se infiltrează în toate dimensiunile textului, care poate cuprinde crime, critici sociale, umor, dragoste, dezbateri intelectuale sau cel mai pur absurd.

Toate ingredientele de succes ale lui Pennac se regăsesc în Domnilor copii. Un profesor le cere elevilor să scrie o compunere, în care să-şi imagineze un scenariu bizar: într-o dimineață să se trezească adulți, iar părinții să se transforme în copii, în dimineața următoare, elevii săi chiar vor avea parte de acea soartă. Domnilor copii este una dintre cele mai frumoase invitații la retrăirea, prin lectură, a unei vârste imposibil de şters din memoria adultului.

Cristiana Vişan

DANIEL PENNAC
Domnilor copii
ediția a II-a
Traducere
de SANDA OPRESCU
Colecția Cotidianul.
EDITURA UNIVERS Bucureşti • 2006

Redactor: Diana Crupenschi Coperta: Cătălin Pavel
Tehnoredactare: Constantin Niță
DANIEL PENNAC
Messieurs les enfants
© Editions Gallimard, 1997.
www.edituraunivers.ro
Toate drepturile asupra versiunii în limba română aparțin

Editurii UNIVERS, companie a grupului editorial
UNIVERSE PUBLISHING HOUSE, Inc
ISBN(IO) l-60257-00l-9
ISBN(13) 978-l-60257-00l-6

Prietenului Pierre Boutron, care, în răstimpul cât scriam acest roman, istorisea aceeaşi poveste într-un film. El nu va citi aceste rânduri decât în ziua în care eu îi voi vedea filmul. Aceasta a fost regula jocului nostru.

N-ar trebui să trăim în fiecare zi. CHRISTIAN MOUNIER

Mulțumirile mele lui Nicolas Doutry, subtil descoperitor de titluri, şi lui Roger Grenier, necruțător vânător de gafe.

SUBIECTUL

Imaginația nu înseamnă minciună

— IMAGINAȚIA NU ÎNSEAMNĂ MINCIUNĂ.

— Crastaing urla chestia asta fără să ridice vocea.

— Imaginația nu înseamnă minciună!

— Servieta lui scuipa lucrările noastre pe catedră.

— O faceți dinadins?

Nimeni n-o făcea dinadins. Ar fi însemnat să fii într-o ureche ca s-o faci dinadins.

— De câte ori trebuie să v-o tot spun?

— Trecuseră treizeci de ani şi el încă o mai repeta:

— Imaginația nu înseamnă minciună!

în răstimpul acestor treizeci de ani, şeptelul se împrospătase de treizeci de ori, unii dintre elevi erau copiii primilor săi elevi (nepoții erau în pregătire), dar formula lui Crastaing nu se schimbase:

— Imaginația nu înseamnă minciună!

Nici Crastaing nu îmbătrânise. Nu ceea ce se cheamă a îmbătrâni, nu acea prăbuşire a cărnii în jurul părerii de rău că s-a dus tinerețea, nici acea împietrire a inimii în numele realismului. Nu, nu acest gen de îmbătrânire. Rămăsese, pur şi simplu, el însuşi, fără vârstă din start. Poate că tocmai asta băga spaima în generații. Crastaing exista de când lumea şi pământul.

— Tu ce zici, câți ani are?

Bună întrebare. Câți ani putea să aibă acest prof inoxidabil care dintotdeauna îşi preschimba elevii în stane de piatră? Nu-l vedeai intrând în clasă, îl aşteptai, încă nu apăruse, îți ridicai privirea şi nu-l mai vedeai decât pe el: acelaşi costum de pe vremea lui Pazvante, aceeaşi pată violetă pe buzunar în dreptul stiloului, acelaşi leucoplast pe brațul drept al ochelarilor... Şi o paloare din cauza căreia nu vedeai decât trăsăturile: un contur de caricatură.

— Imaginația nu înseamnă minciună!

Of! Vocea asta ca o cretă ce scârțâie pe tablă... Din servieta lui veche se revărsă un şuvoi de lucrări pe catedră.

— O faceți dinadins?

Şi de astă dată, ca de obicei, alese o lucrare la întâmplare.

— Domnişoara Fontange!

Auzind numele altcuiva, tuturor le-a venit inima la loc! Iar când i-a explodat numele, Isabelle Fontange a înțepenit...

— Da, dumneata, Fontange...

Totdeauna m-am întrebat cum poate un pedagog matur să-i zică pe numele de familie unui zgâmboi de doisprezece ani şi trei luni ale cărui picioare sunt încă adânc înfipte în copilărie... Fără glumă, hai să încercăm să ne închipuim: o femeie sau un bărbat mai mult decât trecut se trezeşte în fiecare dimineață, îşi spală dinții şi gingiile iritate, verifică un sân căzut, o guşă fleşcăită, deschide o scrisoare de la fisc, simte cum, în fața jargonului poruncitor al administrației, i se strânge inima ca unui copil neînțeles, amână răspunsul pe a doua zi, îşi ia servieta de profesor, se cufundă în metrou cu un rest de sandvici în gură şi peste o jumătate de oră se uită de sus la o puştoaică de doisprezece ani şi trei luni.

— Te ascult, Fontange.

Ține lucrarea cu vârful degetelor ca pe o zdreanță de spălat pe jos.

— Te ascult: ce-i cu povestea asta despre o bunică în pân tecele căreia a fost implantat un bebeluş care devine sora fiicei sale, care la rândul ei devine mama mamei sale?

Nu se hlizeşte nimeni.

— Te ascult, Fontange, dar nu te aud.

— într-un târziu, puştoaica se bâlbâie:

— Aşa scria în ziar...

Tocmai asta nu trebuia să spună. (Dar de fapt, ce trebuia să spună?)

— Aşa deci? Când ți se cere să-ți imaginezi familia ideală, dumneata copiezi ce scrie în ziare?

„Imaginați-vă familia ideală", da, ăsta era subiectul temei. De când se ştia, Crastaing nu dăduse alte subiecte decât unele referitoare la familie sau la copilărie. O toană de profesor din care ia naştere o legendă.

— în ziar, Fontange...

L-a apucat o furie oarbă.

— Adevărul nu se află în ziare! Adevărul nu se află în te levizorul vostru! Adevărul nu se află nici măcar în cele ce se spun în jurul vostru!

Cuvinte rostite răspicat ca nişte lovituri de ciocan pe cuiul pedagogic.

— Adevărul nu vine de nicăieri, adevărul nu va fi nicio dată distribuit în cutia voastră poştală, o dată cu scrisorile...

Toate astea cu vocea aceea de cretă care scârțâie pe tablă de-ți zgârie urechile.

— Adevărul nu ți se datorează! Adevărul este o perma nentă cucerire!

Exact aşa ne dădea la cap acum treizeci de ani, cuvânt cu cuvânt. Nu era fals, dar ce-am fi putut înțelege noi din ele? Chiar şi astăzi, în fața acestei clase cu urechi prea tinere, e tot un adevăr care-i depăşeşte pe copii.

— Şi dumneata, Grassien!

Grassien ridică o figură bovină.

— Asta nu-i o descriere despre dumneata, Grassien, asta nu înseamnă nimic! Şi nu-i vorba despre familia din jurul dumitale, n-are nici un sens!

Foarte bine o face pe boul Grassien. Cu ochii umezi şi cu tot restul.

— Nu-ți lua mutra de bou!

Să nu mai vorbim despre împărțirea lucrărilor în ordinea descrescătoare a notelor cu comentariile de rigoare:

— Grassien, o inepție! Oussedine, grotesc! Marcelin, o varză! Van Dong, minciuni!

Cu câte un elan oratoric pe ici, pe colo, botezat „corectare":

— Imaginația nu înseamnă minciună! Trebuie să vă imagi nați cu adevărat. Oare vă cer prea mult când vă rog să nu înşi rați toate prostiile? O familie, ce-i aşa de greu de imaginat o familie adevărată? Şi copilăria! Ce, copilăria e planeta Marte?

în fața celor treizeci de priviri plecate, ceea ce, înmulțit cu treizeci de ani de predare şi doar în clasa asta a cincea, ne dă nouă sute de priviri care se feresc, cu alte cuvinte o viață întreagă să tot derapezi pe nişte ochi ce alunecă, ajungi să te convingi că eşti un profesor blestemat, mesagerul solitar al unui adevăr pierdut.

O viață întreagă.

Care astăzi, la patru şi douăzeci şi cinci, va fi dată peste cap din cauza celor trei tâmpiței pe care nimic nu-i deosebise până acum de ceilalți douăzeci şi şapte şi cărora li se rupea de această viață de prof, de aceste cuvinte de prof, deoarece nu se poate să tremuri de frică o oră întreagă, nici chiar la doisprezece sau treisprezece ani şi nici măcar de frica unui Crastaing! Trei tâmpiței care-i oferă crastaingitei lor o recreație de un minut. I-am numit pe:

1) Igor Laforgue, rândul şase de la geam, ascunde ostentativ o pagină foarte interesantă sub caietul de franceză.

2) Joseph Pritsky, prietenul şi vecinul său, care i-o suflă cu un gest fulgerător, cât Crastaing stă cu spatele.

3) Nourdine Kader, care se apleacă peste cei doi ca să nu-i scape nimic dintr-un eventual motiv de hlizeală.

în timp ce Crastaing îşi continuă corectarea umblând de colo-colo printre rândurile de bănci:

— Adevărul este că familia e o specie pe cale de dispariție!

Ni se tot spune că se pierd valorile familiale. Aiurea! Familia însăşi a dispărut! S-a dizolvat pe de-a-ntregul sub efectul en- zimelor mediatice! Televiziunea fabrică generații spontane şi voi sunteți produsul dezastruos al acestei manufacturi!

IGOR: Joseph, nu mai face pe nebunul, dă-mi-o înapoi, ce naiba!

NOURDINE: Ce-i? Ce-i? Arată-mi şi mie, Joseph! JOSEPH: Igor, tu ai făcut-o,?

— Televizoarele vă sunt de-ajuns, asta e tragedia, conti nuă Crastaing umblând de colo-colo: ați ajuns să aveți ca petele ca un ecran. Un ecran cu căşti de walkman! Şi doar nu v-am cerut marea cu sarea! V-am cerut să vă scoateți din priză câteva ore şi să inventați realitatea. Părinții voştri sunt totuşi reali, nu? Tata, mama există cu adevărat, nu?

Frații şi surorile voastre doar nu sunt personaje de joc pe calculator! Sau sunt?

IGOR: Termină, Joseph! Dă-mi-o-ncoa! Bagă de seamă c-o-ncurci!

JOSEPH (râde cu lacrimi, ostentativ, dar pe înfundate).

NOURDINE: Arată-mi şi mie, Joseph, hai mă, nu fi împuțit!!

Nici nouă, părinților acestor elevi, Crastaing nu ne vorbea altfel, dar, pe vremea aceea, „corectarea" era mai degrabă morală decât sociologică. După părerea lui, noi eram nişte maimuțoi nespălați; pur şi simplu nu-i meritam pe părinții noştri care-şi puneau pielea pe băț pentru nişte ingrați incapabili să aducă un omagiu sacrificiilor lor fie şi în cea mai modestă compunere. Indignarea lui era atât de profundă, încât vocea i se îneca uneori într-un fel de hohot de plâns. Tăcea brusc, de parcă şi-ar fi adunat puterile ca să stăpânească toate lacrimile adunate într-o viață întreagă. Clasa nu mai respira. Peste groaza inspirată de mâniile glaciale ale acestui om se mai adăuga atunci o disperare care ne urmărea şi în afara clasei alimentându-ne cele mai cumplite coşmaruri în asemenea măsură, încât mă trezeam noaptea ca şi când aş fi fost nevoit să trăiesc acea viață în loc de a mea. Emoția lui Crastaing nu ținea decât câteva clipe, îşi venea în fire şi-şi relua corectarea. Fără veste se întorcea şi ne prindea pe picior greşit. Exact asta a făcut şi în ziua aceea, la ora patru şi douăzeci şi cinci de minute fix.

— Aş fi curios să aflu...

S-a întors brusc şi s-a aplecat spre Joseph Pritsky, un dezechilibru amenințător, o statuie a Comandorului gata să-l storcească pe vinovat.

— Ar fi curios să aflu cu ce te ocupi, Pritsky, în timpul corectării.

Joseph nici nu apucă să reacționeze că pagina şterpelită de la prietenul său Laforgue se şi afla în mâna profesorului.

— Igor, îți jur, n-am putut să fac nimic, îi va explica el mai târziu, s-a întâmplat prea repede! Şi pe urmă mi-a fost frică să nu mă scap pe mine. Pe bune, credeam că fac în pantaloni! Mi-am strâns fundul cât am putut, nu m-am mai gândit la nimic altceva.

Pentru a sugera amploarea dezastrului aş putea descrie ce i-a fost dat să vadă lui Crastaing, dar ar însemna să cerem prea multe de la cuvinte. Cred că e mai bine să vă arăt corpul delict.

V-aş ruga aşadar să dați pagina.

Asta e.

Anumite tăceri nu se pot descrie şi Crastaing ştia perfect să dozeze acest tip de explozibil. Până la urmă a dat din cap critic.

— Indiscutabil, mişcarea e bine redată...

A arătat desenul întregii clase luându-i martori pe toți. Dar martorii țineau ochii în jos. Martorii ar fi preferat să li se taie capul pe loc decât să arunce o cât de furişă privire spre arma crimei.

— Totuşi, tema e puțin cam demodată.

Crastaing se îndrepta acum spre catedră îndoind, gânditor, desenul.

— Pritsky, ia-ți, te rog, caietul de corespondență şi no tează pentru lunea viitoare: o scurtă convorbire cu domnul Pritsky, tatăl dumitale.

încă una din expresiile lui scoase de la naftalină. Deşi familia murise cam de multişor, formula „domnul cutare, tatăl dumitale" n-avea moarte, după cum se vede.

— Va fi plăcerea mea să-i înmânez personal lucrarea dumitale de neo-post-şaişoptist-întârziat.

Exact în acest moment şi-a făcut intrarea în scenă Igor Laforgue. Fără să se mişte de la locul lui, fără emoție aparentă, a declarat:

— Desenul este al meu, domnule profesor.

După felul cum l-a privit pe Laforgue, era clar că lui Crastaing nu-i venea să creadă; şi tăcerea s-a suprapus peste tăcere.

— E desenul meu, insistă Igor.

Crastaing a schițat un zâmbet compătimitor.

— Fii realist, Laforgue, dumneata n-ai talent la desen, şi nici la altceva, de fapt.

Laforgue nu-şi pleca privirea. Era genul de obrăznicătură capabilă să-i sfideze cu privirea pe adulți, înfruntarea ar fi devenit pasionantă dacă Nourdine Kader n-ar fi zădărnicit-o ridicând spre cer un deget vibrant.

— Nu, eu făcut-o, domnu' profesor!

— Ia te uită, zise Crastaing fără să-şi piardă cumpătul, hotă rât lucru asta nu mai e clasa a cincea, asta e vila Medicis.

13

v(
\—-\,

— Nu, domnu' profesor, eu făcut-o!

— Eu l-am făcut, Kader; vorbeşte, te rog, ca lumea.

— (Nu, nu, nici urmă de rasism în cele de mai sus: aceeaşi

frază pronunțată de treizeci de ani încoace în fața celor care stâlcesc limba – a oricui, a mea, de exemplu, asta e tot, Crastaing exista dintotdeauna şi nu era de nicăieri, gramatica era singura lui patrie, în cazul în speță cea franceză, desigur.)

— Franțuzeşte, Kader, încearcă, măcar o dată. Te rog eu frumos.

Clopoțelul a sunat sub privirea ucigaşă a lui Nourdine Kader şi toate clasele liceului au explodat.

— Kader, Pritsky, Laforgue, voi rămâneți pe loc!

Tăindu-li-se elanul, cei trei băieți s-au prăbuşit la loc pe

scaunele respective.

— De vreme ce revendicați toți trei acelaşi desen, veți face aceeaşi temă suplimentară. Pentru mâine dimineață.

Solidaritatea antrenează consecințe.

Afară, domnul Foiriez consilierul pedagogic urla cât îl țineau bojocii: „Alergatul pe coridoare interzis!" Domnul Lanval, directorul, încerca să-i tempereze entuziasmul: „Lasă, Foiriez... de treizeci de ani mă lupt... n-are rost să scuipăm împotriva vântului..."

Crastaing pusese mâna pe cretă.

— Caietele de franceză, vă rog. Veți avea o compunere.

Crastaing scria dictând. Liniile frânte ale frazelor lui

zebrau tabla. Avea genul acela de scris electric, vijelios, o succesiune de fulgere, mânie oblică, accentele şi punctele năpustindu-se ca grindina peste frazele încheiate.

Subiect:

Te trezeşti într-o dimineață şi constați că peste noapte te-ai transformat într-un adult. Complet înnebunit, năvăleşti în camera părinților dumitale. Aceştia s-au transformat în copii.

Povesteşte urmarea.

16

Crastaing se întoarce:

— Am spus clar urmarea: ce se întâmplă după aceea!

— Joseph Pritsky s-a încumetat să întrebe:

— De ce vârstă să fie copiii, domnule profesor?

— Crastaing îşi închidea servieta.

— între cinci şi şapte ani, nu mai mult.

— NOURDINE: Şi dacă nu-s părinți, pe cine-i transformăm

în copii?

CRASTAING: Cea mai apropiată rudă adultă.

Ca întotdeauna în scenele cruciale, Crastaing s-a întors în pragul uşii cu o privire tăioasă şi cu degetul întins:

— Şi, fără soluții facile, vă rog; nu-i vorba nici despre un vis, nici despre marțieni, nici despre o zână poznaşă; este realitatea: dumneavoastră adulți şi părinții copii mici de tot.

Ați înțeles? Pentru mâine dimineață la ora opt. Şi nu uitați:

imaginația nu înseamnă minciună!

Exit Crastaing, în felul acela specific al lui de a ieşi, ca o dispariție.

Primul care a reacționat a fost Nourdine Kader. Şi-a trântit ghiozdanul pe spate şi s-a repezit spre ieşire. Laforgue l-a oprit în clipa când era să iasă pe uşă.

— Nourdine!

— Ce-i?

— Ce te-a găsit să-i zici că-i desenul tău?

— Nourdine şi-a încreţit fruntea:

— Mă integrez.

Şi o să vi se spună că puştii s-au schimbat! Dacă ar fi aşa, un profesor ca domnul Crastaing ar fi pus la păstrare într-o clinică albă de tot ca să lipească la loc cioburile unei identităţi făcute praf cu bazooka modernităţii infantile. Or, Crastaing e bine mersi. Domină ca un monolit, iar copiii

fac în continuare ciocul mic. Evident, copiii s-au mai schimbat un pic de pe vremea când eram eu mic! Au devenit fluorescenţi, adidaşii lor lucesc noaptea când pedalează, walkman-ul le face un cap ca de muscă şi o surzenie de bătrânei, ca nişte autentici rockeri dau din cap de parcă ar avea parkinson, îşi scurtează pletele şi fustele sperând să pară mai înalţi, halesc dimineaţa semințe de păsările şi la amiază hrana obişnuită a yankeilor, înjură aşa cum nouă ni se interzicea şi se delectează cu nişte filme pe care nu ne lasă să le vedem şi noi.

Coşmarurile lor sunt însă aceleaşi ca şi ale noastre când eram ca ei, iar meniul conversaţiilor idem: vorbesc despre profi! Şi când e vorba despre un Crastaing, au parte de fel unic. Ia să-i ascultăm pe Igor şi Joseph (douăzeci şi cinci de ani laolaltă) prieteni de când se ştiu, de la creşă, Igor, în picioare pe pedalele din faţă ale tandemului lor, urlă în amurgul ce se lasă peste oraş:

— Povestiţi urmarea, povestiţi urmarea! Te bag în mă-ta, Crastaing, şi-mi bag şi picioarele în compunerea ta, Crastaing!

în spatele lui Igor, Joseph pedalează; nu-i vine să râdă. Joseph pedalează căutându-şi cuvintele. Joseph întoarce pe toate feţele fraza care va trebui să-i anunţe autorităţii competente „scurta convorbire cu domnul Pritsky, tatăl dumitale".

IGOR: Şi când te gândeşti că s-ar putea să rămânem cu împuţitul ăsta de Crastaing pe cap până într-a şaptea?

JOSEPH (pedalând):...

IGOR: îţi dai seama?

JOSEPH (pedalând):...

IGOR: Mă! Joseph!

JOSEPH: Evident: nouă sute optzeci şi patru de ore, cincizeci şi nouă de mii patruzeci de minute, trei milioane cinci sute patruzeci şi două de mii patru sute de secunde.

IGOR: Gata mă, termină!

JOSEPH: Am avut timp să calculez la orele lui: o compunere pe săptămână, treizeci şi şase de compuneri pe an, o

sută patruzeci şi patru în total. Fără să mai punem la socoteală tezele!

IGOR: Opreşte-tei

Dar Joseph nu se opreşte, Joseph e pornit, Joseph ştie că acasă îl aşteaptă Pope Pritsky, tatăl lui.

JOSEPH: Şi toate despre familie: „O seară în sânul familiei", „Familia înainte de apariția televiziunii", „Mama", „Poți fi prieten cu fratele sau cu sora dumitale?", „Vă reîntâlniți cu familia după o scurtă despărțire", „Grădina mătuşii dumitale", „Piciorul drept al verişoarei dumitale", „Gaura din fundul lui nenea", „Părinții dumitale la vârsta de cinci ani, iar dumneata cap de familie"...

IGOR: Opreeeeeeeşte!

Se opresc. La stop. Cel de la colțul străzilor Sorbier şi Bidassoa, dacă e să spun precis. O limuzină gri-închis se strecoară lin între trotuar şi tăcerea lor. Şoferul e un şofer de casă mare, în uniformă, iar tipul de pe bancheta din spate, unul blond cu ochelari, s-a născut desigur dintr-o geantă diplomat. Nu e genul de maşină care bântuie de obicei prin cartier. Igor şi Joseph se apleacă deci spre geamurile fumurii şi inspectează interiorul aşa cum numeri peştişorii aurii din acvariu. Tipul de pe banchetă e cufundat în lectura unui ziar financiar. Pus la țol festiv, costum, cravată şi ochelari, nu mişcă. I se rupe de lumea de afară. Cele două mutre de puşti lipite de geamul lui sau două muşte sunt totuna pentru el. Copiii fac parte din natură, iar natura nu intră în programul lui. Atunci, Igor, cu arătătorul îndoit ciocăneşte uşor, de trei ori, în borcan.

Geamul se lasă, maiestuos, electric.

— Domnu'?

Nici un răspuns.

Igor nu e genul care să se lase păgubaş cu una cu două.

— Hei, domnu'! Cum erați dumneavoastră când erați mic?

Şoferul, cu ochii în retrovizor, fără să se întoarcă, răspunde:

— în orice caz mai bine crescut decât tine. Le dădea pace adulților.

Igor răspunde ritos:

— Ştii ceva, amice? Imaginația nu înseamnă minciună!

Abia atunci țâşnesc deasupra ziarului financiar alți doi

ochi. Doi ochi mici încercănați cu aur subțire.

— Cară-te, cretinule, că-ți stâlcesc mutra.

E foarte neaşteptat şi absolut sincer: un tip cu adevărat rău, palid şi glacial, din ăia care storcesc un băiat de doisprezece ani cu vătraiul fără să-şi păteze costumul. De astă dată, Igor îşi alege replica dintr-un film de Scorsese. Se apleacă şi şopteşte, cu un zâmbet de hienă:

— Mor de frică!

Portiera maşinii s-a deschis atât de repede, încât piciorul lui Joseph abia a apucat s-o trântească la loc. Zgomotul unui cap prins între geam şi tăblăria maşinii, nişte ochelari

care zboară şi portiera din față se deschide la rândul ei... Dar Igor şi Joseph au ajuns deja pe partea cealaltă a străzii, cu tandemul pe umeri şi au luat-o la goană în jos pe treptele spre strada Plâtrieres, stricându-se de râs sub efectul spaimei.

— Ce zici de ordinarul ăsta căpiat, ucigaş, pe bune?!

Stopul trece pe verde, se aud claxoane, „ucigaşul" se

şterge la nas, şoferul ridică ochelarii şi întreabă cum se simte domnul, se trântesc portiere, viața îşi reia cursul ducând pe bancheta din piele fină un moştenitor cum nu se poate mai dinamic pe care, peste doisprezece ani, o ruptură de anevrism îl va nimici în timpul unui consiliu de administrație, de altminteri perfect stăpânit.

Şi Nourdine? Nourdine Kader? Ce-i cu Nourdine Kader? Ce, el e altfel decât ceilalți copii? Corcitură de arab din generația a doua, dintr-o mamă savoiardă fugită cu un poştaş, şi un tată marocan şofer de taxi, depresiv, având o singură soră pe care o consideră tiranică, să fie oare Nourdine un

altfel de copil decât am fost eu, el, care nu are nimic în comun cu ce eram eu? Aiurea... Nourdine face exact ce am făcut şi eu la vârsta lui, într-o zi când Crastaing mă umilise ceva mai metodic decât de obicei.

Nourdine s-a hotărât să-l urmărească pe Crastaing. Livid de furie a trecut prin fața lui Lanval, directorul, şi prin fața lui Foiriez, consilierul pedagogic („Alergatul pe coridoare interzis"), a ieşit fără să-i salute („Ce-i asta, Kader, nu-ți iei ră-mas-bun? – Lasă, Foiriez, lasă..."), a încălecat pe motoreta lui amărâtă şi s-a dus să se pitească la colțul străzii, iar peste un ceas, când Crastaing a plecat de la şcoală, s-a luat după el, apoi după autobuzul în care s-a urcat Crastaing, pe urmă şi-a legat motoreta cu lanțul în stația unde a coborât Crastaing, şi-a continuat urmărirea pe jos până la acel colț de stradă pe care Crastaing tocmai a cotit şi unde Nourdine va descoperi exact acelaşi lucru ca şi mine în acea seară de demult când la acelaşi colț de stradă s-a produs prima cotitură din viața mea. Nourdine a rămas acolo în picioare, sfâşiat între extaz şi spaimă, în fața celor două şiruri de țipe îmbrăcate după principiul sticlei pe jumătate goale sau pe jumătate pline.

Nourdine tocmai a descoperit Aleea femeilor.

S-a întunecat, lumina unui felinar dă reflexe mătăsoase acelei bogății de piele goală, e o stradă dreaptă toată numai sâni, şolduri, brațe, coapse, genunchi, gambe şi glezne dezgolite, o stradă cu fațade plate, dar plină de curbe dulci şi volume generoase, o stradă din piatră, dar cu sânge cald, iar dacă Nourdine Kader n-a cunoscut acolo prima lui erecție înseamnă cu siguranță că asta a fost a doua. A trebuit să aştepte să i se potolească tobele din tâmple şi inima să-şi recapete locul în piept. Crastaing înainta fără să se uite nici la dreapta, nici la stânga. Nici tipele nu se uitau la el. Sau, mai exact, tipele făceau ce făceau ca să nu se uite la Crastaing... brusc trebuie să-mi pilesc o unghie şi să-mi trag nervos ciorapul şi să-i spun ceva urgent Samanthei şi să notez imediat telefonul lui Jamon... Crastaing înainta pe o alee cu țipe

care-şi fereau atât de bine privirea, încât Nourdine le-a crezut pe toate foste eleve, ceea ce l-a făcut să se simtă apropiat de ele şi i-a dat curajul să pătrundă la rându-i pe Aleea femeilor. Zic „Aleea femeilor" deoarece în mintea mea niciodată nu i-am zis altfel acestei străzi şi apoi nici prin gând nu-mi trece să le dau unor puşti, şi aşa prea emancipați pentru vârsta lor, o adresă aşa de bună. Deci, Nourdine îşi fila profesorul pe Aleea femeilor. Discreția lui n-a trecut neobservată.

— Ei, ia uitați-vă ce prospătură!

— Ăsta nu e din cartier…

— Te-au trimis de la Sanepid sau de la Serviciul social, bombonele?

— Hai, vino să-ți spargi puşculița.

— încă un minor care vrea să ne corupă…

— Jeannette, ăsta-i pentru tine: fă-i safteaua!

Toate aceste voci au tăcut atunci când una mai coaptă a strigat, tare şi răspicat de au răsunat fațadele:

— Albert!

Crastaing s-a oprit brusc şi Nourdine s-a strecurat în penumbra unei uşi.

— Albert, ia vino puțin încoace.

Femeia care îi spunea lui Crastaing pe nume, făcându-i şi cu ochiul, ar fi putut să le fie mamă celorlalte. O mamă bună care să le fi alăptat şi apoi îmbrăcat ca lumea pe toate, după modelul matern. Cu cel puțin douăzeci de ani mai bătrână decât fiicele ei, dar făcând încă față trotuarului mai bine ca alelalte toate. O navă amiral!

Nourdine făcuse astfel cunoştință cu Yolande la fel ca şi mine acum treizeci de ani, în aceleaşi împrejurări. Voi reveni asupra ei, cel mai bun profesor al meu la toate materiile, dar, deocamdată pe noi ne interesează ce-i şopteşte la ureche lui Crastaing, ceea ce Nourdine nu poate însă auzi.

— Albert, scumpule, e una nouă la 63. îi zice Agnes.

Băiatul n-a văzut decât ochii lui Crastaing uitându-se

pieziş spre trotuarul de vizavi la o fată de o frumusețe atât

de blondă şi de cuviincioasă, încât lui Nourdine i s-a părut că descinde direct dintr-unul din basmele citite când era mic de tot de sora lui, Rachida, care începuse deja să se ocupe de integrarea lui. Da, e mica sirenă, şopteşte vocea Rachidei în amintirea lui Nourdine. Şi-i citeşte:… Cea mai mică era şi cea mai frumoasă, pielea ei avea strălucirea limpede a unei petale de trandafir…

— Una nouă… Ia te uită, murmură Crastaing.

Crastaing a dat din cap a mulțumire, a traversat strada şi

s-a înfipt în fața lui Agnes. Se uita la ea şi tăcea. Până la urmă fata a bâlbâit:

— Vii… Veniți cu mine?

Crastaing tăcea. O măsura. Puteai să pui mâna în foc că-i înmâna cea mai proastă

compunere din tot teancul, în sfârşit a întrebat:

— Agnes, nu?

Nourdine şi-a încleştat pumnii în buzunare. Şi eu îmi încleştasem pumnii în buzunare. Aveam chiar şi un briceag în pumn. Da... un briceag... îl urmărisem pe Crastaing cu plăselele gălbui ale briceagului în pumnul meu strâns... Crastaing le provoca unora dintre elevii săi acest gen de ispită. Pumnul meu strâns nu-l împiedicase pe Crastaing să urce la Yolande, aşa cum dispărea acum în urma lui Agnes după ce arătase cu bărbia spre scară.

— Ia să vedem...

Nourdine ar fi sărit bucuros în ajutorul micuței sirene, dar s-a simțit învăluit de ceva neînchipuit de călduț, de moale, de parfumat şi de haios.

— Ce-i, drăguțule, ai venit să-ți faci lecțiile?

— Nu, nu, nu! Orice, Joseph, dar asta nu, eu unul nu mă mai duc la profu tău de franceză. Câte zile oi avea! Te-am prevenit! Stai dreaptă, mamă Stilman, nu mai îndoi piciorul!

23

Asta e. Eşec pe toată linia. Joseph n-a reuşit să-i plaseze „scurta convorbire cu domnul Pritsky, tatăl dumitale". Totuşi, Pope Pritsky, tatăl cu pricina, se dovedise destul de înțelegător când Joseph intrase pe uşa prăvăliei.

— Aoleu, ce-i cu mutra asta de înmormântare! Ce prostie ai mai făcut? îmi spui şi mie? Sigur că şi Igor e vârât în tâmpenia asta... Nu te mai foi atâta, mamă Stilman, c-o să te înțep în fund.

Pope Pritsky vorbea doar cu un colț al gurii, în partea cealaltă arbora un zâmbet plin de bolduri, întrucât ajusta o rochie de doliu pe trupul enorm al mamei Stilman. Iar mama Stilman, care-şi petrecea timpul îngropând tot cartierul Belleville, îi dădea explicațiile obişnuite cu vocişoara ei firavă de uriaşă:

— lartă-mă că vin atât de târziu, dar, ştii şi tu, Pope Pritsky, morții nu te anunță din timp.

în spatele tejghelii, Moune se hlizea pe înfundate.

Pe mama Stilman, Pope şi Moune Pritsky o ştiau pe de rost. Ar fi putut să țină logosul în locul ei: „Bagă de seamă, nu m-am îngrăşat decât un pic de la moartea lui tanti Sarah... Lasă, nu-i nimic, mă ține până o da în primire doamna Fa, n-o mai duce mult doamna Fa, ce părere aveți?" Pe bune, Joseph nu putea spera o ocazie mai prielnică să-i strecoare carnetul de corespondență sub nas lui Pope şi să-l fenteze cu „scurta convorbire cu domnul Pritsky, tatăl dumitale".

Aş, de unde. Nici n-a apucat Joseph să caşte gura, că Pope a şi fost gata să-şi înghită boldurile.

— Nu semnez şi nu mă duc! Data trecută a fost ultima oară, te-am prevenit. Totdeauna trebuie să vi se pună vouă, puştilor, punctul pe „i"!

Şi acum Joseph, stă în picioare, total înfrânt, cu carnetul de corespondență deschis

în fața unui Pope topit de frică. O frică neagră, cosmetizată în chip de furie neputincioasă. Nici asta nu s-a schimbat. Şi eu am trăit-o înaintea lui Joseph, groaza asta a părinților în fața convocărilor lui

24

Crastaing. Crastaing înseamnă moartea tatălui. Cel prin care tatăl cel mai dur încetează să mai fie Supernianul copilăriei tale. Ei da, prima dată tații se duc la convocarea lui Crastaing, n-au probleme. Evident, bombănindu-i, aşa cum se cuvine, pe plozii lor, desigur, dar şi pe profii care nu-s în stare să se descurce singuri cu clasa lor, se duc făcând pe grozavii, jurându-se cât îi ține gura că nu fac ei drumul degeaba, că au altă treabă, că dacă profu ăsta nu-i capabil să-şi facă meseria, ăsta nu e un motiv ca să te împiedice şi pe tine să ți-o faci... Da, pleacă gata să halească Ministerul învățământului cu fulgi cu tot, dar şi cu o hotărâre de şef de haită, numai să îndrăzneşti să te legi de copilaşul meu, ia numai să încerci că-ți arăt eu... Ăsta-i genul de monolog cu care atâția se împăunează... Se duc tații... dar trebuie să-i vezi în ce hal se întorc! Ai zice că au atins fundul prăpastiei. Şi ce fac la a doua convocare a lui Crastaing! Nici vorbă de o uşoară teamă, de o vagă nelinişte, de o frică metafizică, nu, e groaza fără cuvinte, teroarea care te ține treaz toată noaptea! Ce mai poate face un Joseph Pritsky atunci când citeşti toate astea în ochii lui Pope Pritsky, tatăl său căruia i-a mers vestea că nu se teme de nimic? N-are ce face decât să-şi frământe carnetul de corespondență şi să zică fără nici o convingere:

— Pope, dacă nu semnezi, o să spună că nu ți l-am arătat şi o să-mi ardă o pedeapsă. Deja am o compunere de făcut până mâine...

— Tocmai, dacă semnez, va şti că mi l-ai arătat; dacă mi l-ai arătat, va trebui să mă duc; şi dacă mă duc...

Restul e pentru mama Stilman:

— Da' mai stai o dată locului, ce naiba. Ce, ai viermi în fund?

Mama Stilman se uită în jos la bărbatul ăsta pe care-l ştie de când s-a născut; pe care l-a văzut jucându-se în curte şi crescând până la bar-mitsva şi apoi preluând dugheana lui nenea Siedel; când îl aude însă vorbind aşa îi dau lacrimile acolo sus de tot, ca şi când nu l-ar fi cunoscut!

25

— Şi să nu-mi mai şi bazai pe deasupra, auzi!

Mama Stilman îşi înghite lacrimile în timp ce Joseph se întreabă pentru a nu ştiu câta oară de ce majoritatea uriaşilor au aşa nişte mutre de copii, iar piticii se pricopsesc chiar de la naştere cu nişte figuri atât de bătrânicioase. Asta pentru că Joseph Pritsky, fiul lui Pope Pritsky, croitorul Personalităților cu adevărat excepționale (şi orice alte fasoane) cum zice firma prăvăliei, se pricepe la uriaşi şi la pitici. Dar la ce-i foloseşte asta? Parcă-i aude vocea lui Crastaing, dacă i-ar servi dublul paradox al piticilor şi al uriaşilor. „Imaginația nu înseamnă minciună, Pritsky! De câte ori trebuie să ți-o repet?"

— Dacă-ți plac aşa de mult temele suplimentare şi vrei să-ți petreci sâmbetele cu

Igor, la şcoală, pedepsit, te pri veşte. Eu unul n-o să mă duc la profu' tău. Să nu mai aud de tâmpeniile schmock-ului ăstuia.

Aşa. Decât tăcerea, tot e mai bun un dialog. Chiar şi pe tonul ăsta.

— Schmock-ul ăsta, tata?

Joseph a reuşit să-şi lipească pe buze zâmbetul adecvat. Degeaba. Pope, tatăl lui, se uită la el cu o privire hăituită.

— Schmock-ul? Am zis „schmock"? Nu, fiule. „Go- lemul" ăsta!

Pope Pritsky stă nemişcat. I-au mai rămas două bolduri în gură. Repetă într-un fel de mârâit:

— Golemul ăsta.

— Şi care-i subiectul compunerii tale?

Tocmai a intervenit Moune. încântătorul chip al mamei, Moune, vocea ei adorabilă şi strategică. Să dezamorsăm, să dezamorsăm, mai vedem noi după aia.

Subiectul? Subiectul compunerii? Fie şi subiectul compunerii. Joseph îi spune subiectul compunerii.

— Pope şi cu mine mici de tot şi tu adult? Hai că, de astă dată, e haios.

Aşa e... hai să râdem.

26

între timp, Igor Laforgue, cu ghiozdanul pe spate şi cu două sacoşe cu alimente în braţe, urcă în goană scara blocului urlând cântecelul de zile negre:

Unu, îl bag în mă-sa pe Crastaing!

Doi, fac ce vreau!

Trei, am toate drepturile!

Poem de patru etaje întrerupt însă la trei de o valiză dată de-a dura urmată de un tip care coboară val-vârtej aşa cum te arunci într-un puţ ca să stingi un incendiu personal. Aplecat peste balustradă, Igor admiră spirala fugarului.

— Nu mănânci cu noi? Am făcut o grămadă de cumpărături!

— Un fular şi o haină o iau pe scurtătura coliviei scării.

— Nu, nu mănâncă.

La ultimul etaj se trânteşte o uşă lăsând ca prin minune blocul în picioare. Igor urcă ultimele trepte ceva mai încet, introduce cheia în broască de parcă ar fi un genist care dezamorsează o bombă, strecoară un cap prudent prin uşa întredeschisă:

— încetarea focului! Crucea Roşie internaţională!

Nici un răspuns; e prima fază de linişte după bătălie, cea

destul de corect denumită o tăcere de moarte. Fugarul n-a avut timp să-şi închidă valiza, sau, poate, ca Tom Degeţel în speranţa iertării şi a întoarcerii, a presărat repere: o cravată, o şosetă, două batiste de olandă dintre care una folosită... Igor le adună fără emoţie de-a lungul coridorului, ca o gospodină la sfârşitul zilei, le aruncă pe toate în coşul cu rufe murdare de lângă duş, pune sacoşele în bucătărie, îşi dă jos ghiozdanul, scoate iepurele,

cartofii, smântână, nucşoara şi, rânduindu-le pe toate pe masa de bucătărie, zice foarte tare:

— Aşa, să rezumăm: patru în şase luni!

Tăcere. Igor desenează un al patrulea spânzurat pe tăbliţa de notat cumpărăturile:

— Frederic Chasseriaux: intrat la 10 iulie, ieşit la 3 august.

Douăzeci şi patru de zile. Motiv: ne pisa cu bucătăria mă-sii.

Tăcere. Tăiţei sau cartofi? Igor se apucă de corvoada curăţatului cartofilor. Privire piezişă spre tăbliţa ejectaţilor:

— Pascal de Gancieux, foarte şic, dar s-a dat la băiatul gazdei: 17 septembrie – 3 octombrie. Şaisprezece zile.

Ce fel de cartofi or mai fi şi ăştia? Coaja lor se înfăşoară pe lama cuţitului de parcă ar fi mere...

— François Langevin, dispărut pe 8 noiembrie. Ăstuia, lui François Langevin, ce-i reproşai?

Pe lama de oţel, cartoful lasă un pic de zeamă negricioasă care dispare la spălat... Acum cratiţa şi apa... Gata.

— Ah, da! Sforăia noaptea şi ziua îi înjura pe arabi...

Igor, în picioare, munceşte repede, încă nu ştie, dar

peste ani, această tăcere complice din timpul monologurilor sale de sfârşit de copilărie va constitui una dintre cele mai clare amintiri ale sale. Greu de ştiut însă dacă e o amintire plăcută sau nu...

— Şi ultimul dintre domnii cu pricina? M-am împiedicat de valiza lui pe scară. Trei zile, atâta a rezistat! Ăsta da record!

— Tocmai, în trei zile nu s-a apropiat niciodată de duş.

Igor nu se miră, întoarce doar puţin capul. Mama lui,

Tatiana, stă sprijinită de uşă. îşi aprinde o ţigară. Precizează:

— Detest bărbaţii murdari pe sub hainele curate.

Greu să ţi-o imaginezi descotorosindu-se atât de viguros de un bărbat când o vezi pe fetişcana asta slăbuţă şi febrilă care fumează ca un turc şi se uită, cu o tristeţe de dincolo de mormânt, la copilul care se joacă de-a oamenii mari.

Profesiunea mamei: consilier conjugal pentru reviste feminine, ce mai, curierul inimii.

Cartoful zboară drept în apa din cratiţa. Cu amândouă mâinile sprijinite pe masa de bucătărie, pentru a nu ştiu câta oară Igor se pregăteşte să dezlege misterul.

— Ce sfaturi le dai mămico, cititoarelor tale? Karate? Full contact? Sau încerci toţi bărbaţii înainte de a-i recomanda ci titoarelor? Aşa ca tipul care face critica restaurantelor?

Tatiana vine să ia şi ea un cartof şi un cuţit.

— Cititoarelor mele? Le vorbesc despre tatăl tău, Igor.

Incognito, vezi bine! Ele nu ştiu, dar eu le scriu despre ta tăl tău şi despre mine. Merge perfect. Chiar şi pentru cele mai disperate.

Şi continuă:

— Ce bunătăți faci?

— Iepure cu măsline, piure cu nucşoară.

— Grozav.

Al doilea şi al treilea cartof aterizează lângă primul în apa curată din cratiță. Şi, de vreme ce cu cartoful şi cuțitul în mână, Igor îşi joacă rolul de adult, profită de ocazie şi-i oferă Tatianei şedința zilnică de terapie.

— Tocmai asta-i tâmpenia, mămico. Tu cauți un tip care să semene cu tata ca un frate geamăn. Şi fiindcă nu găseşti aşa ceva, iei pe cine se nimereşte, dai peste opusul lui, şi-ți faci numai rău...

Nu, nu se pune problema să decidem dacă e „cuviincios" ca un puşti de doisprezece ani şi ceva săjudece sexualitatea maică-sii, nici dacă e „realist" ca acelaşi mucos să-şi permită o incursiune în domeniul strict rezervat al psihologiei adulților. S-a împlinit un an şi cinci luni de când în familia asta s-a depăşit limita disperării, aşa că slăbiți-mă cu ce e „cuviincios" şi lăsați realitatea săjudece „realismul"! A fost cuviincios ca un tip de treizeci şi opt de ani să intre aproape sănătos pe uşa unui spital şi să iasă de acolo contaminat până în măduva oaselor chiar de cei care ar fi trebuit să se mulțumească să-i scoată amigdalele? (Da, exact, amigdalele la treizeci şi opt de ani! Se întâmplă? Şi când dai peste un măcelar, pierzi o groază de sânge?) Aş avea eu multe de spus despre moarte şi bun-gust! în privința realismului... Realismul este singurul considerent care l-a făcut pe Igor Laforgue – abia unşpe ani pe atunci – să nu-i bage cuțitul în burtă chirurgului care, prin transfuzia făcută, l-a transformat în orfan cu o mamă de îngrijit şi un munte de durere de trecut. Iar dacă vreți să ştiți absolut totul, Igor se gândise chiar

să folosească un bisturiu. Nu avea decât un metru treizeci şi doi, dar îşi pregătise lovitura la perfecție. Calculase totul, ziua, ora, momentul. Avea doar treizeci şi trei de kile şi-şi procurase bisturiul cu pricina. Şi pe urmă se lăsase păgubaş renunțând să-l spintece pe chirurg tocmai în numele realismului, în urma unei discuții cu Joseph, pentru că, zicea Joseph, care o aflase de la văru-său Rabbi Razon, rabinul de pe strada Vieille-du-Temple, dacă spinteci chirurgul, trebuie să căsăpeşti toată ierarhia medicală şi de la mediul spitalicesc să treci la cel politic şi de la cel politic la toți împuțiții din sectorul chimiei industriale... ceea ce la unsprezece ani, un metru treizeci şi doi şi treizeci şi trei de kilograme e o sarcină de o ineficientă de-a dreptul descurajantă... Ca să nu mai vorbim despre Tatiana, de durerea care s-ar mai fi adăugat peste durerea Tatianei.

Aşa că ia mai slăbiți-mă cu ce e cuviincios şi cu realismul şi acum, că s-a întunecat la Paris, să ne întoarcem în bucătăria aceea şi să aflăm ce mai zice Igor în timp ce se luptă cu piureul.

— N-o să mai găseşti niciodată unul ca tata. Era prea...

— Zâmbeşte amintirii de demult.

— Era prea perfect în felul lui.

Asta e. Ştiu ce va urma. Va lăsa durerea să inunde aleea fericirii.

— Niciodată n-o să mai găseşti unul la fel de haios...

Opreşte-te, Igor, ştii doar că în direcția asta, ceea ce face cel mai mult bine face şi cel mai mult rău!

— Şi care să mă iubească la fel de mult.

Şi toate acestea în timp ce freacă piureul, exact ca şi când s-ar fi vorbit despre mortul din casa de alături.

— Dar să ştii, mămico, avea şi un mare defect.

— Tatiana se crispează imperceptibil.

— Era muritor.

Şi s-a declanşat catastrofa, s-a dărâmat barajul, durerea s-a revărsat, şiroaiele de lacrimi curg în piure sub ochii neputincioşi ai iepurelui.

30

— Şi a murit, mămico!

Ciudată mai e şi suferința. Cea mai autentică dintre suferințe se apără de ea însăşi alcătuind fraze. Poate că tocmai în asta constă impulsul literar, acea nevoie vitală de a scrie despre... Altfel, nu ne-ar mai rămâne decât să murim o dată cu morții.

— A murit, mămico! A murit, fir-ar mama ei de viață îm puțită! Transfuzat, mort, oale şi ulcele! N-o să-l mai vedem niciodată în pijama, scărpinându-se în fund!

Acum Igor plânge în hohote la Tatiana în brațe. Un copil plânge în brațele mamei sale.

— Nu vreau să mă fac mare, mămico, sunt şi aşa prea mare...

Slavă Domnului, plânge rostind fraze compatibile cu vârsta lui: o victorie a bunei-cuviințe şi a realismului. Totul e în ordine, putem să dăm pagina şi să trecem pe la familia Kader.

*

La familia Kader, farfuriile care se ciocnesc, cuțitele şi furculițele care zdrăngăne arată că nu-i a bună, Rachida, sora mai mare a lui Nourdine, e-n toane rele. Toată vesela pare nervoasă, tăcerea vorbeşte, sfârşitul cinei e amenințător. Mai întâi, frățiorul, Nourdine, se întoarce acasă la o oră imposibilă, fără nici un cuvânt de scuză, şi se aşază liniştit la masă ca şi când femeile n-ar avea drept de vot, pe urmă, tatăl nu-i zice nimic, nici de unde vii, nici ştii cât e ceasul, nici ce, nici cum, vine de la garaj mânjit de vopsea, îşi înghite mâncarea şi coboară din nou, tăcând ca un peşte şi acum Nourdine face pe tâmpitul mestecându-şi pixul în fața unei ciorne, fiindcă, pe deasupra, s-a mai pricopsit şi cu o temă suplimentară pentru mâine, o compunere, şi tot ce-i în stare să zică, dacă s-ar face mare peste noapte şi dacă tata ar fi din nou copil (şase sau şapte ani), e că el, Nourdine ar împrumuta rolele lui Mouloud sau patinele vechi ale lui Bertrand (băiatul vecinilor, mai

bine să nu vorbim despre el) şi s-ar duce pe esplanadă „s-o facă iată" cu amicii.

— Aşa deci? Dumneata, imediat ce te transformi în adult, îți iei rolele şi te duci să te joci pe platformă?

— Obligatoriu, dacă m-am făcut mare, gata cu şcoala!

Face dinadins, nu se poate... Mutra asta de cretin când

răspunde! Iată marea enigmă care o frământă pe Rachida, mutra lui frate-său în asemenea clipe. Pe scurt, să fie chiar atât de prost pe cât pare? Şi de ce numai atunci când îşi face lecțiile, seara, în bucătărie? Ham? în restul timpului îi merge mintea cum nu se poate mai bine! „îți face un refuz şcolar (asta i-o spune Mireille la serviciu), îți face un refuz şcolar, ca nepotul meu, s-ar putea să-i treacă sau nu, depinde, nepotul meu n-a reuşit niciodată să învețe să citească, dar să-l vezi cum repară aparatul de prăjit pâine!" Refuz şcolar, ca şi când ne-am putea permite să refuzăm şcoala... Mireille e o dobitoacă, deşi nici vorbă de refuz şcolar la ea, dar e o dobitoacă prima-ntâi, cu nepotul ei cu tot!

Vesela bombăne din ce în ce mai tare, se opăreşte, se răceşte cât se scurge... cu rolele pe platformă... îți dau eu ție role pe platformă!

— O fi gata cu şcoala, dar trebuie să ai grijă de casă, în- chipuie-ți, şi un tată de crescut, un tată şi o mamă, deoarece, dacă am înțeles eu bine subiectul tău şi mama s-a făcut copil şi la cinci sau şase ani dumneaei încă nu se-ncurcase cu tipul de la poştă şi pe urmă, mai sunt şi eu pe lume; cum te faci tu mare, eu m-am cărat, sora cea mare se duce să se odih nească, să-şi găsească un apartament de două camere liniştit de tot şi nu-şi mai rupe oasele pentru casa asta de trântori, scapă de făcut lecțiile cu un frate căruia îi stă mintea numai la tâmpenii în loc să se integreze cum trebuie şi care vine noaptea acasă! Unde ai fost, mă? Pe unde mi-ai umblat? Ai şi început? Ai şi început să trăieşti aiurea? Ca toți ceilalți?

Ăsta-i şuieratul de dinaintea exploziei. Nourdine ştie că e prea târziu ca să mai taie fitilul, totuşi încearcă, asta-i firea lui, el unul, Nourdine, nu-i un războinic şi pe urmă, de exploziile Rachidei, pe bune, e cazul să te fereşti, în conse-

cință îşi umple ochii de dragoste frățească şi toarce, zâmbind duios:

— Rachida...

— Zi-mi Helene!

Alta, acum! Helene? Asta-i o figură nouă, Nourdine încearcă prenumele în gură... H61ene?... îl arabizează un pic, aşa să vadă ce iese: R'Helene? Kr'Helene? Nu-i rău, Kr'Helene... E chiar trăsnet. Ridică, aşadar, o privire candidă şi întreabă:

— Kr'Helene?

Buretele de vase explodează pe perete chiar lângă capul lui şi o aureolă de zoaie îi înstelează maculatorul.

— Ce, ai căpiat?

Dar degetul întins de Rachida (sau Helene sau Kr' Helene, nu mai ştiu) îl ţintuieşte pe loc, de parcă braţul surorii mai mari ar traversa toată bucătăria.

— Să nu îndrăzneşti să faci mişto de mine, Nourdine.

Auzi, orice, dar să nu faci mişto de mine! Şi răspunde-mi când te-ntreb. Unde ai fost, hmm? Ce-ai făcut?

S-a vărsat. Nu mai e nimic de făcut. Atunci, ca totdeauna în asemenea cazuri, agravezi. Nourdine sare de pe scaunul care se duce de-a rostogolul, îşi bagă cărţile în geantă şi urlă:

— Am fost la curve! Asta am făcut! M-am culcat cu o curvă grasă şi bine integrată!

Asta e o minciună sfruntată, eu îi sunt martor: când tipa l-a îmbrăţişat, Nourdine s-a smucit chiţăind şi a luat-o la sănătoasa ca un şoricel îngrozit. Fuga a fost cu atât mai jalnică cu cât, o dată suit pe motoretă, i-a fost clar că asta-i prima adevărată părere de rău din viaţa lui.

— Şi mă întorc la ea, dacă vrei să ştii!

Uşa s-a trântit. Nourdine a şi ajuns pe scară. Chiar a hotărât să se întoarcă pe Aleea Femeilor. Nu mai are nevoie de Kr'Helene ca să-şi facă lecţiile. Acum are o adresă! O doamnă care atâta aşteaptă, încă îi mai stăruie în ureche vo-

cea ei de catifea. Asta dacă nu cumva o să se ducă la Agnes, la mica sirenă. E mare lucru să ştii numele unei fete! Şi, dacă o fi să fie, s-o scapi pe mica sirenă din ghearele lui Crastaing. Când intră în garaj, toate gândurile astea clocotesc în mintea lui. Se repede la motoretă, dar ceva îl opreşte în loc.

Tăcerea...

Aerul încremenit...

Parfumul de culori...

Ismael, tatăl lui, e acolo. Şi pictează. E mult mai mult decât o rugăciune, pictura lui Ismae'l. Nu-i cere nimic nici lui Dumnezeu, nici nimănui. De când Ismae'l a înlocuit rugăciunea cu pictura, garajul a devenit locul cel mai liniştit din toată casa, ba chiar de pe stradă, poate şi din Belleville, mai ştii, poate din Franţa, din lume, din univers! Ca şi când Ismae'l ar opri întreaga lume aici, da, în taina acestui garaj, armistiţiu general, nimic nu se mai mişcă, aici te calmezi, respiri... aşa şoptesc pensulele lui Ismae'l... De şase luni Ismae'l a vândut taxiul ca să se îngroape în garaj cu pensulele, sub paşii oamenilor, şi nu există loc unde lumina să fie mai paşnică decât între pereţii pictaţi ai garajului lui Ismae'l: pensulele lui au adus soarele pe perete... Nourdine s-a apropiat de tatăl său. Tăciunii din sobă sclipesc purpuriu ca un brasero în colţ de stradă, Ismae'l, în picioare pe o mare albastră, pictează nişte raze de soare pe palele ventilatorului din gura de aerisire.

— Ce frumos e soarele tău, tăticule...

E mult de când Ismae'l nu mai vorbeşte. De când i-a dat Rachidei banii de pe taxi ca să ţină casa şi a coborât în garaj cu cutia de vopsele şi salteaua lui. Ismae'l se mulţumeşte să-şi aşeze mâna liberă pe umărul fiului lui şi amândoi se uită la palele ventilatorului care

împrăştie lumina spre cei care o doresc.

— Ia mai spune o dată ce ai zis adineauri. Hai, ia mai spune, sate aud!

Nourdine nici nu apucă să-şi întoarcă bine capul că palma pe care i-o trânteşte Rachida i-l pune la loc. Nu prea

ştie cum, dar cheia franceză sare de pe raftul cu scule drept în mâna lui, iar pumnul lui Ismael apucă la timp braţul înarmat al fiului său Nourdine ridicat asupra fiicei sale Rachida. Rachida nu se teme. Se uită la ei amândoi. Acum vorbeşte cu tatăl:

— Asta vrei? Un fiu care se duce la curve şi-şi insultă sora? Deci nu mai există bărbaţi pe lume?

Nu asta a vrut să spună. Vroia să spună ceva de genul „Nu mai există bărbaţi în casa asta", dar a zis „pe lume" şi fără să-şi dea seama de ce, furia ei se preschimbă în disperare:

— Of! Pictura asta! Pictura asta!

Rachida ia cu amândouă mâinile cutia cu vopsele. Parcă ar fi Moise sfărâmând Tablele Legii. Cutia deschisă aruncată în sobă dă o lumină de sfârşitul lumii.

Nu mai căutaţi. Puştiul ăsta care goneşte în zigzag printre maşini pe motoreta lui rablagită, care trece cu bună ştiinţă pe roşu şi chinuieşte noaptea pariziană, e Nourdine Kader. E adevărat, e foarte adevărat că ar putea totuşi să-şi repare toba de eşapament... ba nu, e fals, n-ar putea.

— Deci semnezi?

Şmecheria lui Moune (Jeannette Pritsky, Jeannette Joncheville pe numele ei de fată) e destul de simplă. La îndemâna multor femei, neveste, prietene sau simple colege. Numai că la acelaşi bărbat ţine cam de două sau trei ori -puţin mai mult în caz de afinităţi -, dar lui Moune îi merge de cincisprezece ani bătuţi pe muchie. Cincisprezece ani fără nici o singură defecţiune din partea lui Pope Pritsky, aici se vede geniul lui Moune. Totuşi, întâmpină rezistenţă. Pope Pritsky s-a băgat în pat şi s-a ascuns în spatele ziarului. Da, desigur, a te informa înseamnă de fapt a te adăposti

la ora când se spală vasele, asta ţi-o poate spune orice cap de familie. Cotidianul care ne informează ne apără de ceea ce ne plictiseşte. iată-i deci, pe Pope, în pat, adăpostit în spatele jurnalului 1'Information, şi Moune în faţa lui, cu carnetul de corespondenţă al micului Joseph în mână.

— Nu semnezi?

— Bine.

Abia acum începe cu adevărat programul, în ceea ce priveşte lumina, Moune Pritsky se mulţumeşte cu pata aurie a veiozei lângă care Pope e adâncit în lectură. Ţine carnetul de corespondenţă într-o mână şi un stilou în cealaltă. Fusta i-a căzut de îndată ce a intrat în scenă. Pope s-a întrebat totdeauna cum îi reuşeşte figura asta. în aparenţă mâinile ei nu se mişcă, ţi se uită drept în ochi, cum nu se poate mai serioasă în taioraşul ei de negustoreasă

şi în secunda următoare îți cuprinde talia cu picioarele goale. Când şi-a scos fusta şi restul? Dintr-un salt s-a şi ghemuit la celălalt capăt al patului, aşezată drăgăstos peste picioarele încrucişate pe care Pope Pritsky n-a avut timp să le mişte, iar căldura asta care coboară din Moune şi radiază prin cearşaf şi pătură în jurul degetelor lui Pope şi se întinde spre pulpele lui Pope via gleznele sale acum incandescente... ăsta-i începutul înfrângerii.

— Nu?

Nu. Moune vorbeşte cu un ziar. Un anumit freamăt al paginilor îi şopteşte însă că victoria e aproape. Şi aici se iveşte încă o întrebare: cum poți să-ți păstrezi un chip şi un bust într-atât de angelice în timp ce bazinul se dovedeşte atât de diabolic inventiv? Câte femei coexistă în cea mai minunată dintre femei? Pope Pritsky se încruntă, întrebarea asta nu se află în ziar. N-a citit-o, ci a gândit-o. A gândit-o, e cam mult spus... a fost mai degrabă o senzație, care se deghizează în abstracțiune fără să-l păcălească pe deplin pe bărbat.

— Moune, termină.

— Ce să termin?

Teoretic ar trebui să fie exasperant.

— Nu semnez.

— Facem pariu?

— Ce, n-avem destule belele şi aşa? Aniversarea lui taică-tău poimâine nu-ți ajunge? Trebuie să mă mai lupt şi cu Crastaing?

— Lasă, Pope... Cu taică-meu te descurci totdeauna foarte bine. în fiecare an îl îneci în şampanie. Da' ia stai, am o propunere: semnezi şi scapi de aniversare. De acord? Pe viață!

Propunere tentantă...

Ba nu, insuficientă.

— Adevărul e că Crastaing ăsta e un golem care-l terori zează pe schmock-ul meu de soț.

Parcă ar fi un duios cântec de jale care însoțeşte unduirea trupului. Pope Pritsky mai rezistă încă puțin: ştie că e pierdut, un sutien tocmai a aterizat pe undeva şi, imediat ce-o să cadă bariera ziarului, va fi încolțit, înnebunit, dezlănțuit întru furie procreatoare. Pope Pritsky oftează din rărunchi.

— „Fereşte-te de fetele de goi, frumuşele şi cu sâni albi..." Biată mama avea dreptate.

— „Cel mai bun dintre jidani nu face nici cât o ceapă de gerată. .." ştia el ce spune fascistul de taică-meu.

Acum e goală-puşcă şi foarte atentă la ce face. Dar tot cu carnetul de corespondență într-o mână. Şi cu stiloul în cealaltă.

„Cât timp pot să mai rezist?" Pentru Pope Pritsky asta e toată problema: Cât? „într-o zi o să trebuiască să cronometrez..." Nici asta nu scrie în ziar.

— Cel puțin îşi face compunerea?

— Trebuie să mi-o arate mâine dimineață înainte să plece. I-am spus că altfel îl omor.

Căldura se întețește şi urcă dinspre picioare.

— Semnezi sau o asculți pe maică-ta?

37

între timp, în camera sa, cu nasul într-o ciornă foarte albă, Joseph Protsky, fiul, e disperat că părinții sunt disperați din cauza lui.

Sub conul de lumină al lămpii, caută o idee. Ca tuturor celor de vârsta lui, i-a intrat de mult în cap că nu are idei. Un băiat lipsit de idei, o sticlă goală aruncată în vâltoarea vieții... Vechi motiv de ceartă între el şi Pope.

— „N-am idei, n-am idei!" N-ai nevoie de idei, ca să scrii o compunere! Nu ideile îți lipsesc!

După cină, Pope şi-a îngăduit o adevărată criză. L-a apucat pe băiatul lui de o aripă, l-a târât până la un scrin mare, i-a pus în brațe un vraf întreg de albume cu poze de familie şi i-a arătat uşa:

— Na şi marş în camera ta să-ți faci compunerea. Le des chizi, cauți, îi ai pe toți acolo, pe mamă-ta şi pe mine când eram mici, tot familionul, jidanii şi goii laolaltă, pe toți până la Iisus, la Moise, poate chiar şi până la Avraam! Aşa că nu-ți mai bate capul cu „ideile"! Ca să-ți faci genul ăsta de temă de „oameni" ai nevoie, nu de altceva!

Joseph i-a eliberat pe „oameni" din alveolele lor de carton. Acum zac pe haosul de pe biroul lui: oameni de azi şi de dinainte de naşterea lui, protagoniştii şi ceilalți, verişorii, amicii, ocazionalii, în culori, în alb negru, cei uitați şi figurile legendare pe care tradiția familiei le rezumă într-o singură întâmplare, mereu aceeaşi: tanti Marie-Gervoise, de exemplu, din neamul lui Moune, care cică nu făcuse niciodată dragoste cu soțul ei, dar, după ce „bietul Iustin" se curățase, se ducea de trei ori pe an să facă un picnic pe mormântul lui. Uite o poză sepia: o cucoană bătrână şi mustăcioasă, cu un sfert de fund pe un colț de granit, scoțând ceva de mâncare dintr-o cutie cilindrică.

— Țâra totdeauna după ea o gustărică într-o cutie de pălării, explica Moune. Asta numea ea „a face față în orice situație".

38

Poze, poze... Printre vedete, desigur Joseph, evident Pope şi Moune... Moune... Moaca lui Moune la câți ani?... Patru, şase? Moune mică de tot într-un lighean de tablă şi două mâini de bărbat care îi întind un prosop şi ochii puştoaicei care refuză să iasă din apă. Avea încă de pe atunci soiul ăsta de hotărâre duioasă. („Hotărâre duioasă" îmi aparține mie, nu-s cuvintele lui Joseph, Joseph stă mofluz în fața ciornei, n-are idei, deci nici cuvinte.) Joseph nu se gândeşte la nimic, Joseph consideră doar că Moune seamănă exact cu ea, ceea ce nu-i uşurează sarcina. Cu treizeci de ani mai mult, dar cu aceleaşi bucle, aceleaşi gropițe, aceeaşi privire sinceră şi vag amuzată. Aceeaşi față, pe bune. Cu treizeci de ani în plus, asta-i tot. Dacă mâine, devenit subit adult, Joseph ar trebui să se năpustească în camera

părinților, ar găsi acolo aceeaşi fată, doar cu treizeci de ani mai puțin, asta e tot. Cam scurt pentru o compunere. Cu Pope e şi mai rău. Pope nu mai seamănă deloc cu el. S-a schimbat în aşa hal că... De la bar-mitsva încoace, viața i-a lipit de cap urechile clăpăuge şi i-a fasonat un cap ca o pară. O monstruoasă dezvoltare a maxilarelor în detrimentul tâmplelor. O mutră de pisălog cu frunte îngustă. Nu se poate. Nu e tatăl meu. Nu e tatăl meu. Asta e ideea cu care se consolează bucuros după târnuielile lui Pope Pritsky. Joseph se instalează în fața oglinzii de deasupra chiuvetei, se minunează de pielea lui mătăsoasă, de candoarea privirii sale, de ovalul perfect al craniului, da, îi cam place de el însuşi, dar nu, nu şi nu, scandalagiul neras şi nețesălat care l-a trimis la el în odaie să-şi facă tema nu e tatăl lui, fotografiile o dovedesc, la un moment dat s-a produs o substituire, Pope e un impostor, sau poate că s-au înşelat la maternitate, Joseph a fost băgat pe gâtul altui tată, da, dar oglindă, oglinjoara mea, Joseph are exact ochii lui Moune, iar ideea că Moune ar fi putut să-l fabrice cu altul decât cu Pope n-are ce căuta în mintea lui Joseph.

39

Şi apoi Pope... La urma urmei, furiile lui Pope sunt furii de copil. Din acest punct de vedere nici Pope nu s-a schimbat mai mult decât Moune.

Şi tot n-are cu ce să înceapă o ciornă.

Poză: Moune la băi la Bourboule, unşpe-doişpe ani, plictisindu-se de moarte cu bunica şi bunicul Joncheville, înțoliți ca nişte monumente. Despre bunicul Joncheville, părerea e unanimă, e un bou sinistru. Cum dă de un aparat de fotografiat se transformă în propria sa statuie. Are simțul eternității sale. Vorba lui Pope, i-ar fi plăcut să se nască din marmură. Şi în plus mai are şi pretenția ca nepoții să-i zică „Scumpapi" Scumpapi... Scumpapi... lui Joseph i s-a părut totdeauna că sună a curpapir.

într-o zi, când era mic, acum vreo doi sau trei ani, Joseph a întrebat:

— De ce nu mă pupă Scumpapi decât pe un singur obraz?

Aşa era. Verii şi verişoarele din partea lui Moune erau pupați pe amândoi obrajii şi el, Joseph, pe unul singur. De ce? Joseph nu căpătase imediat răspunsul, dar, după ora stingerii, lipindu-şi la momentul potrivit urechea potrivită de gaura cheii potrivite:

VOCEA LUI POPE: Copilul are dreptate, tatăl tău nu-l sărută niciodată altfel decât pe un singur obraz. Să-ți spun eu de ce.

VOCEA LUI MOUNE: Spune...

VOCEA LUI POPE: Dobitocul bătrân nu-i sărută decât obrazul goi.

Joseph nu şi-a explicat hohotul de râs părintesc ce a urmat, dar există unele informații care aşteaptă în mintea noastră ziua când vor fi înțelese.

Dinspre partea celuilalt obraz, o fotografie (color): fotografia vărului Razon, din partea lui Pope, Rabbi Razon, rabinul de pe strada Vieille-du-Temple, în plină conversație cu un indian yanomami. Ceea ce te izbeşte în poza asta nu e atât indianul gol puşcă şi cu nasul străbătut de o trestie, cât

40

prezența vărului Razon, în redingotă, cu talitul şi filacteriile în fundul pădurii amazoniene. într-o zi când vărul Razon era invitat la el la cină, Pope îl întrebase:

— Samuel, nu înțeleg. Ce naiba faci în pădurea aia cu nişte țipi care n-o să-mi fie niciodată clienți?

Rabbi Razon dăduse unul dintre răspunsurile lui specifice:

— îi dovedesc lui Dumnezeu existența omului.

Bingo! Asta-i soluția! Joseph n-are decât să-i telefoneze

vărului Razon şi gata compunerea! Vărul Samuel dă cele mai bune răspunsuri din toată familia. Răspunsurile lui strivesc toate răspunsurile. Ba uneori se întâmplă ca tăcerea lui să zădărnicească întrebările.

Bineînțeles că Joseph n-o să-i toarne aşa, direct, subiectul compunerii, ci o să-i pună întrebări abile...

Zis şi făcut, Joseph iese din camera lui, se strecoară pe coridor, ridică receptorul telefonului. Cu mâna pâlnie, pe şoptite, Joseph îi explică lui Rabbi Razon că „pentru o temă", fără să precizeze, ar vrea să ştie ce părere are dânsul, vărul Samuel, părerea sa personală despre oamenii mari şi despre copii, despre adevărata diferență dintre adulți şi copii, despre toate astea, ce mai...

Rabii Razon gândeşte.

într-un târziu, grăieşte:

— Nu e aşa simplu, dragul meu Joseph.

Urmează o altă tăcere, apoi din nou vocea visătoare a lui Rabbi Razon, tot ca şi când ar vorbi cu el însuşi:

— Ceea ce complică lucrurile este că majoritatea copiilor fac pe copiii şi aproape toți adulții se joacă de-a adulții.

Greu lucru de evaluat, vârsta, înțelegi?

Joseph înțelege perfect că Crastaing va considera că e insuficient – cu roşu, pe margine. Joseph mai avansează un pion. îi explică vărului Samuel că, din anumite puncte de vedere, el, Joseph, consideră că Moune nu s-a schimbat de pe vremea "primelor fotografii şi că Pope – „dar am oare dreptul să spun una ca asta despre propriul meu tată?" -

este încă un copil, în special când țipă la el „fiindcă țipă la mine când îi e frică, înțelegi? Când îi e foarte frică, atunci mă ceartă, ca un copil..."

Rabbi Razon se adânceşte din nou în tăcere.

De astă dată destul de îndelung.

— Nu eşti deloc prost, dragul meu Joseph. Şi ai şi res pect. Şi inteligență. Tocmai ai înțeles ceva esențial.

... Există în viață clipe când ai da orice numai să ştii ce chestii esențiale ai înțeles.

— Omul e o constantă variabilă, puiule, exact asta ai înțe les; pentru vârsta ta e foarte bine.

Joseph notează fraza cât se poate de repede pe ciornă.

— Acum, scuză-mă, ştii că azi-dimineaţă a murit bătrânul Babish, trebuie să mă duc pe acolo. Dacă ne-ar sta nădejdea în lacrimile mamei Stilman ca să-i ridice moralul... Şi o de presie nervoasă nu e bună la plecare. Hai, te-am lăsat.

Gata, Rabbi Razon a închis telefonul.

Pe ciorna lui Joseph, o singură frază: „Omul e o constantă variabilă". Joseph nu prea e sigur că a înţeles. Dar, pe margine, citeşte deja, scris cu roşu: Felicită-l pe autor din partea mea.

Avem, aşadar, o noapte de dragoste pe de o parte, un elev care-şi înjură profesorul pe de alta şi afară, o motoretă care zgârie cu înverşunare nervii oraşului. Mai sus pe dealul de la Belleville, într-o casă scăpată de la demolare, o fată se culcă zicându-şi că n-o să reuşească niciodată. Ce? Ce să reuşească Helene (sau Rachida) habar n-are. „N-o să reuşesc niciodată", asta e tot... un scop ce pare interzis celei de-a doua generaţii... un blestem pe capul celei de-a doua generaţii... „Ah! Fiică a tatălui meu, fiul fiului fiului tău va fi totdeauna a doua generaţie şi fiii săi după el şi pruncii pe

care îi vor zămisli fiicele lor vor fi a doua generaţie, de-o parte şi de alta a mării, pe vecie, şi mă jur că data viitoare când tâmpită aia de Mireille cu toată bunăvoinţa ei de co-legă-de-birou-care-vrea-să-fie-prietena mea mă mai bate la cap cu «refuz şcolar» sau «a doua generaţie» o izbesc de xerox până îi crap capul", în timp ce mult sub etajul Rachidei, jos, în fundul pământului, un pictor lipsit de vopsele tocmai se adânceşte în contemplarea acestei mări care i-a tăiat pe toţi în două, a acestei mări pe care a pictat-o pe peretele din fund al garajului într-o fereastră larg deschisă pictată şi ea pe acelaşi perete... Cu ochii pierduţi pe albastrul irizat de soarele pictat pe palele ventilatorului, Ismael contemplă... Ismael, tatăl lui Nourdine şi al Rachidei, contemplă reflexele soarelui artificial care poleieşte marea plăsmuită şi le consideră mai frumoase şi mai adevărate decât grădinile cu o mie de havuzuri promise Celui Drept de negustorii de promisiuni, taman aceia care le interzic oamenilor să picteze marea şi soarele şi acoperişurile oraşului, căci, dacă tot s-a apucat, Ismael a pictat acoperişurile Parisului, da, a pictat acoperişurile Parisului pe ceilalţi doi pereţi ai garajului şi pe uşa închisă şi aşa se face că tot oraşul, cu piaţa Fetes de aici, de aproape, cu blocul turn Montpar-nasse, acolo, departe, cu Panteonul şi cu Beaubourg-ul şi cu Notre-Dame şi cu Turnul Eiffel, tot oraşul s-a adunat împrejurul acestei ferestre deschise spre mare... Şi dacă totuşi cel mai artificial soare rotindu-se în fundul unui garaj face mai multe parale decât toate promisiunile legate de veşnicie?... La toate astea se gândeşte Ismael... dar, de fapt, nu e pro-priu-zis o întrebare, e o certitudine înţeleaptă care miroase a vopsea proaspătă şi izvorăşte din albastrul mării scăldate în razele soarelui şi din clinchetul asemeni ciripitului de pasăre al ventilatorului...

*

Oraşul este bogat în întâmplări... Şi cu cât e mai mare oraşul, cu atât e mai bogat în întâmplări... în timp ce tot

acel albastru îi potopeşte pleoapele lui Ismael trăgându-l la somn, în timp ce pleoapele lui Ismael se lasă peste ochii poleiți cu aur, exact acelaşi albastru, al aceleiaşi mări şi sub aceleaşi raze de soare şi în ciripitul aceloraşi clinchete, acelaşi albastru uşor vălurit al mării somnoroase (ştiți, dimineața când plaja e aproape pustie, când nici marea, nici oamenii nu se agită încă, gâfâind în soare) iată că acelaşi albastru copleşit de calm se frânge brusc, se deschide ca un pântec dând la iveală ceva ca un fel de divinitate marină…

Nu, nu, nu e un basm oriental, nu-i nici măcar un basm, e realitate pură: din Mediterana apare un trup de bărbat destul de puțin divin, de acord, un trup alb de turist proaspăt sosit, umeri înguşti, început de burtică, dar algele pe care şi le-a pus în glumă pe cap şi o scoică enormă pe care o ține în mână plus efectul de surpriză, toate astea îl fac să pară un soi de zeu, un Neptun de ocazie… Iese din apă, îi face cuiva semn să tacă, şşt! Ciocu' mic! Vai de pielea ta dacă-l căşti! (toate astea pe tăcute, căci scena e mută, se aude doar clinchetul).. . acum i se văd picioarele care n-au fost niciodată de balerin, şi marea se depărtează şi apare plaja şi pe nisipul ei o fată frumoasă care citeşte o carte – rumenită cum sunt fetele încă dinainte de apariția razelor soarelui de vară – şi Neptunul de ocazie mai face câțiva paşi şi brusc, atunci când se află exact la verticala cititoarei, îi varsă toată apa din scoică pe spinarea goală.

Fata cea frumoasă se ridică urlând pe muteşte.

Sânii ei drăgălaşi saltă de mânie.

Ține cu amândouă mâinile cartea cu care îl amenință.

O rupe în bucăți ca să-i arate în ce hal i-a stricat-o.

Apoi trece de la furie la râs.

Un râs mut…

Dar râs.

Râsul dispare o dată cu imaginea în clinchetul peliculei care se învârte în gol… cip, cip, cip… linişte pe ecranul alb… cip, cip, cip… proiectorul merge în gol… cip, cip, cip… dacă

te gândeşti bine, nu face chiar acelaşi zgomot ca soarele lui Ismae'l… nu tocmai.

Şi după râs vine plânsul.

Şi după plâns, hohotele disperate.

Şi se aprinde lumina în dormitor.

— Mămico, termină!

Igor se repede şi închide proiectorul. Se întoarce. Mama sa, Tatiana, stă pe saltea. Cu vreo trei sau patru luni în urmă, Tatiana a demontat patul conjugal, a dăruit cuiva somiera, a pus tăbliile pe foc şi salteaua a aşezat-o direct pe jos: „Ca pe vremea când eram fată! Măcar la asta să fie bună văduvia!"

— Mămico, termină!

Tatiana termină, termină, îşi înăbuşă ultimele sughițuri în căldura unui pulover

vechi care nu-i al ei.

— Şi ce-ai vrea să fac?

Igor îi ia încet puloverul din mână...

— Ce vrei, mămico? Să dau toate țoalele lui? Să pun fil mul pe foc?

îşi şterge ochii cu pumnii strânşi, cu un gest specific ei, ca şi când toată viața ar fi plâns doar de furie.

— Vrei să ne mutăm, mămico? Să plecăm din oraş? Gaşca nu-i o problemă... Cu prietenii adevărați o să ne scriem, pe ăilalți o să-i uit! Plecăm în alt oraş? Un oraş de rahat în care să poți să te revolți împotriva betonului. Ce zici? Ție ți se rupe, scrisorile tale către cititoare poți să le scrii de aici sau de oriunde, chiar din America. Mergem la New York, mă mico? Hai să mergem la New York! Ne cărăm? Da?

Dintr-o dată, ceva scânteiază în ochii Tatianei. Un zâmbet adevărat, în ochi. întreabă:

— Ai văzut scoica?

Scoica? Aici e ceva dubios. Igor repetă:

— Scoica?

— Da. Scoica. Melcul marin, ăla pe care mi-l toarnă pe spate.

—

— Sigur, da. Am văzut, da...

— Lăsase prețul.

— – Ce?

— Eticheta. Şi acum e tot acolo. 32,75 de franci. Atârnă într-o parte, pe o sforicică.

Igor n-a observat niciodată acest amănunt.

— Şi ce? O fi uitat să-l scoată.

— Nu. Sunt sigură că l-a lăsat dinadins.

— Veselia asta din ochii Tatianei! Dubios...

— Dar de ce?

— Pentru că erai şi tu complice, Igor! Fiindcă te-a pus să filmezi! Tocmai astea-s detaliile care i se păreau haioase într-un film. Neptun ieşind din valuri cu un melc marin de treizeci şi doi de franci şapteşcinci...

încântarea din ochii Tatianei...

— Şi e drept că e caraghios, nu ți se pare?

— Apoi:

— îl mai vedem o dată?

Igor avea dreptate să miroasă ceva suspect.

— Termină, mămico.

Pe morți, până o fi să te întâlneşti din nou cu ei, trebuie să-i înjuri. Toți ticăloşii ăştia mult iubiți care nu s-au îndurat să ne aştepte... Cam asta-şi spune acum Igor... sau asta şi-ar spune dacă ar fi un pic mai bătrân... sau ar fi putut să-şi spună dacă ar fi apucat, dar a sunat telefonul.

— Termină!

Telefonul sună sub privirea rugătoare a Tatianei. Igor ridică receptorul fără s-o scape din ochi.

Joseph s-a prins imediat că nu era momentul să sune. N-avem de unde să ştim peste ce dăm cu telefonul nostru, în consecință, Joseph a vorbit foarte repede. Joseph a zis că taică-său turbează la gândul să-l vadă pe Crastaing. A zis că atunci când taică-său e turbat, de încasat, o încasează Moune. A zis că nu-şi poate permite să agraveze situația cu-

plului nefăcându-şi compunerea pentru mâine. Dar că nu are nici urmă de idee pentru dobitocia asta de subiect. De două ore încoace nici un cuvânt, absolut nimic. Dar tu? Unde ai ajuns? Joseph i-a adus aminte lui Igor că el e cel tare la franceză: Igor e cu franceza, Joseph cu matele, ăsta-i obiceiul de când lumea. Deci, unde ai ajuns? Ei? Unde? Ce ai scris? Igor i-a răspuns că n-a ajuns nicăieri, că n-a scris nici un cuvânt şi că n-o să facă jegul ăsta de compunere. La care Joseph a spus că Igor nu poate să-i facă una ca asta, că sunt prieteni, că el, Igor n-are decât să nu-şi facă tema, dar că trebuie s-o facă pentru el, Joseph. în schimbul matelor, ca de obicei, se-nțelege. Că e foarte important. Că e o urgență. Că nu e prea sigur dar că i se pare că a auzit-o pe Moune țipând în camera de alături. Vai de capul ei ce pățeşte Moune când Pope face o criză.

— Igor, nu mă lăsa baltă, ce naiba. Nu în seara asta, hai nu face pe nebunul! îmi trebuie compunerea asta mâine, altfel mă omoară!

Ce ciudat, Joseph îşi dă seama că fiecare cuvânt pe care îl rosteşte e anapoda, că spune exact ce nu trebuie. Aşadar îi dă înainte, mai dihai, înverşunându-se în direcția greşită. Până în clipa când Igor ia cuvântul:

— Joseph...

Şi Joseph se opreşte brusc.

— Termină cu smiorcăiala. Nu-ți fac împuțita aia a ta de compunere.

Ceee? s-a gândit Joseph. Ce figură are de gând să-mi facă? Igor continuă:

— Eu n-o să las pe nimeni să-mi facă transfuzie.

Chestia asta cu transfuzia plasată aici, aşa, aiurea, i-a

luat piuitul lui Joseph.

— Mi s-a acrit de Crastaing şi de şcoală şi de Paris şi de Franța şi, dacă vrei să ştii, şi de tine m-am săturat! Gata!

De mine? Joseph nici nu mai are puterea să întrebe: „Şi de mine? Da' ce ți-am făcut?"

— M-am cărăbănit, Joseph. Plec la New York! Tu rămâi cu tandemul şi eu mă car la New York. O iau pe mama cu mine. Asta-i viața.

Când? Dar Joseph nu poate nici măcar să întrebe când.

Vai, vai, tăcerea prieteniilor moarte...

— Joseph!

— Joseph, mă auzi?

— Joseph, în privința țipetelor maică-tii, nu-ți face pro bleme, taică-tu i-o pune, asta-i tot.

— Şi, după cât se pare, îi place la nebunie.

Punct final. Joseph se trezeşte cu telefonul în mână. La început nu-i vine să creadă. Se uită la aparat ca la cinema. Pe urmă închide telefonul agățat pe perete, ca şi când n-ar mai fi un telefon. O prietenie a luat sfârşit. Totul s-a sfârşit. Joseph o ia pe coridor, îşi lipeşte urechea de uşa părinților. Tăcere mormântală. Şi dacă tot e vorba de mortăciune, Joseph se întoarce în camera lui, deschide fereastra, se urcă pe ea, se aşază cu picioarele spânzurând în gol deasupra bulevardului Simon Bolivar şi începe să se joace cu ideea morții, acolo cu şapte etaje mai jos, aşa sunt uneori la vârsta asta când moartea nu-i decât un argument, până în ziua în care o fac şi toată lumea se întreabă de ce, şi o fac tocmai pentru că e vârsta când vor ca oamenii să se întrebe de ce. Moartea e singurul fel în care-i poate opri pe toți cei de teapa lui Crastaing, asta este ceea ce declară vocea oficială a lui Joseph. Să se întoarcă două secunde în cameră, să lase un mesaj pe ciorna virgină: Crastaing mă ucis, să se întoarcă la fereastră, să sară şi să-i elibereze pe toți elevii de toți profii gen Crastaing şi pe toți tații ca Pope de toate „convorbirile cu domnul Pritsky, tatăl dumitale". Cel ce se va arunca imediat în gol e un eliberator: Joseph Bolivar-Pritsky!

48

Numai că golul cu pricina e arhiplin în noaptea asta, între altele cu urletul unei sirene care urcă în spirală până la urechile lui Joseph. Cam aşa veghează poliția somnul celor vii: dormiți în pace, viitori morți ce sunteți, dormiți în pace în vacarmul iscat de noi... Deci, vacarmul maşinii poliției se năpusteşte spre blocul lui Joseph şi e ca şi cum Joseph ar fi sărit deja şi ca şi cum poliția ar fi fost deja anunțată, ca şi cum pe Moune ar fi trezit-o palmele albastre ale girofarului şi polițiştii ar fi dus-o clătinându-se pe picioare, să recunoască în fleşcăitura aia roşie cadavrul fiului ei...

Degetele se încleştează pe cerceveaua ferestrei.

Maşina poliției trece ca o vijelie.

Joseph se întoarce în camera lui.

Se apucă din nou de lucru, aşa cum se cuvine. Şi precum se cuvine ca şi domnii de la poliție să-şi vadă de lucrul lor în vuietul sirenelor, aşteptând ceasul pensiei, sau al glonțului rătăcit, sau al sinuciderii.

Mai are mult până la pensie polițaiul care îl scoate pe Nourdine din dubă şi are mai degrabă mutra unuia capabil să-şi sinucidă vecinul de palier, decât să se căptuşească, tocmai el, cu un glonț rătăcit.

— Dă-te jos, hai, mişcă-ți fundul!

La drept vorbind nici nu e prea departe de Joseph, totul se petrece la comisariatul din Belleville. Nourdine e smuls din maşină şi aruncat pe banca sediului poliției din strada Ramponneau.

— Na, Eric, ăsta-i pentru tine. A spart o vitrină la Parmentier şi uite ce-a şutit.

Eric e roşcovanul în uniformă care stă de permanență, la birou. Prinde din zbor cutia cu vopsele pe care i-o aruncă celălalt agent. Sculându-se de pe scaun, îl întreabă pe Nourdine.

— Cum te cheamă?

— Nu mă cheamă.

Pe Eric nu-l impresionează câtuşi de puțin. Ia cheile unei celule şi dă ocol biroului.

— Unde stai?

— Nu stau.

Celălalt gabor a şi ajuns în pragul uşii.

— Nu te lăsa dus, Eric. Era pe un hârb de motoretă şi, în plus, a încercat s-o şteargă: a trecut pe roşu, pe sens interzis, ce mai, ne-a tratat cu tot tacâmul. Până la urmă l-am prins într-o fundătură. Bagă-l la răcoare, noi trebuie să ne întoar cem. E cam agitată noaptea asta.

Şi cu arătătorul îndreptat spre Nourdine:

— Cu tine, rahat cu ochi ce eşti, mă socotesc eu mâine. Să nu crezi c-o să ieşi prea curând de aici, ascultă-mă pe mine.

Iese. Urlet de motor, scrâşnet de cauciucuri, sirenă, dormiți liniştiți.

Uşa celulei se deschide.

Şi se închide la loc.

Cheia se învârte de două ori în broască.

Alături mai sunt două celule. Goale. Au grilajul răsucit.

Roşcovanul s-a întors la biroul lui.

— De ce ai şutit o cutie cu vopsele?

Nourdine îl onorează cu zâmbetul lui nevinovat, la fel ca pe sora lui, Rachida, adineauri:

— Ca să cânt la pian.

— Tăticule, iar s-a uitat la film.

— Ascunde-l.

— Asta-i tot ce poți să-mi spui?

— Teoretic, nu mai am nimic de spus.

— Degeaba-l ascund, tot îl găseşte.

— Cum îşi găsesc adevărații alcoolici sticla.

— Acum se dă cinefilă, ştii? Detaliul pe care nu l-ai re marcat, filmele geniale pe care le poți revedea de o mie de

ori, genul ăsta de argumente... îşi găseşte mereu câte un pretext ca să-l mai vadă o dată. Totuşi, nu pot să-l arunc!

— De ce nu?

— Păi, e o amintire de la tine!

— Până la urmă toate amintirile ajung la gunoi. Ceva mai devreme sau ceva mai târziu...

— Asta ar da-o gata.

— Te-ar da ea gata pe tine.

— Fii serios, tăticule. E din ce în ce mai rău. Se prăbuşeşte, pe bune!

— Aşa o fi, dar să ştii că genul ăsta de gargară pe care i-ai plasat-o când te-ai întors azi de la şcoală nu-i de natură să-i ridice moralul!

— Ce gargară? Ce-am făcut?

— Figura cu orfanul nemângâiat: bla-bla-bla, a murit tăti cul meu, a murit, n-o să-l mai vedem niciodată în pijama, scărpinându-se în fund... Dacă-ți închipui că aşa ai s-o ajuți să-şi revină...

— Prostuțule mic. -Tăticule...

— îți place să te văicăreşti, eşti cel mai nenorocit tip de pe toată planeta, sub pretext că l-ai pierdut pe taică-tău! Un geniu nemaipomenit de care, între noi fie vorba, te-ai bucurat totuşi până la doisprezece ani!

— Tocmai asta e. Ai fi putut să mori înainte de naşterea mea, asta ar fi simplificat totul.

— Ştiu, ştiu, ăsta-i visul tainic al tuturor sugarilor, să ne cărăbănim înainte de sosirea dumnealor.

— N-am zis asta.

— Igor, există lucruri mult mai rele decât să-ți pierzi pă rinții, mult mai rele!

— Serios?

— Evident! Altfel ar fi prea uşor. Ar fi suficient ca părin ții să moară şi totul ar fi în ordine. Gata, niciodată nu mai ai

parte de tristețe. Verşi dintr-o dată toate lacrimile şi pe urmă nu mai ai nimic de pierdut, e nemaipomenit! Viața nu merge chiar aşa, frățioare.

— Viața nu merge deloc.

— Ia stai, stai aşa, doar n-ai să ne faci şi tu poanta cu si nuciderea adolescenților! Vrei să alimentezi statisticile? Ca Joseph?

— Joseph s-a sinucis?

— Nu, s-a jucat doar cu ideea, asta-i tot. Adineauri când i-ai trântit telefonul în nas. Nu-ți face probleme. Nimic grav.

— Viața nu pune întrebări, Igor, iar sinuciderea nu-i un răspuns.

— Tăticule... După telefonul lui Joseph am vorbit puțin cu mama.

— Despre ce?

— Despre ce vrei să vorbim, tăticule? Despre tine, bine înțeles.

— Ei şi?

— Hai că ştii foarte bine ce ne-am spus.

— Consideră că nu ştiu nimic.

— Ceea ce regretă cel mai mult sunt anii pe care i-a pier dut înainte să te cunoască.

— Asta-i tipic pentru Tatiana...

— Zice că s-a născut supărată. Că dacă te-ar fi cunoscut când era mică de tot, s-ar fi potolit.

— Igor, pentru moment, singurul lucru care o potoleşte este să te ştie lângă ea. Şi să te vadă apărând seara cu saco şele tale de piață şi să te vadă gătind. Aşa că termină, nu te mai juca de-a orfanul, vrei?

— Dar, fir-ar mama ei de treabă împuțită, nu mă joc de-a orfanul, sunt orfan!

— Ei şi?

52

— Cum ei şi?

— E definitiv, nu?

— Definitiv, Igor!

— Ce să zic, hai că eşti grozav când îl consolezi pe fiu-tău.

— Fiul meu iubeşte viața, aşa că se va consola singur.

— Fiul meu are doar nevoie de-o săpuneală bună. De altfel, destul de rar, trebuie să recunosc.

— Tăticule...

— Ce-i?

— Trebuie s-o ajut să-şi schimbe viața. Complet. Trebuie să ne cărăm. Cât mai departe. Mă gândeam la New York.

— De ce New York?

— E departe, între ea şi tine s-ar întinde un ocean întreg, acolo se vorbesc toate limbile, se pare că gagiii şi gagicile nici nu mai au curaj să se uite unii la alții, trebuie dreasă maşinăria de făcut dragoste, asta-i chiar specialitatea ei, o să-i placă teribil.

— O rusoaică, strănepoata unui erou bolşevic, care încă îşi mai închipuie că e de stânga şi ți-a interzis totdeauna să calci într-un Mac Donald şi care urăşte filmele americane...

— la New York! Vrei s-o bagi în pământ sau ce?

— La New York sau la Tourcoing, mi se rupe! Tăticule, trebuie să plece! Să-şi schimbe viața!

— Mai există şi alte mijloace. Ar putea, de pildă, să întâl nească pe cineva.

— Ce, ți se pare că nu întâlneşte destui?

— Nu cantitatea contează, Igor, ci să-l găsească pe cel bun.

— Şi de aia trebuie să-i încerce pe toți?

— Nu, Igor, trebuie să i se dea posibilitatea să aleagă îna inte de a încerca.

53

— Ia spune-mi, e adevărat că mă scărpinam în fund, când eram în pijama?

— Mai ales când apăreai pe la amiază fiindcă lucraseşi noaptea târziu.

— Am lucrat până târziu în toate nopțile din viața mea. Tot deauna am fost cu sufletul la gură. Ca şi tine de altfel. Ştii cât e ceasul? Hai, mişcă-te, mai ai şi compunerea pentru mâine.

— N-o s-o fac.

— Nu prea mai sunt în măsură să-ți dau sfaturi, Igor, dar, dacă aş fi în locul tău, aş face-o.

— Chiar tu ai spus-o, tăticule, nu mai eşti în măsură să-mi dai sfaturi.

Igor întoarsese spatele. De când se ştie a fost puştiul care are ultimul cuvânt. Să se uite drept în ochii omului, să impună replica finală, acest carburant al micilor victorii este pentru el o necesitate vitală. De astă dată însă curiozitatea a fost mai tare. Nici n-apucase să facă zece paşi că s-a întors.

— Ia zi, tăticule, eticheta scoicii ai lăsat-o dinadins?

— Tu ce crezi?

*

Ştiu, ştiu prea bine, stafiile agasează, iar cei ce cred în stafii agasează şi mai rău, iar cei ce propagă această credință merită să ajungă uscați ca nişte semne de carte dintr-un terfelog de vrăjitoare... Eu, unul, n-am crezut niciodată în aşa ceva. Raționalist cum nu se mai poate. Pozitivist ca o adunare. Alergic la orice superstiție, începând cu cele oficiale, cele ce se hrănesc cu azimă, se gargarisesc cu apă sfințită şi întemeiază civilizații. Aveam atât de puține aptitudini pentru credință, încât în ochii mei chiar şi psihanaliza ținea de spiritism. N-am crezut niciodată în suflet, nici măcar într-al meu. Deviza mea era: nu există inconştient. Responsabilitatea, asta-i tot. Sunt suma faptelor mele şi trebuie să mă mulțumesc cu atât. Eram atât de puțin

superstițios, încât m-am izbit cu capul de nenumărate scări care-mi stăteau în cale: nu reuşeam niciodată nici să le ocolesc, nici să trec pe dedesubt. Totdeauna am preferat să mă lovesc de realitate. Când am ajuns să fiu un catalog de boli şi când mi s-a explicat că trupul meu îmi vorbeşte, nu m-am considerat nici o clipă o casă bântuită de stafii. Mi-am zis că doctorul care-mi făcuse transfuzia mă pricopsise cu nişte stafii mici, deosebit de reale, care-mi halesc sistemul imu-nitar. Şi când, în sfârşit, am şi murit din cauza lor, nici prin gând nu mi-a trecut să învii ca să justific acest du-te-vino. Muream şi cu asta basta. Viața mi se scurgea printre degete. Anii pe care speram să-i mai petrec cu Igor şi Tatiana se topiseră şi ajunseseră ore, minute, secunde. Ultima dată când i-am văzut ieşind din camera mea, am văzut plecând însăşi viața mea. O! Tatiana... Şutul pe care i l-a tras doctorului cu genunchiul în boaşe nu m-a consolat deloc. Igor şi Tatiana erau viața mea, iar eu muream. Nu-i voi mai vedea niciodată. Muream. Am murit. Şi dacă e să garantez un adevăr despre moarte, este că nu e nimic de spus despre ea; tot ceea ce se spune despre ea se petrece înainte. Dacă nu vrem să trăim în minciună, trebuie să admitem că dispărem. Asta mi s-a întâmplat mie.

Banalitatea universală.

în consecință, am avut nevoie de ceva timp, evident, pentru a realiza (şi-i dau aici sensul său exact acestui verb) că Igor vorbeşte cu mine. Cum nu e genul de copil care să se descurajeze, mi-a tot vorbit până ce l-am auzit. Am fost atât de uluit încât, eu unul, n-am putut să nu-i răspund. (Când zic eu, având în vedere starea în care mă aflu, o fac împotriva convingerilor mele.) în orice caz, dialogul a avut într-adevăr loc.

— Cu mine vorbeşti?

S-a prins imediat că există un pericol, pentru că a răspuns:

— Da, şi asta nu-nseamnă că am ajuns să cred în fantome.

— N-oi fi crezând tu în fantome, nu, şi totuşi eu am mu rit, iar tu stai de vorbă cu mine!

— Treaba mea. Fac ce vreau, acum.

O clipă am fost tentat să-l trimit la un psihoterapeut ca „să se resemneze" cum se zice, dar mi-am adus aminte la timp că nici inconştientul nu are mai mult credit la mine decât stafiile. Trebuie deci, o dată mai mult, să mă mulțumesc cu datele obiective. Şi să fiu prudent.

— O.K. Igor, să admitem că vorbeşti cu mine şi că eu te aud. Dar, ia zi, mă şi vezi*?

— Evident, că doar nu-s într-o ureche să vorbesc singur.

— Cum sunt îmbrăcat?

— Cu pijamaua ta în dungi. Mama n-a vrut să fii îmbră cat. A vrut să-ți păstreze toate hainele acasă.

— Unde suntem?

— La cimitir. La Pere-Lachaise. Stai pe mormântul tău.

M-am ridicat, m-am întors. Eram efectiv aşezat pe o piatră de mormânt. Gravate pe monument se aflau cele două date ale mele şi acest epitaf:

Pierre Laforgue

Am f ost transfuzat

Vă mulțumesc, domnilor doctori.

Domnilor miniştri, vă mulțumesc.

— Cine a scris asta?

— Mama. Gravorul nu vroia, dar ea l-a amenințat că-i dă foc la toată şandramaua.

— E de un gust cam...

— E chiar dezgust, tăticule.

Nu-mi stătea mintea la nuanțări subtile. Aveam alte urgențe. Am pus o mulțime de întrebări ca să pot stabili realitatea acestei conversații. Până la urmă lui Igor i s-a acrit.

— Scuză-mă, tată, de ce faci din țânțar armăsar? Eu vor besc cu tine, deşi ai murit, e-n regulă... Dar ce, tu nu vor beai cu mine înainte să mă nasc?

— înainte să te naşti?

— Exact. Mămica voia un bebeluş şi tu nu voiai. Chiar de atunci ai început să mă freci la cap cu ororile vieții, cu por căriile care mă aşteaptă, pojarul, repetatele dureri de gât, chinurile din curtea şcolii, decepțiile în dragoste, competi ția, îmbătrânirea şi, la capătul drumului, moartea... Vezi că îmi aduc aminte totul. Atunci, în fond, vorbeai singur, de vreme ce nu puteai încă să mă vezi. Dar eu te auzeam, şi nu te-am considerat nebun. Ba chiar te găseam destul de rezo nabil. Cam infantil, dar rezonabil.

Aici, trebuie să recunosc că a fost gata să marcheze punctul decisiv. Mi-am găsit replica, in extremis.

— Nu se compară, mă băiete. Despre toate ezitările noastre cu privire la fabricarea ta, noi doi, Tatiana şi cu mine, ți-am vorbit după ce ai apărut. Ce mi-ai servit adineauri sunt amintiri.

Nu s-a lăsat descumpănit doar pentru atât.

— Tăticule, gândurile alea ți-au trecut prin minte, pe bune, înainte de naşterea mea, da ori ba?

— Da.

— Erau nişte gânduri perfect reale?

— – Da.

— La fel de reale ca nişte fapte, nu?

— Da, s-ar putea spune.

A zâmbit triumfător şi a pronunțat următoarea frază articulând clar cuvintele:

— Deci, ce te face să crezi că dacă nu mi le-ați fi po vestit, nu mi le-aş fi putut totuşi aminti?

— Păi, pur şi simplu, fiindcă încă nu existai!

— Şi ce, tu exişti? Acum, aici, exişti?

Hotărât lucru, băiatul ăsta se maturizase incredibil de mult după plecarea mea. Devenise un cazuist la fel de exasperant cum eram eu pe când trăiam. Să mai fi continuat încă puțin în aceeaşi direcție, discuția ne-ar fi antrenat la o dezbatere în cadrul căreia să decidem dacă există mai multă viață înainte de naştere decât după moarte. Nu, nu şi

nu... îmi depăşeşte competența şi e peste puterile mele. Ca să nu mai vorbim despre opiniile mele. E drept însă că moartea înseamnă sfârşitul opiniilor. A muri înseamnă a ne da opiniile în schimbul unui punct de vedere (inatacabil, punctul de vedere!)

Am preferat să intru direct în subiect.

— E-n ordine, Igor. Pot să ştiu şi eu ce te aduce aici?

— Mămica. Face o depresie.

Şi aşa s-a obişnuit să vină la mine ori de câte ori Tatiana se lasă copleşită. Aşteaptă să se înnopteze. Sare gardul cimitirului, se furişează printre morminte, e nemaipomenit, paznicii nu se prind niciodată. Ajunge până aici şi întreabă:

— Eşti aici?

Sunt dezolat că trebuie s-o admit, dar sunt aici.

— Ai ceva pentru mâine?

Nourdine a tresărit. Cu mine vorbeşte roşcovanul? Nu-i nici o îndoială; celelalte două celule erau goale, iar poliţaiul se uita la el, peste biroul lui. Era clar, cu el vorbea.

— Ce, n-ai de gând să-mi răspunzi? Că doar n-o să te ţin aici toată viaţa. Mâine ai şcoală, nu? Atunci măcar fă-ţi lec ţiile. Sunt sigur că e mai multă linişte aici, decât la tine acasă. Ai ceva de făcut?

Era o voce normală. Câtuşi de puţin încărcată. Un sticlele comestibil căruia probabil că noaptea de permanenţă începea să i se pară cam lungă. Totuşi, atenţie. Jocul cu gaborul bun şi cu cel rău, Nourdine îl ştie. Mouloud, Bertrand şi ceilalţi îi vorbiseră despre el. Asta e metoda lor, a curcanilor. Merge uns. Unul te ia la palme, celălalt îţi dă o ţigară. Nourdine s-a uitat la roşcovan. Ţinea morţiş să-i arate că nu s-a născut de ieri, de alaltăieri:

— Colegii dumneavoastră au zis că se întorc mâine şi mă snopesc în bătaie. I-aţi auzit, nu?

— Dacă negustorul nu face reclamaţie, o cutie cu vop sele, nu-i mare lucru. Ce, te crezi Mesrine, sau ce?

Mesrine? Nourdine habar n-are cine-i ăsta.

— Bine, deci, ai ceva de scris pentru mâine?

— Roşcovanul zâmbeşte uşor.

— Am o compunere, dar n-o s-o fac.

— Cum aşa, n-o s-o faci?

— E o lecţie suplimentară, o pedeapsă pentru o dobitocie pe care n-am făcut-o.

Roşcovanul dă din cap ca un expert:

— O nedreptate, aşa-i? Colegul se prosteşte şi tu o încasezi în locul lui. Ca şi cutia cu vopsele, poate că nu tu ai şutit-o...

într-un anumit sens, nu. Nu eu am şterpelit-o. Rachida e de vină. Cată însă de i-o explică ăstuia, în uniforma lui. Dacă am pune la socoteală tot ce nu poate înţelege un poliţai, ar ieşi adunarea cea mai lungă din lume. Lui Nourdine îi vine să zâmbească, dar se abţine. Şi totuşi e ciudat că nu mi-e nici un pic de frică. Dintr-o dată această nepăsare îl îngrijorează. Tocmai de asta îi e puţin frică.

— Ce subiect are compunerea ta?

— Complet idiot.

— Dă-ncoa'.

Lui Nourdine i se pare că visează. Roşcovanul se scoală, ia cheile celulei şi uite-l că se apropie, o deschide, intră, se aşază lângă el pe banchetă şi cu vârful degetelor îi face semn:

— Hai, dă-ncoa'.

Nourdine vâră mâna în ghiozdan, scotoceşte pe sub trening, îşi scoate caietul de franceză şi-l întinde roşcovanului, deschis la pagina potrivită.

Celălalt citeşte pe tăcute subiectul lui Crastaing, dă din cap şi, efectiv:

— Hm, daaa, de acooord...

— Nu v-am spus eu!

59

— Nu contează ce ai spus tu.

Roşcovanul răspunsese fără să-şi ia ochii de la subiect. A ambreiat scurt:

— Tâmpită sau nu, compunerea asta trebuie s-o faci... Altfel, mizeriile or să se țină lanț. Vezi şi tu unde duc.

Gata, m-am aranjat, încă de la început, Nourdine se tot întreba în ce moment o să-l blagoslovească ăsta cu lecția de morală, în maşina poliției avusese parte de palme şi de „arăboi împuțit, rahat cu ochi, acum chiar te belesc" şi dacă ar fi fost să dea crezare experienței lui Mouloud, Bertrand şi a celorlalți, lecția de morală urma să vină după aceea de la un gradat sau de la inspectorul care apare dimineața, sau de la comisar. Acum s-a apucat de ea roşcovanul. O fi poate un mod de a învăța, un antrenament pentru când o ajunge inspector.

— Când eram puşti, eram exact ca tine.

„O să vezi, îi spusese Mouloud, toți îți spun că la început erau ca tine. Minus culoarea, nu-i aşa?! N-ai idee ce tonți sunt, pe bune, ăştia ne cred nişte caraghioşi..."

Roşcovanul continua, conştiincios:

— Făceam o tâmpenie după alta.

Puțin ca să se informeze, puțin din curiozitate, puțin ca să facă mişto în sinea lui, Nourdine l-a întrebat:

— Ce fel de tâmpenii?

— Furtişaguri, ca tine. Le vindeam la talcioc. Țoale şi mai ales seturi de cratițe şi oale, asta era specialitatea mea, seturile de vase de bucătărie.

în această privință, ar trebui totuşi ca Nourdine să-i întrebe pe Mouloud şi Bertrand dacă gaborii dau, de obicei, la fel de multe amănunte.

— Mă prindeau cel puțin o dată pe lună.

Roşcovanul îşi ridică ochii de roşcovan; în verdele ochi lor lui licări o tristețe adevărată când îl întrebă:

— Vezi ce am ajuns?

60

Nourdine n-a înțeles imediat. Atunci roşcovanul s-a sculat, s-a înfipt în fața lui, şi-a arătat uniforma albastră de sus până jos şi l-a întrebat:

— Vrei să ajungi şi tu aşa?

*

Tatiana a adormit. Ca în toate nopțile, Igor face socoteala pastilelor rămase. Tatiana n-a depăşit niciodată doza prescrisă, dar Igor n-a neglijat niciodată să le numere. Somniferul este un sertar cu amintiri care se deschide imediat ce te-ai trezit, o casă

automată de înregistrare, – clic! – şi amintirile îți năvălesc intacte în cap, ca şi când n-ai fi dormit. Noua zi îşi târâie tristețea până la ora când implori sertarul să înghită amintirile. Pastila.

Hai la culcare.

Igor a lăsat întredeschise uşa Tatianei şi pe a sa, aşa cum le cerea părinților să facă pe când era mic. Viața întoarsă pe dos ... ia stai, asta-i o idee care i-ar plăcea lui Crastaing, chestia asta cu ... viața pe dos ... dar n-o să-i fac compunerea. .. „Fii realist, Laforgue, nu eşti mai înzestrat pentru desen decât pentru altele"... nulitate amărâtă! Dacă ar şti el cum îl bag în mă-sa... Crastaing, dacă ai alerga aşa repede cum te bag eu în mă-ta, puştii tăi nu te-ar fi prins niciodată din urmă... puştii... țâncii... santinelele... gata... moş Ene pe la gene... mi se închid ochii... „Fii realist, Laforgue"... nu, ceva mai puțin realism, chiar că mi-am făcut plinul de atâta realism... Şi Nourdine ăsta care se acuză în locul meu... Şi cealaltă porcărie a lui Crastaing: „Vorbeşte franțuzeşte, te rog"... Şi Joseph care o face pe sinucigaşul... eu sunt de vină... am fost poate cam împuțit... dar el a fost idiot de-a binelea... să te omori pentru un Crastaing... pe bune!... mort de crastaingită... Şapte etaje... dacă ar fi sărit ar fi avut şapte etaje ca să-i pară rău... cădere, nu glumă... chestia cu eticheta... treizeci şi doi de franci şi cât?...şaptezeci şi cinci... atârnat de o sforicică... Ți se pare nostim, tăticule?... I se pare nostim... treizeci şi doi...

II

— Bun, zice roşcovanul, sora ta e documentaristă şi tatăl tău şofer de taxi, aşa e?

— A fost şofer, răspunde Nourdine. S-a lăsat şi s-a apucat de pictură.

— Pictura, o lăsăm baltă. E mult mai uşor, dacă e şofer.

— De ce mai uşor?

— Pune-ți mintea la contribuție, ce naiba. Cum te cheamă?

— Nourdine. Nourdine Kader.

— Gândeşte-te o clipă, Nourdine, taică-tău e şofer, te tre zeşti într-o dimineață, te-ai făcut mare peste noapte, ai de venit adult şi taică-tău e din nou copil de cinci sau şase ani.

— Doar n-o să conducă el taxiul! Nu mai ajunge la pedale. Iar tu eşti în găleată pentru că, evident, n-ai permis!

Nourdine s-a oprit din scris. Şi-a ridicat privirea spre roşcovan. E foarte concentrat roşcovanul, îl stăpâneşte un fel de exaltare calmă. E în plin proces de creație. Un calm provenit de pe alte meleaguri... cam ca fața lui tata de când pictează marea şi tot restul, pe pereții garajului.

— Sora ta are permis de conducere?

— Rachida? E prea vacă.

Aici intervine o mică întrerupere.

— Ascultă Nourdine, e compunerea ta, scrii ce vrei, dar dacă o mai faci încă o

singură dată pe sora ta vacă, îți întorc un dos de palmă de nu te vezi. Pe fete să nu îndrăzneşti ni ciodată să le faci vaci.

— Şi dacă sunt vaci? Există totuşi şi vaci, nu?

— Te descurci altfel.

Roşcovanul s-a întors imediat la subiectul compunerii, încerca să rezolve problema taxiului.

— Desigur, ai putea lua permisul tatălui tău ca să conduci în locul lui. Se poate foarte bine să semeni cu el când te faci mare... ce zici? S-ar putea crede că e fotografia ta...

Aparatul de stors imaginația s-a oprit. Roşcovanul întreabă, încruntat.

— Ştii să conduci?

— – Nu.

— N-ai şutit niciodată vreo rablă?

— – Nu.

— Haide... haide...

Bestia, se gândeşte Nourdine, of! Fir-ar mama lui afurisită de bestie ordinară. Eu cred că mă ajută să-mi fac compunerea şi când colo el îmi ia un interogatoriu! încearcă să-mi câştige încrederea, mă înduioşează cu fetele pe care nu trebuie să le faci vaci şi de fapt vrea să mă facă să recunosc că ciordesc maşini cu Mouloud şi Bertrand sau cam aşa ceva şi s-o şi scriu negru pe alb. Gabor împuțit! Jeg afurisit! Şi i-am şi spus cum mă cheamă! M-a fentat! M-ai fentat, neam de jigodie ordinară!

— Ai văzut cât e ceasul? întreabă brusc roşcovanul. De getul lui arătător e îndreptat spre ceasul electric de deasupra biroului cu secundarul care sare.

— Spune-mi cât e ceasul.

Acum are o voce dură. Nu mai încape îndoială, e sticlele cât cuprinde.

— Ştii să citeşti ceasul, nu?

în ochii roşcovanului licăreşte ceva primejdios.

— Spune-mi cât e ceasul!

Sunt singur în celula asta cu un polițai care poate să-mi crape capul şi să spună că a fost un accident. Sunt singur în celula asta şi Rachida nu ştie unde sunt. Sunt atât de singur aici, numai bun să dispar. Şi nici tata, nici Rachida, nici nimeni n-o să ştie vreodată unde am dispărut.

— E două fără zece.

— Bine.

Roşcovanul se scoală, se duce să se rezeme de grilajul din față. Vorbeşte pe un ton calm.

— Ascultă-mă bine, Nourdine Kader. Mă cheamă Eric.

Am douăzeci şi opt de ani. Sunt polițist, încerc să te ajut să-ți faci compunerea pentru azi-dimineață. Vezi bine, după

cum arată ceasul, mâine dimineață e acuşica. Şi în timp ce eu mă dau de ceasul morții să-ți găsesc idei, tu, cu mintea ta întortocheată şi bănuitoare, crezi că mă pretez să te duc cu preşul ca să te trag de limbă şi să te bag la apă, ba poate să te fac să-ți torni şi amicii. Uite ce e, treaba e simplă, ori te las baltă, mă întorc la birou şi tu te speli pe cap singur cu tema asta pe care în veac n-o s-o termini la timp, ori mergi pe mâna mea, o facem amândoi, îi punem punct peste o jumătate de ceas şi mai apuci cinci ore de somn. Asta e. Ai zece secunde ca să te hotărăşti.

— O facem amândoi, domnule.

— Ți-am spus că ai zece secunde de gândire.

— Secundarul a sărit de zece ori.

— O facem împreună. Vă rog să mă iertați.

— Bine. Deci o luăm de unde am rămas. Ştii să conduci, da sau nu?

— Puțin. Dar vă rog să nu-i spuneți Iu' Rachida.

Problema..., scrie Joseph, cam pe la aceeaşi oră, este că pijamaua mea de copil explodase de tot pe trupul meu de adult. Se poate oare spune aşa: explodase de tot pe trupul meu? Problema este că trupul meu de adult îmi sfâşiase pijamaua cum s-a întâmplat cu cămaşa incredibilului Hulk... Incredibilul Hulk... Joseph parcă-l şi aude pe Crastaing prefăcându-se surprins: „Incredibilul Hulk, Pritsky? Cine este acesta? Dacă eşti amabil, poate ni-l prezinți şi nouă?" Asta-mi lipseşte, să-i vorbesc despre televizor şi atunci mă explodează el pe mine! Problema... Problema este că Crastaing un dobitoc, Pope un scandalagiu, Igor un măgar, iar Nourdine... Ce e Nourdine? De ce s-a denunțat în locul nostru?... Problema era că eram de patru ori prea mare pentru pijamaua mea când m-am trezit. Era că eram... eram că am fost? A fost că eram? Problema a f ost că eram de patru ori prea... nu... „Şi de ce de patru ori prea mare, Pritsky? Ai măsurat?" E o imagine, domnule profesor...

64

„Când vă spun că imaginația nu înseamnă minciună, Pritsky, înseamnă, între altele, că o imagine trebuie să fie corectă pentru a reprezenta sau semnifica ceva.

Problema...

Dar problema foarte reală care a pus punct tuturor acestor probleme a provenit dintr-o durere atât de bruscă şi de violentă, încât Joseph a simțit că parcă i se sfărâmă capul şi că, sub această presiune, stomacul i-a sărit instantaneu în gură şi între senzația de vomă şi aceea de leşin, ceva din el a ales cea de a doua variantă şi Joseph şi-a văzut camera legănându-se, a încercat să se agate de masă, masa s-a răsturnat, foile, stiloul, albumele, fotografiile s-au împrăştiat şi ultimul gând al lui Joseph, ultimul lui gând cât de cât conştient, a fost pentru Moune... „iartă-mă, Moune... iartă-mă"... ceva cam de genul ăsta... în care intra dragostea pentru mama, ideea că nu e vina lui, că a avut bunăvoință să-şi facă totuşi compunerea, că tocmai se străduia din răsputeri, pe bune! dar că, uite aşa, leşina,

cădea peste coşul plin cu ciorne abia schițate... „iartă-mă, Moune, Pope, iartă-mă". Leşina sau murea, nu prea mai ştia, dar nu mai avea de ce se agăța... totul se prăbuşea...

II

POVESTIȚI URMAREA

Şi fără soluții facile, vă rog.

8

URMAREA A FOST CĂ JOSEPH PRITSKY S-A TREZIT (aşadar fiul familiei Pritsky, fiul lui Pope şi Moune Pritsky, nu al meu, nu Igor). Joseph s-a trezit cu un gust de fiere stătută pe care nu-l cunoştea, o fiere de găină prost curățată care se urca din străfundurile mațelor lui şi pe care l-a calificat drept „grețos". Capul lui avea o greutate absolut anormală, „o greutate de dicționar" aşa i s-a părut şi în el se în-vârtejeau, cine ştie de ce, nişte expresii englezeşti: a grinding in the bones de pildă... bones; astea erau oase, dacă îndoielnica lui memorie de elev mediocru nu-l înşela, dar grindingl Şi mai ales întrebarea asta: de ce gândesc pe englezeşte? Nu-i specialitatea mea! Eu sunt cu matele... deadly nausea... da, aşa e... deadly nausea... tare îmi vine să vărs... Dar de ce pe englezeşte?... Mâna lui Joseph se ridică să apuce spătarul scaunului căzut, dar e parcă mai grea decât capul, iar brațul, parcă ar fi un braț de piatră... „sunt ca o statuie care se mişcă"... Şi atunci când a lăsat toate astea să cadă – mână, braț şi cap – au făcut pe bune zgomotul înfundat al unei statui care se prăbuşeşte... Şi zgomotul ăsta l-a umplut de o spaimă grozavă... a horror of the spirit...

66

cu totul necunoscută,„niciodată în viața mea nu mi-a fost aşa frică", un fel de panică that cannot be exceeded at the hour of birth ordeath... „Nu, nu chiar «panică», Pritsky", a declarat brusc vocea lui Crastaing în capul lui Joseph, dar era vocea unui Crastaing neobişnuit, un Crastaing bine dispus şi dornic să-l ajute: „Caută cuvântul potrivit, băiete, bebeluşul nu e cuprins de panică în fața iminenței naşterii sale (birth) şi nici muribundul în clipa trecerii dincolo (death), sau, dacă vrei, e şi panică, dar mai e încă ceva, deoarece şi unul şi celălalt se află în fața inimaginabilului, înțelegi? Sau mai bine zis a necunoscutului, sunt stăpâniți de panică, de acord, dar cu ceva în plus... – ce anume, domnule profesor? -... ceva mai fundamental. .. – a... angoasă, domnule profesor? – Da, e mai bine, da, angoasă, Kirkegaard ar fi de acord cu dumneata". Cine? Cine ar fi? Ce tot spune Crastaing?...

Şi fiindcă veni vorba de Crastaing, cât o fi ceasul? Cât e ceasul?

Treaba asta cu ceasul a fost hotărâtoare.

Deoarece însemna posibilitatea întârzierii, iar perspectiva aproape certă a întârzierii evoca un alt Crastaing, cel care nu tolera întârzierile, frica de acest Crastaing a măturat toate angoasele metafizice, atât pe cele ale pruncului nou-născut, cât şi pe cele ale muribundului...

— Aoleu, cât e ceasul?

Ceasul lui Joseph arăta opt şi zece. 8:10, verde fluorescent pe fond negru plus

diverse pâlpâieli. -Opt şi zece! Joseph se ridică aşa ca într-un film care se derulează invers.

— Opt şi zece, băga-mi-aş picioarele!

Invers şi rapid.

— Băga-mi-le-aş... băga-mi-le-aş... băga... 8:10... ba chiar 8:11!

Şi exact în clipa în care s-a ridicat în picioare, Joseph l-a zărit pe Pope Pritsky, tatăl lui, în oglinda de la dulap, clă-tinându-se gol puşcă şi uitându-se la el cu o privire aiurită.

67

— Ce cauți aici, Pope?

Buzele lui Pope, în oglindă, au rostit exact aceeaşi frază:

— Ce cauți aici, Pope?

Cu aceiaşi ochi holbați şi totodată încercănați de oboseală. Atunci abia şi-a dat seama Joseph că el e cel din oglindă. Şi gol.

Nu Pope, tatăl lui, nu, ci el, Joseph Pritsky. Adult. Şi clătinându-se.

Oricât ar fi de uimitor, această constatare l-a liniştit total. „De acord..."

Te trezeşti într-o dimineață şi constați că peste noapte te-ai transformat într-un adult...

„De acord, Crastaing..."

Era în subiect... „Bravo, Pritsky, în sfârşit o dată eşti şi dumneata în subiect!"... Joseph a decis că nimic din ce-l înconjoară nu e de-adevăratelea, nici ora, nici camera cu masa răsturnată, cu coşul revărsat, cu fotografiile de familie împrăştiate, nici engleza din capul lui, nici metafizica lui Crastaing, nici pijamaua ruptă de pe jos, nici deşteptarea lui propriu-zisă. Asta e vechea rețetă a coşmarului: impecabila iluzie că eşti treaz.

Bravo, straşnic coşmar!

„Stai, să ne liniştim, să ne culcăm la loc şi o să ne trezim când o fi pe bune."

Zis şi făcut, Joseph s-a trântit pe patul lui de copil.

Evident, patul s-a prăbuşit sub greutatea sa, iar fluierele picioarelor au fost gata-gata să se rupă de marginea patului pe care le depăşeau cu treizeci de centimetri buni.

Cel mai dureros lucru n-a fost durerea, nici uimirea cel mai uimitor. Ceea ce l-a îngrozit cu adevărat pe Joseph a fost că şi-a amintit (perfect clar de astă dată) vocea lui Crastaing, în picioare, în uşa clasei:

— Şi fără soluții facile, vă rog; nu-i vorba nici despre un vis, nici despre marțieni, nici despre o zână poznaşă, este realitatea.

68

Crastaing pronunțase cuvântul în italice, tocmai pentru a-i conferi întreaga sa realitate.

— Voi adulți şi părinții voştri mici de tot! Ați înțeles?

*

Restul se reduce la sunete şi imagini:

Joseph țâşnind din pat,

Joseph alergând pe coridor.

Lipăitul greoi al picioarelor lui enorme pe podea.

Joseph în picioare în fața uşii părinților.

Cutia de rezonanță din pieptul lui.

Mâna lui Joseph pe clanță.

Joseph şi clanța de porțelan... de porțelan şi aramă... Să nu facă nici un pic de zgomot când o apăsa pe clanța asta, absolut nici un pic... Cum să descrii acest lux de precauții? Poate ca pe un gest chirurgical?

Mai întâi să oprească hărmălaia din inima lui.

Ba e mai degrabă intensa concentrare a genistului care dezamorsează o bombă... Numai că imaginea asta am utili-zat-o deja mai sus, când Igor şi-a vârât cheia în broasca noastră. (Când zic broasca „noastră"...) Cu singura diferență că Igor mima prudența, în timp ce aici, Joseph este însăşi întruchiparea ei... Da, asta-i imaginea: cleştişorul genistului care ezită între cele două fire... Ăsta? Celălalt? Cel roşu? Cel galben? Dacă greşeşte, sare în aer – şi cinematograful o dată cu el, dacă e să ne luăm după tăcerea din sală.

Dar genistul n-are încotro, trebuie să aleagă, iar Joseph să deschidă uşa asta. Ceea ce până la urmă chiar fac amândoi...

Brusc.

Cu ochii închişi.

în cameră e linişte. Se simte încă aroma hârjonelilor de alcov. Mireasmă necunoscută sau pe care, în orice caz, Joseph n-o poate identifica. Lui i se pare că te sufoci acolo, nu alta. Când în sfârşit îşi ia inima în dinți şi deschide ochii, constată cu o imensă uşurare că patul e gol. Moune încă nu l-a făcut. E o grămadă de cearşafuri şi pături albe. în mod

paradoxal, această dezordine arată că totul e în ordine: părinții s-au sculat... Pope a deschis prăvălia... Moune s-a dus la piață... o să se întoarcă pe la zece să facă patul şi să dea cu aspiratorul... domneşte (în realitate, Joseph foloseşte o expresie franco-engleză: „e cool").. • Singura notă discordantă e el însuşi, găliganul ăsta despuiat din fața patului gol al părinților lui şi care simte cum îl strânge cureaua de la ceas... dar asta e clar figura cu coşmarul la puterea a doua, Joseph ştie prea bine: cea mai parşivă chestie pe care ți-o poate face un coşmar e să-ți dea iluzia propriei sale conştiente „fără panică, e doar un coşmar" şi să continue să se manifeste ca atare!

Joseph se pregăteşte deci să iasă ca să-şi termine o dată pentru totdeauna visul la el în odaie, când o voce necunoscută îl țintuieşte locului:

— Ce, azi nu ne îmbrăcăm?

O voce de copil. O voce de puştoaică.

Joseph se întoarce şi se află din nou pe deplin, în tema compunerii. Chiar acolo, în vârful patului părinților, ițindu-se din harababura de cearşafuri, Moune copil se uită la el, Moune fetița din fotografie, cea care nu voia să iasă din lighean, exact aceeaşi.

O altă voce preia ştafeta:

— Rămânem în pielea goală?

Acum Pope copil, un Pope cu urechile clăpăuge, un Pope cu mult înainte de bar-mitsva.

Cei doi prichindei – „mici de tot", precizase Crastaing -, se uită la vlăjganul dezbrăcat fără nici un pic de frică, doar cu acele discrete hohote de râs care sunt intuiția pudorii şi se vor transforma în rânjetele adolescenței înainte de a se înfunda în tăcerea înfiorător de cunoscătoare a pustietăților adulte.

— Ce, azi nu e şcoală?

Aici, Joseph face două lucruri dintr-o dată. Smulge cămaşa tatălui lui, Pope, agățată de tăblia patului, în stânga şi

şi-o înnoadă în jurul noii talii (42-44) şi dă întrebării puse, primul răspuns care-i trece prin minte:

— Nu, azi-dimineață nu e şcoală!

— De ce?

De ce? Da chiar aşa, de ce? Şi la asta, Joseph răspunde ce se nimereşte:

— E o epidemie! Crastaingită! Foarte gravă!

— De ce?

Joseph tresare. Abia i-am răspuns, nu? Puştoaica îl întreabă în continuare cu privirea. Păi nu i-am răspuns chiar acum? îl salvează însă o întrebare mai precisă a presupusului Pope:

— Aşa ți-a spus domnişoara Lambesc?

Moune copil are o voce limpede, dar deja uşor voaiată care atenuează notele acute şi-i dă un ton visător, puțin tărăgănat. E cu adevărat aceeaşi, îşi zice Joseph, încercând acum să recunoască vocea lui Pope în avalanşa de stupituri ştirbe, întrebându-se totodată cine o fi acea domnişoară Lambesc şi răspunzând la întâmplare.

— întocmai, da, domnişoara Lambesc...

— Baba Lambesc zice doar tâmpenii! i-o retează Pope, care însă imediat îşi dă o palmă peste gură, în chip de scuză:

— Pardon!

Joseph îl recunoaşte prea bine pe tatăl său în acest impulsiv bântuit de remuşcări. Da, e chiar Pope. Şi se apucă să facă rapid un bilanț, acolo, pe loc: bine, fără panică, nici angoasă, sunt în picioare, adult, în fața părinților mei copii, e... 8:22... am pierdut ora de franceză, suntem toți trei în pielea goală... mi-e absolut imposibil să-mi dau seama dacă visez sau...

— Tâmpenii e o vorbă urâtă, intervine Moune copil. De ce vrea Pope să vorbească la fel ca oamenii mari?

Moune are într-adevăr nişte ochi imenşi. Imens de întrebători.

— De ce?

Cu faimoasa ei „hotărâre duioasă" în privire. Joseph îşi dă seama că n-o să se lase până n-o să primească un răspuns.

— De aia...

— De ce de aia?

Şi să nu-şi închipuie că o copilă ca ea îi lasă timp de gândire.

— De ce de aia?

Băga-mi-aş picioarele, îşi zice Joseph. La naiba, ce se-ntâmplă cu mine?

Joseph încă nu ştie că Moune a retrogradat până exact la vârsta când „de aia" este cel mai nesatisfăcător răspuns la întrebarea „de ce".

în ceea ce mă priveşte, nu l-am lăsat niciodată pe Igor să mă sufoce cu „de ce"-urile lui. în timp ce Tatiana se angaja cu o răbdare suspectă în cercul vicios al acelor: „de ce, pentru că, dar de ce, pentru că..." eu am lichidat rapid problema cauzalelor.

— Tatiana, copiilor li se rupe de cauze! Numai scopul îi interesează.

Ceea ce este adevărul adevărat. Când un pici te întreabă „De ce plouă?" cel mai prost răspuns este cel referitor la „nori...", răspuns care antrenează pe loc „De ce norii?" şi astfel te trezeşti rostogolindu-te pe panta analizei complexe a „precipitațiilor atmosferice", „De ce prezipicitații?" cu tot cortegiul lor de anticicloni, „şi de ce vin din Azole?" Vârtej înnebunitor care te izbeşte foarte curând şi cu putere de pereții propriei tale incompetente, ceea ce te obligă fie să-i arzi o palmă eliberatoare, fie, şi mai grav, să minți.

Nu. Vârsta asta cere răspunsuri finale.

— De ce plouă? întreba invariabil Igor când ne plimbam duminica la țară.

— Ei? De ce plouă?

— Ca să crească florile, Igor.

Nu că Igor ar fi iubit din cale-afară florile (nu le arată nici o simpatie celor care îmi împodobesc mormântul), dar nu se îndoia de necesitatea lor, de vreme ce se aflau acolo, sub ochii lui, pe marginea drumului plin de noroi pe care tropăia toată familia.

— Ca să crească florile.

Răspunsul final oferă cinci minute bune de linişte. A-l încerca înseamnă a-l adopta.

Tatiana, bineînțeles, e contra. Pretinde că tot „finalizând" (expresia îi aparține) amputându-i dimensiunea nostalgică, aveam să-l transform pe Igor într-un cinic, ba poate chiar într-un om politic. La rândul meu, afirmam că mamele „cauzaliste" (expresia îmi aparține) fabrică pe bandă rulantă cârcotaşi lipsiți de perspective, medici legişti ai reveriei care disecă poemele.

— De ce vă certați? întreba Igor.

— Ca să creşti drept.

Când s-a trezit, Nourdine Kader a trecut prin aceleaşi faze ca Joseph Pritsky (stupoare, nedumerire, panică, angoasă), ca apoi să admită şi el evidența: era în pielea

goală, imens, în închisoare, în fața unui puşti roşcovan care dormea pe bancheta din celulă pierdut într-o enormă uniformă de polițai.

Nourdine era perfect conştient de faptul că în timpul nopții lucrase cu un sticlele înalt şi roşcovan numit Eric şi că pe la ora trei adormise cu satisfacția preadolescentină a compunerii încheiate. După toate aparențele, între subiectul temei şi situația de față se crease o confuzie, dar Nourdine nu dispunea de nici o metodă fiabilă de testare a realității evenimentelor.

S-a calmat, a zis cu glas tare:,,Lasă că mai vedem noi..." şi s-a apucat să aştepte urmarea cu o oarecare curiozitate.

73

în această privință avea dreptate. Durata şi numai ea autentifică realul. Dacă un coşmar nu se termină, devine realitatea ta şi trebuie până la urmă să te obişnuieşti cu ea. Dacă viața ta se termină, înseamnă că a fost doar un vis şi trebuie până la urmă să te dezobişnuieşti de ea.

Nourdine a aruncat o privire spre orologiul cu secundar săltăreț din comisariat.

Ora şase şi şaptesprezece minute.

Ora şase dim... Nourdine se întreabă la ce oră apare schimbul şi dacă-şi poate permite riscul de a lăsa echipa de dimineață să-i găsească pe amândoi în aceeaşi celulă pe puştiul roşcovan care doarme tun în uniforma aia caraghioasă şi pe magrebinul înalt şi complet gol. Ceva i-a şoptit că ar fi o imprudență.

L-a trezit aşadar pe roşcovanul cel mic care nu părea peste măsură de uimit că se află în închisoare. (Da, ăsta-i Eric, decide Nourdine.) în schimb, ce l-a uimit pe pici a fost uniforma.

— De ce mi-ați dat uniforma dumneavoastră, domnule?

— (Nu, nu e Eric.) Nourdine răspunde primul lucru care îi trece prin minte:

— îți era frig şi ți-am împrumutat-o.

Copilul a considerat că gestul e „destul de mişto din partea unui sticlete" (textual) şi a ieşit din uniformă pe la gâtul acesteia. Nourdine a ajuns la concluzia că lucrurile se îndreaptă pe un făgaş căruia nu trebuie să i te împotriveşti. „La urma urmei, vis sau nu, cu cât mă car mai repede de aici, cu atât e mai bine." S-a îmbrăcat deci în uniforma polițistului, care-i venea oarecum, şi i-a dat copilului treningul pe care-l plimba după el în ghiozdan încă din ajun.

— Na, mişcă, pune asta pe tine. Ia zi, cum te cheamă?

— Eric. Unde mă duceți? răspunse – şi întrebă – băiețelul roşcovan, cu un amestec rezonabil de frică şi fatalism.

(E Eric, decide Nourdine o dată pentru totdeauna.)

— Nu te duc nicăieri, îți dau drumul.

74

Auzind această veste, roşcovanul înțepeneşte.

— Asta-i bună! Ce fel de sticlele sunteți? O marcă nouă?

— Nu mă freca la cap cu întrebările tale, că te închid şi mă topesc.

Ceea ce constituie o altă metodă de a rezolva problema „de ce – de aia". Discutabilă, dar eficientă, dacă o judecăm după viteza cu care Eric s-a strecurat în treningul lui Nourdine.

Peste zece secunde, amândoi se aflau în pragul comisariatului din strada Ramponneau, după ce Nourdine şi-a recuperat cutia cu vopsele, iar Eric a moştenit ghiozdanul lui Nourdine.

Când să se despartă, pe Nourdine l-a apucat o grijă stranie. A rămas absolut trăsnit când s-a pomenit zicând cu un deget amenințător scuturat pe sub nasul puştiului:

— Şi gata cu tâmpeniile, auzi, Eric? Furtişagurile, crati- fele, talciocul şi toate astea... vezi şi tu unde ajungi de pe urma lor...

— Nu-s eu de vină, domnule...

(Ce m-a apucat? Ce m-a apucat de-i vorbesc aşa tocmai eu? Şi ăstălalt, aici, cu privirea lui fățarnică, „nu-s eu de vină, domnule"... Nu-i de mirare că până la urmă a ajuns sticlele...) Toate astea-s nişte gânduri deslul de contradicto-rii, dar acum nu prea-i momentul să le analizeze, în mare grabă, Nourdine mâzgăleşte câteva cuvinte pe carnelul de contravenții şi i le întinde zgâmboiului:

— Na, asta-i adresa mea. Dacă ai cumva nevoie de o mână de ajutor, sora mea e acolo. O cheamă Rachida.

*

Sora cu pricina începea să bombăne rău în casa familiei. Micul dejun e gata de un sfert de oră şi nici lălăi, nici fratele nu binevoiseră să-şi facă apariția.

— Să vezi că ăşlia o să mă facă să întârzii.

Rachida urăşte însăşi ideea de întârziere. Nu că i-ar fi frică de cineva sau de ceva, dar a fi femeie, a fi „a doua generație" şi delegata personalului constituie trei excelente

motive să ajungi la timp la întreprindere. „N-o să le dau tocmai eu motive în plus ca să-mi facă mizerii!"

— Tată! Nourdine!

Casa e cufundată în tăcere.

— Măcar s-o fi întors ăsta azi-noapte?

Rachida se obişnuise să vorbească singură de când tatăl ei optase pentru tăcere, iar Nourdine pentru disimulare.

— Că doar n-o fi lipsit de acasă toată noaptea?

Asta chiar refuză să creadă, în asemenea măsură, încât se abține să controleze în camera lui Nourdine. De altfel, trecuse vremea când îşi permitea să intre la fratele ei. Până anul trecut, da, intra şi-i şi citea poveşti. Apoi, încet-încet... pe scurt, se terminase.

S-a uitat la ceas.

— Şi dacă ăştia mă dau afară, cine o să-i apere pe ceilalți?

Poate că asta-i cea mai bună definiție a Rachidei, apăra rea. Nu chiar pasivă. Şefii ei, la serviciu, o ştiau prea bine.

— Cât timp sunt eu aici, nimeni nu pățeşte nimic.

Aceste probleme profesionale care se amestecau cu grijile familiale o agasau, în capul ei de documentaristă se producea dezordine.

— Că doar n-o să-mi las capul să ajungă asemenea came rei lui Nourdine!

Cu modul ei brusc de a lua hotărâri s-a repezit pe scara care duce la garaj, ca să-i arate tatălui ei Ismae'l, că de acum înainte, în casa asta, bărbații n-au decât să se autoservească.

— Dacă nu-s în stare să se trezească la timp...

Numai că, în penumbra din garaj, salteaua tatălui e goală.

Pluteşte doar mirosul de vopsea.

Salteaua goală. Focul din sobă stins.

O djellaba şi un burnuz zac grămadă pe un scăunel cu fața la mare.

— A plecat?

Aprinde lumina.

— Tată?

Nici urmă de tată.

Totuşi, în cavoul ăsta e ceva ciudat... O atmosferă care ar impune nemişcarea şi tăcerea absolută. După câtva timp, Rachida aude o răsuflare. Abia perceptibilă... Ca un du-te-vino în pieptul unei păsărele... Grămăjoara alcătuită din djellaba şi burnuz se umflă şi se dezumflă imperceptibil.

— Da' asta ce-o mai fi?

Rachida s-a întors cu fața la mare, a ridicat gluga burnu-zului, s-a aplecat şi în cârpe a descoperit pe cineva. Un cineva foarte mic, de fapt. Un puşti minuscul, rotunjor şi care dormea adânc. O fețişoară ca o lună plină, nespus de liniştită. Nişte pleoape de copil cu gene imense, închise peste pacea întregii lumi. Ceva s-a topit în inima ei. N-a îndrăznit să-l trezească pe acest paznic al cetății visului.

A şoptit doar:

— Cine eşti tu?

Răspunsul i l-a dat uşa garajului deschisă brusc şi apariția unui sticlele înalt de origine magrebină care purta în bandulieră o cutie de vopsele. Sticletele uriaş semăna ca două picături de apă cu Ismael. Nevenindu-i să-şi creadă ochilor, Rachida a bâlbâit:

— Tată?

Sticletele n-a spus decât două lucruri. Unul Rachidei:

— Ştii cât e ceasul? O să întârzii la serviciu! Aşa n-o să te mai integrezi în veac!

Al doilea, piciului adormit:

— Hai, tăticule, vino-încoa, o luăm din loc.

Rachida l-a văzut pe sticlele luând copilul în brațe şi dispărând aşa cum venise. Fetei

i-a pierit graiul. Nu i-a revenit decât peste o jumătate de ceas, când a ajuns la birou şi când patronul i-a făcut observație:

— Ai întârziat zece minute, domnişoară Kader.

— Scădeți-mi-le din cele treizeci de ore suplimentare pe care mi le datorați.

77

E greu de făcut inventarul exact al întrebărilor care le-au trecut prin minte lui Joseph şi Nourdine de când se treziseră din somn. Majoritatea se refereau, evident, la realitatea faptelor. Se simțeau cam singuri şi neputincioşi să le judece. Le venea cu atât mai greu să-şi conştientizeze pe deplin metamorfoza cu cât cei mici păreau să şi-o trăiască pe a lor în modul cel mai firesc.

Ar fi trebuit să-l descos pe Eric, îşi reproşa Nourdine. Să-l pun de pildă să-mi povestească ziua de ieri. Am fost un dobitoc.

Da, deoarece, atunci când Nourdine încercase să-l întrebe pe taică-său: „Te simți bine, tăticule?" Ismae'l ridicase spre el aceeaşi privire plină de vaste orizonturi cu care se uita la tot ce-l înconjura de când se apucase de pictură. (Nu-i nici o îndoială, e tăticu'.)

— Ți-am cumpărat o cutie de pasteluri, tăticule. Credeam că sunt vopsele, dar sunt pasteluri.

Şi tăticu' i-a mulțumit pe tăcute, cu un zâmbet adorabil.

Da, indiscutabil, era Ismae'l restituit copilăriei sale. Inutil să încerce să afle dacă e conştient de micşorarea lui de peste noapte, probabil că treaba asta nu-l interesa câtuşi de puțin.

— Ce ați făcut ieri? îi întreba, la rându-i, Joseph pe un Pope şi o Moune mânjiți până la ochi cu dulceață şi mozo liți cu ciocoiată.

Erau instalați în bucătărie unde Joseph încropise de bine de rău un mic dejun aproximativ.

— Am desenat, răspunse Pope cu gura plină.

— Ce-au făcut, se întrebă Joseph.

— Am desenat şi am şi cololat, preciza Moune.

— La şcoală? întrebă Joseph.

Cei doi copii s-au uitat la el cu acea privire care subliniază, ca pe o evidență, întreaga tâmpenie a anumitor întrebări ale adulților.

— Sigur, se prost eşti!

78

Şi Joseph şi-a adus aminte că, într-adevăr, părinții lui se cunoscuseră la grădinița de pe strada Bois, da, aşa-i (asta fiind una dintre inevitabilele povestiri, de sărbători) că apoi se reîntâlniseră la şcoala comunală de pe strada Savies, de unde Joncheville tatăl o retrăsese pe Moune (zisă Jeannette, pe vremea aceea) din cauza unei „promiscuități degradante" (în acest moment al povestirii, Pope zicea: „Da, eram o promisă acuitate de Gradante", şi adăuga: „Unde or fi Gradantele astea?" şi toată lumea de la masă se tăvălea de râs) şi că, în

toți anii care au urmat, i se interzisese lui Moune să se joace cu el (un mod de a le condimenta dragostea cu deliciile clandestinității) până ce la adolescență au exilat-o într-un colegiu din Elveția, de unde Moune a evadat în ziua în care a împlinit optsprezece ani pentru a se vârî pe viață în patul lui Pope.

— Ce ați desenat, insistă Joseph.

— Ulşi.

— – Ce?

— Ulşi! Se, eştişuld?

Urşi. Ieri au desenat urşi... Aveau o educatoare pe care o chema domnişoara Lambesc şi care îi punea să deseneze urşi... Ieri, n-au îmbrăcat-o pe mama Stilman, au desenat urşi cu domnişoara Lambesc. Bine.

— De se întlebi?

— – De aia...

— De ce de aia?

Ah! Nu, fie-vă milă...

Brusc, Joseph a fost tentat să le spună toată povestea aşa cum era ea, fără menajamente: iată, eu, Joseph, ieri seară, eram un băiat de doişpe ani şi şapte luni, iar voi, voi doi erați părinții mei, dar peste noapte, din cauza unei teme pe care trebuia s-o scriu, eu m-am făcut mare şi voi... Numai că puțina experiență pe care o dobândise Joseph de când se trezise îl oprise de la această declarație. Noului Pope şi noii Moune povestea asta năstruşnică li s-ar fi părut absolut fi-

rească, având în vedere că era tocmai o poveste „potrivită pentru vârsta lor", ca să folosim expresia consacrată. Deci, ori i-ar fi pasionat şi Joseph s-ar fi prăbuşit sub avalanşa entuziastă a unor „de ce" şi „mai departe", ori puțin le-ar fi păsat şi ar fi continuat să năclăiască masa din bucătărie îndopându-se de parcă tocmai ar fi ieşit din spital.

10

Nu, singura soluție era să confrunte până la capăt această situație cu realitatea obiectivă aşa cum se prezenta ea, fără să încerce s-o evite, în acest scop, trebuia să săvârşească gesturile obişnuite în ordinea lor corectă. Joseph şi-a făcut în gând o listă:

1) Să mă îmbrac cu țoalele lui Pope.

2) Să-i îmbrac pe părinți, totuşi nu pot să le zic „copii"!

3) (în vitrina prăvăliei erau doi pitici, nişte manechine în haine de miri. Hainele ălora s-ar putea să le vină.)

4) Aşa e, prăvălia! Trebuie s-o închid.

5) Trebuie să găsesc un motiv s-o închid. Să fac un afiş mic, cum îi zice? Mai degrabă o pancartă. Un anunț! Asta e, un anunț. Să scriu un anunț precum că e închis şi gata.

5)...

Nu există nici un număr 5. Sau mai bine zis, numărul 5 nu putea fi considerat un simplu număr de ordine, îngloba tot neprevăzutul de peste zi: explicațiile de dat

cunoscuților cu care Joseph se putea întâlni, telefoanele la care nu ştia ce să răspundă, cumpărăturile de făcut – pentru nimic în lume la negustorii din cartier! – grija copiilor a căror autonomie începea să dea semne de epuizare: „De ce nu te joci cu noi?"

Pe când încerca să facă imposibilul inventar al numărului 5, Joseph a simțit cum îl năpădeşte o nestăvilită dorință de a plânge care îl apucase de aseară de când Igor l-a lăsat baltă... Ba nu, chiar mai dinainte... O revoltă de copil ne-

căjit, un sentiment de ireparabilă nedreptate, de absolută părăsire, de singurătate zdrobitoare şi pentru că provine parcă din negura vremii, o amărăciune ontologică, în care, brusc, i s-a părut că recunoaşte cumplita condiție umană.

A ieşit din bucătărie stăpânindu-şi un hohot de plâns şi s-a năpustit în camera părinților lui ca să scotocească printre hainele tatălui său. în timp ce se îmbrăca i-a venit să telefoneze lui Rabbi Razon... Rabbi Razon! O undă de speranță! Dar speranța s-a dezumflat în fața necesității de a-i explica toată tărăşenia rabinului familiei. Cum să-i explici una ca asta? Şi încă la telefon! Nici chiar lui Rabbi Razon... Şi apoi, Joseph îl cunoaşte prea bine pe vărul Samuel. Vărul Samuel e un om al lui Dumnezeu; l-ar asculta pe Joseph în tăcere, s-ar gândi în tăcere şi cu vocea lui aproape tăcută ar da întregii situații o explicație satisfăcătoare pentru suflet – dar numai pentru suflet. Ceva gen: „Omul este o constantă variabilă". Afară doar dacă nu cumva Rabbi Razon s-ar apuca de una dintre nesfârşitele lui convorbiri cu Dumnezeu în persoană după care, aşa cum se întâmpla deseori, era furios şi plin de milă:

— îmi pare tare rău, dragă Joseph, dar aşa vrea Dumnezeu.

Aşa vrea Dumnezeu! Deci, dacă îmi spune că aşa vrea

Dumnezeu, se cheamă că nu mai sunt în rahat!

Nu, nu, vărul Samuel e un om cumsecade, dar o soluție proastă. Nu, trebuie să caute altceva... să se întoarcă la punctul de pornire...

Punctul de pornire...

Crastaing!

Crastaing!

Joseph se repede în bucătărie:

— Pope, Moune, haideți cu mine jos în prăvălie, să vă

îmbrac!

*

Era nouă patruzeci când elevii clasei a 5-a B au văzut un tip înalt cu o mutră rătăcită şi cu pantalonii prea scurți năvă-

lind în clasa lor. Prin uşa larg deschisă se zăreau, în spatele lui, doi pitici în costume de miri care se foiau pe banca de pe coridor. La modul aprioric, spectacolul se preta la tot hazul, dar din întâmplare la acea oră a dimineții clasa a 5-a B se afla sub autoritatea unui

anume Crastaing.

Tipul înalt a rămas o clipă înțepenit cu mâna atât de încleştată pe clanță, încât i se albiseră falangele, apoi a bâlbâit:

— Fiul meu... Joseph... Pritsky... bolnav...

Domnul Crastaing a zâmbit într-un mod pe care nici

unul dintre elevii săi prezenți, din cauza sărăciei vocabularului lor, n-ar fi fost capabil să-l califice drept „de inițiat", dar efectiv aşa era.

CRASTAING (zâmbet de inițiat): Crastaingită, presupun. Ca şi tânărul Kader...

Apoi, întorcându-se spre Igor Laforgue:

— Complicii dumitale nu sunt la fel de îndrăzneți ca dumneata, Laforgue.

Remarca a provocat o reacție absolut neaşteptată din partea „omului de la uşa". S-a făcut brusc stacojiu la față şi a început să urle cât îl ținea gura:

— Ce vrei să spui cu îndrăzneala dumitale? Crezi că e ne voie de curaj ca să-ți facă omul lecțiile dumitale date la mişto? Descrieți-vă familia în sus, descrieți-vă familia în jos!... Să ştii că nimic nu-i mai împuțit decât jegurile dumitale de compuneri. Ai făcut vreodată dumneata măcar una singură dintre compunerile pe care le dai? Măcar una?

Nu? Asta-ți este „îndrăzneala" dumitale? Să le ceri elevilor să facă ceea ce nici dumneata nu eşti în stare să faci?

Clasa domnului Crastaing, obişnuită totuşi cu tăcerea, a simțit în cea care a urmat o calitate mai... cum să spun...

— Domnule Pritsky, a zis în sfârşit Crastaing foarte stă pân pe sine, întâlnirea noastră era fixată pentru joi.

— N-o să vin la întâlnirea dumitale! răcni omul în panta loni prea scurți. Poți să ți-o bagi în fund, întâlnirea dumitale împuțită! S-a terminat cu toate astea! N-o să mai ai parte de

„mici convorbiri cu domnul Pritsky tatăl dumitale"! Mă auzi? Niciodată!

Ai fi putut să juri că liniştea cuprindea celelalte clase, se revărsa din şcoală, împietrea oraşul, înghețа circulația maşinilor.

— Gata! Punct!

După care tipul înalt a trântit uşa şi toți s-au pregătit să audă cum se fac țăndări toate geamurile din cartier. Ba nu, s-a auzit vocea lui Igor Laforgue.

— Domnule Pritsky!

Igor Laforgue se năpustea spre uşă.

— Laforgue, la locul dumitale!

Dar Laforgue ajunsese deja pe coridor şi uşa s-a trântit a

doua oară.

*

Dacă ne situăm din punctul de vedere al lui Igor, întreruperea se ivise la tanc. Cu o secundă înainte de sosirea lui Joseph adult, Crastaing îi cerea lui Igor să-i prezinte tema de

pedeapsă. Ceea ce s-a concretizat în următorul dialog:

IGOR: N-o am, domnule profesor.

CRASTAING: Să înțeleg că n-ai făcut-o?

IGOR: Da, domnule profesor, chiar asta trebuie să înțelegeți.

CRASTAING (uşor ironic): Să însemne oare că nu ai găsit timp să-ți faci această temă, Laforgue?

IGOR: Chiar mai rău, domnule profesor. Am hotărât să n-o fac.

CRASTAING: în mod deliberat?

IGOR: Da, domnule profesor, nu am nici o scuză. Iar scurta convorbire cu domnul Laforgue, tatăl meu, riscă să fie cam greu de realizat.

Acest dialog contribuise din plin la stabilirea unei respectabile tăceri. Crastaing şi-a oferit o mică pauză după ultima frază a lui Igor, apoi:

— îți cunosc situația familială, Laforgue; dar, ca în cazul tuturor situațiilor dureroase, nu e bine să se abuzeze de ele.

Un pic de decență, te rog.

(Cu riscul de a fi considerat un tată nedemn şi fără să-mi treacă nici o clipă prin gând ideea să mă desolidarizez de Igor, mi se pare totuşi că există o oarecare noblețe în răspunsul lui Crastaing. Nu, noblețe poate că nu e cuvântul cel mai potrivit... să zicem, o solidă bază etică. Duelul devenea pasionant. Pe de o parte Cavalerul care se rupsese de Ordinul său şi refuza să se supună încercări şi pe de alta Marele Ordonator al ritualurilor, pentru care orice decret poartă în sine o finalitate morală, iar orice încălcare a acestuia o întreagă încărcătură iconoclastă.)

Din păcate, chiar în clipa aceea uşa s-a dat de perete şi a apărut un Joseph cu părul vâlvoi şi cu hainele tatălui său crăpând pe el. Un Joseph dezlănțuit după care Igor aleargă acum pe coridor, urlând:

— Domnule Pritsky!

Care domn Pritsky țâra după el cei doi pitici năstruşnici aflați până adineauri la loc de cinste în vitrina prăvăliei.

E beat criță, îşi zise Igor. A luat-o razna când Joseph a încercat să se sinucidă şi s-a îmbătat ca să aibă curajul să-l înfrunte pe Crastaing. Dar ce naiba face cu piticii ăştia?

— Domnule Pritsky! E adevărat că Joseph e bolnav?

Vreau să-l văd!

„Domnul Pritsky" s-a oprit brusc. Şi s-a întors cu câte un pitic în fiecare mână.

Nu-s pitici, s-a gândit Igor, sunt puşti.

„Domnul Pritsky" l-a întrebat cu o uşoară amenințare în glas:

— Joseph e prietenul tău?

— Păi ştiți bine că da...

— După toate câte i le-ai trântit aseară la telefon, crezi că mai e prietenul tău?

Igor a primit lovitura în plin şi şi-a proptit privirea în adidaşii săi.

— Ştiu, am fost măgar, dar eram la pământ, complet ter minat, îmi cer iertare.

84

Declarația aceasta l-a mai potolit puțin pe„Domnul I'ritsky":

— Bine, dacă e prietenul tău, vrei să-i fii şi tu o dată în viață de folos? Vrei să-i dai o mână de ajutor, pe bone?

— Orice vrea el. Ce are?

Şi „Domnul Pritsky" a scos din el o chestie mai trăsnită decât toate celelalte:

— Atunci, fa tema lui Crastaing!

— Lui Igor i-a căzut fața.

— Da' cu ce îl ajută pe Joseph dacă fac compunerea asta?

— Fă ce-ți spun, fir-ar să fie! M-ați înnebunit voi, plozii; tot timpul vreți să vă pună omul punctul pe i!

Şi toate astea răcnite din fundul bojocilor, în timp ce, agățați de brațele lui lungi, mirii o luau la vale cum puteau şi ei pe scara liceului. Igor s-a repezit după ei şi pe jumătate aplecat peste rampă a început să zbiere în colivia scării:

— De acord, o să fac compunerea, aici, chiar oral, în fața dumneavoastră! Sunt transformat în adult, asta e! Mi-au crescut floci în jurul fântânii! Crăcii îmi atârnă până jos de cealaltă parte a patului! îmi sângerează gingiile şi-mi pute gura! Mâine divorțez, m-am îmbătat criță şi mi-am pierdut cartea de alegător! Şi pe deasupra, sunt în erecție ca un cal părăsit! Na, sunteți mulțumit?

De jos, din hol, s-a auzit vocea „Domnului Pritsky":

— Foarte bine, aşterne-mi-o pe hârtie şi vino să-l vezi pe Joseph când vei termina!

— De acord, mă duc acasă şi o fac imediat.

Până la urmă, Lanval, directorul, şi Foiriez („Alergatul pe coridoare interzis") au ieşit din biroul lor. Se apropiau cu prudență de rampă. Lanval avusese totdeauna o părere precisă despre „motivație" în domeniul pedagogic.

— Vezi... Foiriez... prietenia... motivează... ar trebui să ne gândim la asta... ca să... vreau să zic... la următoarea noastră şedință.

Şi lui Crastaing, care se apropiase de ei:

— E o nouă metodă peda...? E... plin de viață... foarte!

85

— Vezi, tăticule, acolo e marea.

Era chiar emoționant să-l vezi polițaiul ăsta înalt, magrebin, de pe Pont des Arts, cum îi oferea întregul orizont micuțului pictor în djellaba şi burnuz. Şi ce bine prind culorile puştiului nuanțele cerului! De exemplu, fâşiuța aia tremurată, sub masa plumburie a norilor... Şi cum se reflectă în oglinda întunecată a Senei! Nu, pe cuvânt, piciul ăsta e un fenomen! Are un talent...

— Cu atât mai mult cu cât acest albastru tipic din île-de-France nu e uşor de redat!

— Asta aşa e, mulți şi-au rupt dinții când au încercat.

— în lumina sa există o puritate, o transparență atât de...

— Mai ales spre sfârşitul verii sau în primele săptămâni ale toamnei...

— Foarte ciudată, de altfel, această limpezime, în ciuda poluării...

— Nu, serios, puştiul ăsta e formidabil. Un colorist... re marcabil!

— Uluitor, ăsta-i cuvântul...

— E fiul dumneavoastră, domnule polițist?

Asta-i întrebarea pe care o aşteptam, îşi zice Nourdine, admirând munca lui Ismael, ca toți ceilalți gură-cască din jurul lor. Dacă tipa asta m-ar fi întrebat: „E tatăl dumneavoastră?" atunci da, aş putea să-mi închipui că visez... Dar, „E fiul dumneavoastră?" când îl vezi pe tata aşa cum se vede acum, e logic, asta-i realitatea.

— Da, doamnă, îl cheamă Ismael.

Şi le-a mai oferit şi o explicație gratis:

— Azi e ziua mea liberă, în zilele mele libere îl duc să lucreze în pastel, de când era mic de tot! Ca să nu-şi iasă din mână.

— Aveți dreptate. E talentat, cu adevărat. Dar e... mut?

— E doar tăcut, doamnă. După asta, dăm o raită pe la Luvru.

— îi prinde, desigur, foarte bine...

— Ar fi mare păcat să nu cultivați un asemenea talent.

... în timp ce pastelurile lui Ismael aştern pe hârtie culo rile efemere...

... Şi în timp ce omenirea de pe pod trece pe malul celălalt, purtând în inimă bucuria unei posibile integrări, totuşi, în ciuda, orice s-ar zice, ba da, în sfârşit poate...

(- Ironie obositoare, îmi reproşa Tatiana la începuturile noastre, când vedea că sunt pus pe băşcălie. E uşor să nu crezi în nimic, să faci mişto de toată lumea...

— Cred doar în fapte, dragostea mea. în faptele mărunte.

— Mărunte de tot. Cele plicticoase. Cele care aduc fericirea zi lei şi a perimetrului, nimic mai mult. Cât despre cuvinte...

— Generația mea şi eu însumi am vorbit mult, cu adevărat mult... Vezi şi tu unde am ajuns.

— Şi sentimentele? întreba Tatiana.

— Senzații care au luat cuvântul.

— E plăcut să auzi una ca asta. Trăiască dragostea...

— Dragostea, dragostea mea, e suma unor fapte mărunte care povestesc pe tăcute o istorie precară...

— Ce-ar fi dacă ne-am oferi o mică faptă acum, aici, ca totul să fie mai picant?

Tocmai acea faptă măruntă de atunci a pornit procesul de fabricație a lui Igor.)

11

— Poftim: aveți jurnale, foi albe, creioane, lipici, foar fecă... Moune, tu desenezi rochiile, Pope, tu tai, lipeşti, prinzi în agrafe. Ce mai, vă jucați, fără să vă certați, iar eu o să dorm, fiindcă trebuie să mă gândesc. Da?

în eventualitatea unui refuz, Joseph precizase:

— Să nu mă sculați, că vă omor!

Da, cum se întorsese de la şcoală, Joseph adormise cu trupul lui de lungan chircit pe canapeaua din salon însufleţit

87

de certitudinea că avea să se trezească în patul lui de copil, cu talie de copil, cu preocupări de copil, cu frica sa copilărească de accesele de furie ale lui Pope, cu dorința sa copilărească să n-o dezamăgească niciodată pe Moune, că avea să se trezească, la rigoare, cu primul coş marcând sfârşitul copilăriei, un copil care îşi joacă în prelungiri copilăria, de acord, dar care se va despărți de copilărie peste şase luni, peste cel mult un an, dar nu mai devreme... Nu mai devreme! Joseph adormise zâmbindu-i acestei certitudini. Pentru că, desigur, omul poate visa altceva, s-a mai văzut aşa ceva, dar să se trezească în miezul aceluiaşi coşmar după un dus-întors la şcoală şi un scandal de toată frumusețea cu Crastaing, asta nu, asta ar fi prea mult...

Chiar &fost prea mult.

Joseph s-a trezit tot pe canapeaua din salon, cu gura năclăită, cu şalele rupte, cu picioarele înțepenite.

Pope şi Moune, aşezați la picioarele lui, aşteptau acest moment cu o nerăbdare imobilă. Doi pitici în ținută de miri şi rămăşițe de reviste prin tot salonul, nu, nu mai există nici o îndoială.

Joseph n-a mai avut nici măcar puterea să nu-şi creadă ochilor.

— Coşmarul continuă...

Şi chiar atunci, în acel sfârşit de dimineață pe care frica o transformase într-o veşnicie, Joseph şi-a închis pleoapele şi şi-a adus aminte de o conversație de demult, premonitorie, poate. Era de ziua lui, când împlinea zece ani, la dejunul festiv. Se vorbea despre iad. Erau de față Pope, Moune şi Joseph, Rabbi Razon se-nțelege, Igor evident şi părinții lui Igor, Pierre şi Tatiana Laforgue, printre alți invitați... Tatăl lui Igor mai trăia.

Confirm. Nu murisem încă. Mi se făcuse deja transfuzia, pornisem pe drumul fără întoarcere, admit, dar se presupunea că nu ştiu. Viața mea semăna cu un convoi funebru pe

88

care Doamna Medicină îl cosmetizase în chip de plimbare de plăcere. Mi se vindea o agonie lungă la prețul unei convalescențe scurte. Mă prefăceam că-i cred şi toată lumea era mulțumită. Pe scurt, în ziua aceea, Tatiana şi cu mine stăteam efectiv la masă la familia Pritsky. De altfel, eram prezenți la toate aniversările lui Joseph încă de pe vremea când slozii şi mamele lor se întâlniseră la grădinița de pe strada îois. Erau cu adevărat inseparabili, Igor şi Joseph! Mai rău ca nişte gemeni: monozigoți de cartier. De unde tandemul şi simpatia reciprocă a părinților. Deci, o conversație despre iad...

— Când eram mică, povestea Moune Pritsky, şi fugeam să mă joc cu Pope, tatăl meu

mă amenința c-o să mă duc în iad.

— în iad, exclamase Tatiana, nici mai mult, nici mai puțin!

— Ce-i aia iad? întrebase Joseph, pe care Moune şi Pope Pritsky îl țineau la egală distanță de religiile respective.

Toate capetele se întorseseră instinctiv spre Rabbi Razon, care, înghițindu-şi dumicatul, s-a gândit cu grijă şi a răspuns:

— Iadul, dragul meu Joseph, este, la goi, după moarte, pen tru veşnicie, un amănunt cu care cei răi nu se obişnuiesc.

— Ce fel de detaliu?

— Nu contează detaliul, ci eternitatea.

— De exemplu, îți vine să strănuți (această intervenție a fost de la mine, contribuția mea la colocviul despre infern), închipuie-ți, Joseph. Ai fost foarte rău, toată viața ai strănu tat în fața tuturor fără să duci mâna la nas, pentru că îți plă cea grozav să vezi ce mutră fac când le strănuți în nas şi uite aşa mori cu o delicioasă poftă să strănuți. Ai toată veş nicia la dispoziție, o magnifică poftă să strănuți, o grămadă de oameni de împroşcat, jur-împrejur... Şi tu nu poți... în țelegi? Te bucuri foarte tare, îți zici: în sfârşit o să strănut cât poftesc, în fața cui vreau, secole şi secole de-a rândul; dar uite... vrei, îți vine şi nu poți... ăsta-i iadul!

— Pentru mine, dacă aş fi goi, accentua Pope Pritsky, în timp ce sticlele treceau din mână în mână, iadul ar fi să săr-

bătoresc ziua lui Scumpapi Joncheville în fiecare clipă a fiecărei zile până la sfârşitul veacurilor. Moune îl liniştise imediat:

— Nici o grijă, Scumpapi n-ar primi niciodată un jidan în iadul lui. Se mulțumeşte să-ți bea şampania.

— Şi raiul? întrebase Igor, pe care Tatiana şi cu mine îl creşteam pe aceeaşi pârloagă religioasa.

— Raiul e invers, răspunse Tatiana.

Ca exemple de „invers" ne-a arătat cu bărbia pe Igor şi pe mine:

— Raiul înseamnă să adori pe vecie doi cretini care îți fac din viață un iad.

— Am visat într-o zi că viața mea nu se va sfârşi nicio dată, a zis brusc Joseph.

Şi toți comesenii au tăcut.

— Viața mea nu se sfârşea, începea iar şi iar...

Tăcere generală.

— Viața mea începea din nou mereu la fel şi nu mai era nici o surpriză...

Toate privirile înghețaseră de spaima concluziei sale:

— Şi? a întrebat în sfârşit Igor.

— Şi? Ăsta era iadul.

Țin să amintesc că acest lucru se petrecea în jurul unui puşti căruia îi sărbătoream a zecea aniversare. Tot Rabbi Razon a dezgheț at atmosfera:

— Dacă nu-ți cenzurez ca lumea lecturile, dragul meu Joseph, până la urmă o să

ajungă rabin.

Când ne întorceam acasă (Igor rămăsese să doarmă la familia Pritsky), Tatiana s-a arătat mirată de neliniştea ce i-a cuprins pe adulți când au auzit povestea lui Joseph. Ei, visul acela nu i se părea câtuşi de puțin alarmant.

— Serios? am zis eu. Un zgâmboi de zece ani care se teme că nu va muri niciodată, nu ți se pare cam...

— Deloc. E perfect normal. Toți copiii încep cu metafi zica, adolescenții continuă cu morala, iar noi, adulții o dăm pe logică şi contabilitate.

— în cazul ăsta, eu sunt probabil un om de-a-ndoaselea, am zis eu, pentru că eu, unul, am început cu contabilitatea.

— Tu? Un copil contabil? Nu eşti în stare nici să-ți com pletezi formularele pentru asigurările sociale.

— Pentru că m-am oprit din numărat în dimineața zilei când am împlinit zece ani.

— Hai, povesteşte-mi! Hai, Pierre, povesteşte-mi, ce aş tepți! Nu mă mai duce cu preşul, ticălosule!

Când se enerva, Tatiana dădea în mine. Vai ce-mi mai plăcea...

— In ziua când am împlinit zece ani, am zis eu imobili- zând-o, am făcut o mică socoteală, în ajun aveam 9 ani, în dimineața aceea 10: treceam de la una la două cifre. Şi ştii ce am descoperit? Că n-am nici cea mai mică şansă să trec la trei cifre! Asta mi-a pus moralul la pământ pentru tot res tul vieții mele.

Uşoară tăcere, duioasă topire a Tatianei în brațele mele.

— Ipohondru chiar din start, bietul meu Pierrot. Hai, lasă, ştii prea bine că în ciuda tuturor bubelor tale, o să ne în gropi pe toți.

Tatiana nu-mi servea decât rareori asemenea lozinci „o să ne îngropi pe toți", dar trebuie să recunosc, azi, că în ceea ce a spus ea era şi ceva adevăr: să mori, înseamnă să îngropi pe toată lumea dintr-o dată.

*

Deci, în ziua aceea, la amiază în bucătărie, Joseph Pritsky era într-o dispoziție infernală.

— Voi puneți masa! Farfurii, tacâmuri, tot. Să nu uitați nimic!

Cu toate reflexele din copilărie reactualizate, Pope şi Moune se executau fără crâcnire, în timp ce Joseph amesteca nişte fulgi de piure care „erau beton sadea" (expresia îi aparținea).

— Fir-ar să fie, n-am pus destulă apă.

în tigaia de alături sfârâiau doi cârnăciori răspândind un nor toxic.

— Cârnați cu piure, sper că vă place, că altceva nu-i.

Aşezați la locul lor, cu mâinile sprijinite pe masă, în fața

lor, Pope şi Moune îşi propuneau să adore carnații.

în tăcerea din bucătărie, soneria a răsunat cu atât mai tare.

— Mă duc să deschid! a urlat Pope sărind de pe scaun.

— Stai jos, Pope.

Pope s-a aşezat, soneria a sunat a doua oară. Ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat, Joseph le-a umplut farfuriile cu piure mânuind lingura ca pe o mistrie.

Afară, vizitatorul nu-şi mai lua degetul de pe sonerie.

— Cine o fi dobitocul? bombăni Joseph trecând din bucătă rie în vestibul. Cine e? zbieră el, lipindu-şi ochiul de vizor.

Nici un răspuns. Sună în continuare. Vizorul e astupat.

Joseph a pus lanțul de siguranță şi a întredeschis uşa cu prudență. Uşa s-a dat însă de perete izbită atât de violent, încât lanțul a sărit cât colo. în aceeaşi clipă, Joseph s-a pomenit lipit de perete de către un zdrahon mai mult lat decât lung şi care i-a şoptit drept în ochi:

— De ce m-ai pus să fac compunerea aia, împuțit ordi nar ce eşti?

Fir-ar..., s-a gândit Joseph. Şi instinctiv:

— Igor, altfel n-ai fi înțeles niciodată.

Igor (căci el era, cum se spunea în cărțile din copilăria mea – dar de unde a pescuit fălcile astea de dog, densitatea asta musculară, toată forța asta? Ce-a mai rămas din mine în această nicovală ambulantă?) deci, Igor adult îi opune fostului lui prieten de la grădiniță un rânjet de fiară însetată de sânge (chiar şi dinții lui păreau musculoşi):

— Ba tu o să înțelegi, jigodie. O să-ți ard o mardeală cum n-ai mai pomenit.

Proiectul a fost întrerupt de o vocişoară îngrozitor de ascuțită, care a chelălăit, furibundă:

— După ce-l dai gata, poate-mi găseşti şi mie o rochie potrivită!

— Ce-i asta? întrebă Joseph.

„Asta" era o puştoaică înfiptă în pragul apartamentului într-o rochie stacojie care ar fi putut să-i servească drept paraşută.

— Mama mea, răspunse Igor fără să-şi scape prada din gheare.

— Asta e mama ta? a intervenit o nouă voce, la uşa bu cătăriei.

Pope şi Moune îşi holbaseră ochii plini de neîncredere copilărească. (Sunt totdeauna cam mari ochii plini de neîncredere copilărească.) Igor a corectat:

— Tatiana. O cheamă Tatiana.

Diversiunea i-a permis lui Joseph să schițeze o pledoarie:

— Igor, totuşi, n-ai să mă omori! Doar n-o să laşi doi pă rinți orfani!

— Da, sigur, încearcă să mă faci să râd.

Pumnul lui Igor a insistat şi Joseph a ajuns violet. (Dar de unde naiba o fi scos o asemenea putere? Neam de neamul meu, de douăsprezece generaţii încoace, n-a avut nici urmă de sportivi. Practic, scria şi în contractul nostru de căsătorie! Să fi fost vreun cazac zaporojan dinspre partea Tatianei? Pe linia lui Taras Bulba?)

— Tatiana? Ce-i asta, ce fel de prenume e ăsta? întrebă Pope, cu nepăsarea unui copil care ţopăie pe un câmp de mine.

— Rusesc! Ce, te deranjează? răspunse pitica în rochia paraşută.

— Rusesc sau chinezesc, mi se rupe.

— Şi pe tine cum te cheamă? întrebă paraşuta venind după Pope şi Moune în bucătărie.

— Pope.

— Pope? Halal prenume!

— Pope e un prenume frumos, zise Moune.

— Frumos, ce să spun!

93

Şi Tatiana şi-a vârât degetul în gură de unde l-a scos -ploc! – cu un zgomot de sticlă destupată. Pope i-a aruncat o privire ucigaşă. Deci şi pe acest front, se aflau la doi paşi de un conflict armat. Ceea ce l-a îndemnat pe Igor să spună, desemnând-o pe maică-sa cu capul:

— Găseşti că nu era destul de pisăloagă ca adultă?

Joseph a considerat că e o deschidere spre dialog:

— Veniţi să staţi la noi, gâlgâi el, ar fi mai uşor pentru toată lumea.

Cu coada ochiului a făcut semn spre bucătărie:

— Tocmai haleam.

Igor a ezitat, s-a hotărât, s-a răzgândit, a mai ezitat şi i-a dat brusc drumul lui Joseph:

— Eşti un ticălos şi jumătate, ticălosule.

Ticălosul şi jumătate a respirat adânc, frecându-şi gâtul. Apoi:

— Mişcă-te încoace.

în bucătărie, Joseph a prezentat pe toată lumea cu o singură frază izvorâtă din uşurare:

— Moune, Pope, iată-i pe Igor şi Tatiana, vor locui cu noi. îţi plac carnaţii, Tatiana? Şi ţie, Igor, carnaţii şi piu- reul îţi surâd?

Tatianei nu-i plăceau carnaţii. Mânuţa ei ţinea în sus un pantof de lac îngrozitor de disproporţionat, al cărui toc cui stătea căscat de şapte coţi:

— Fir-ar a naibii, mi-am rupt nenorocitul ăsta de toc pe scară. Poţi să mi-l repari?

întrebarea i se adresa lui Pope.

— După ce mănânc, zise Pope ducând o linguriţă de piure la gură.

— Acum imediat, răspunse Tatiana, acum sau se lasă cu război.

— Bine, fie deci război!

Piureul străbătu şuierând bucătăria, trecu peste capul Tatianei şi se opri pe pieptul larg al lui Igor. O dată ce s-a

94

ajuns la piure, Tatiana a ripostat, dar cu polonicul, în timp ce Moune urla ca din gură de şarpe încercând să înceapă unele negocieri.

— Gata! Stați! Nu faceți pe nebunii! Nu faceți pe nebunii!

Exact ăsta a fost momentul pe care l-a ales carnalul uitat în tigaie ca să ia foc, în timp ce Pope, dezechilibrat de contraatacul rusoaicei în paraşută roşie, căzu pe spate cu scaun cu tot, nu înainte însă de a face o încercare disperată de a se agăța de fața de masă, care bineînțeles porni pe urmele lui... cu piu-reul, paharele, farfuriile, cuțitele, furculițele, cana de apă...

12

Pe frontul copilăriei, războaiele încetează aşa cum încep. După Stalingradul din bucătărie, beligeranții au decis de comun acord că salonul e cea mai potrivită infirmerie. Pope, lungit pe canapea, cu o cârpă plină cu gheață pe cap, ca un adevărat rănit de cinema, era îngrijit de o Moune meticuloasă, în timp ce Tatiana spunea povestea aşa cum hotărâse ea s-o trăiască.

TATIANA: Şi ziceam că povestea noastră era aşa. Eu eram cel rău, Pope, tu erai eroul; şi Moune, tu erai cel mai mare doctor de război. Moune, tu erai îndrăgostită de Pope şi când va fi pace te vei mărita cu el. Până atunci o să-ți fie foarte frică nu cumva eroul să fie omorât de răii ca mine.

MOUNE (îi tremură buzele): O să moară?

TATIANA: N-are cum să moară, de vreme ce eşti îndrăgostită şi o să te măriți cu el la sfârşit!

MOUNE: Ce e aia îndrăgostită?

TATIANA: Violentă descărcare de adrenalină, modificare bruscă a ritmului cardiovascular! (Se bătea uşor pe piept.) Bate tare acolo, înăuntru! E minunat, după cât se zice!

Conversație la nivel semantic şi gramatical imprevizibil, după cum puteau să constate Igor şi Joseph, prăbuşiți amândoi în singurele fotolii din salon.

95

IGOR (cu o mutră răutăcioasă): îşi bat joc de noi sau ce? JOSEPH:...

N-aş vrea să mă bucur de necazul nimănui, dar îndoiala pe care o citesc în privirea ăstora doi mă răzbună de toate acele ceasuri în care Tatiana şi cu mine discutam la infinit încercând să ne dăm seama dacă Igor este cu adevărat un copil de vârsta lui, cu preocupări de vârsta lui, sau un adult în miniatură infiltrat pe furiş în cuplul nostru ca să ne evalueze maturitatea.

— înțelege incomparabil mai multe lucruri decât îți închi pui, afirma Tatiana.

— De când a început să le înțeleagă? întrebam eu, aplecat peste leagănul lui Igor

care, pentru moment, îşi folosea pici orul în chip de cimpoi.

— Văd în ochii lui, se înverşuna Tatiana. Are uneori, în privire...

Până la ce punct copilul este copil? Exact aceasta era întrebarea pe care şi-o puneau Igor şi Joseph.

IGOR: în sfârşit, ştiu prea bine că nu sunt copii adevărați, că ieri erau încă adulți!

JOSEPH: Habar n-am.

IGOR: Cum aşa, habar n-ai? Nu i-ai întrebat? De azi-di-mineață nu i-ai întrebat!

JOSEPH (arătând spre Tatiana): Da' tu, ai întrebat-o pe maică-ta? La urma urmei, adineauri ea, una, era încă adultă!

IGOR: Taci, nu-mi mai aduce aminte. Când mi-am dat ochii peste cap, am crezut că o să crap. Şi când m-am trezit şi am găsit-o în halul ăsta, chiar am crezut că am dat ortul popii. Dacă-ți închipui că mi-a lăsat timp să-i pun întrebări.. . Chiar ea m-a trezit!

Moune rupea conştiincios un cearşaf ca să facă bandaje pentru rănitul căruia Tatiana îi sprijinea capul dându-i să bea apă dintr-un pahar invizibil.

TATIANA: Avea şi brațul rupt. Ziceam că Pope avea brațul rupt, de acord?

POPE: Atunci are nevoie de sânge, de mult sânge!

Cerneală roşie pe cearşaful alb, ațele, infinite precauții, eroismul mut al rănitului...

IGOR (sumbru): Tot e bine că nu s-au hotărât să i-l amputeze.

JOSEPH: Suntem într-un rahat cât casa...

în vocea lui Igor răzbate o oarecare bănuială:

— Dacă se prefac, înseamnă că sunt cu adevărat foarte...

Apoi, a întrebat foarte încet:

— Ia zi, Joseph, nu cumva ai pe undeva niscai whisky vechi şi o havană, ca să facem şi noi pe nebunii?

La început n-a fost decât o vagă idee în capul cel musculos al lui Igor, dar încet-încet se preciza şi deveni un plan. Igor schiță chiar un zâmbet. Da, Igor declară, zâmbind pentru prima dată de când sosise:

— Te înşeli, Joseph, nu suntem în rahat. Câtuşi de puțin.

— Ah da? Aşa ți se pare?

— Toată porcăria asta nu e deloc adevărată, Joseph. Hai să terminăm cu prostiile. Suntem, pe bune, în toiul unui vis!

— Un vis răhățos, de acord, împuțit, de acord, un vis de grup, de acord, dar vis!

— Crastaing a zis că...

— Da, ştiu: „Fără soluții facile". Ia să vezi tu ce soluție facilă îți găsesc eu ca să scăpăm din rahatul ăsta. Ce-i cu băutura aia, vine?

Şi uite-i, cu un whisky din malț pur, din cel păstrat pentru ocaziile speciale pe măsuța joasă din salon, cu două pahare de bere în mână şi cu un plan de salvare în mintea lui Igor.

— Şi televizorul? Unde mă-sa l-ați băgat?

— Părinții mei l-au ascuns la ei în cameră după ce mi-au văzut carnetul de note. De ce?

— Pentru că o să plantăm piticaniile astea în fața televi zorului, o să-i ardem pileala secolului şi o să adormim în chip de adulți ca să ne trezim copii, ce zici!

97

— Igor, poanta cu somnul am încercat-o, nu ține.

— Pileala o să țină!

în sectorul 20, pe dealul de la Belleville, la intersecția străzilor Piat, Envierges şi Transvaal există un tăpşan de unde se vede tot Parisul. Mai întâi este o grădină plantată pe imobilele demolate – havuzuri, peluze, stânci din beton, flori primăvara şi gardieni în toate anotimpurile – apoi e Parisul. Un Paris pe care Nourdine îl cunoştea bine: de la nord la sud e marele evantai parizian pe care Ismael l-a desfăşurat pe pereții garajului. Exact acelaşi.

— Aici veneai când nu aveai clienți, tăticule? Parcai ta xiul şi te uitai?

Aşezat turceşte cu fața spre apus, Ismael nu răspunse. Culorile lui adunau ultimele raze ale Parisului. Ochiul era sigur, gestul amplu şi precis. Din culorile întinse luau naştere nuanțele înserării, iar toată coroana de admiratori din jurul lui Ismael şi Nourdine parcă ar fi văzut pentru prima dată apunând soarele sub ferestrele din Belleville.

— Ia te uită, bă, cum desenează!

— E fiul dumneavoastră, dom'le?

— îl cheamă Ismael.

— E mut?

— E tăcut, nu-i totuna.

Aceeaşi scenă ca pe Pont des Arts, azi-dimineață, doar că acum Ismael aşternea amurgul pe hârtie, iar comentariile, deşi asemănătoare în privința fondului, îşi schimbaseră totuşi cartierul:

— Fir-aş al naibii să fiu, da' ştiu că e mişto, piticul!

— Ai văzut, mă, cum pictează!

— Nu-i pictură, ce eşti tâmpit la cap! E cretă.

— Cretă?

— Cretă udă. Nu vezi? Ce, eşti chior?

— Ecretă, dom'le?

98

— E pastel.

— Ai văzut culorile, bă, ai văzut cum le amestecă de-i iese a treia, a patra, a cincea culoare!

— Parcă ar vedea până de partea cealaltă a mării!

— Mama mă-sii, dacă aş desena şi eu aşa!

— Desenează de mult, dom'le?

— De când era mic.

— Mic de tot, de tot, deci!

— Da, foarte mic.

— Matale l-ai învățat?

— Nu, aşa e din naştere.

— Atunci are numai culori în cap!

— Numai culori în cap, pe naiba!

— Ba se poate spune aşa, nu? Se poate spune aşa, dom'le?

— Culori în cap?

Dar iată o ultimă licărire pe ciobul Domului Invalizilor, acolo în zare, şi soarele îşi strânse culorile.

— Gata, tăticule, acum chiar trebuie să plecăm.

Plecară.

Lumea se împrăştie cu fericita iluzie că poliția are față umană.

— Simpatic, sticletele, ce zici?

*

— N-a ținut figura, Igor.

— Nu.

Două chipuri de adulți dialoghează cu două chipuri de adulți în oglinda pestriță a unui salon.

— Adulți şi criță. Halal...

Cuvintele se lipesc de cuvinte. Frazele îşi fac cu greu loc prin năclăiala unor conştiințe care încearcă să se trezească.

— Vai, ce-mi vine să vărs...

— Taci...

— O să vărs... -Taci...

In loc sâ-şi recapete copilăria, cei doi țipi din oglindă s-au pricopsit cu încă zece ani cel puțin.

— Cât e ceasul?

— ... noaptea.

Lampa mică din colțul şemineului nu ameliorează situația. Pleoapele astea de plumb... Cearcănele negre de sub ochi... Ca după patruzeci de ani de fidelitate malțului pur.

— Şi părinții?

— Ceee?

— – Pa... copiii.

— Copiii?

Copiii... copiii... Fir-ar să fie, copiii!... Joseph s-a angajat primul pe coridorul care duce spre camera părinților... copiilor. Coridorul însă se legăna fioros. Igor se ținea după el cum putea. Avea un rău de mare cumplit... Trebuia să se agate de pereți ca să ajungă, pe

furtuna asta, până la cabina lui Pope şi Moune.

— Mişto figura cu băutura, Igor...

— Lasă, că merge...

— E prima dată când mă târăsc pe un perete, e prima dată...

— – Lasă, că merge...

Există treizeci şi şase de metode de a te trezi din beție. Ajunşi în sfârşit la uşa camerei, Igor şi Joseph au descope-rit-o pe a treizeci şi şaptea, în spatele sus-menționatei uşi se auzea o voce de femeie care mai cerea: „Mai vreau, mai vreau" implora doamna în timp ce un domn încerca să afle dacă-i plăcea „treaba asta". La drept vorbind, domnul nu punea o întrebare; era mai degrabă o afirmație, convingerea că munca e bine făcută, dorința de a obține un satisfecit: „îți place treaba asta, nu, spune-mi că-ți place!" Ceea ce doamna a admis printr-un vertiginos crescendo de „da"-uri care au explodat într-un asemenea urlet încât Igor şi Joseph s-au năpustit în cameră, zburând în ajutorul ei.

în ceea ce până ieri fusese patul părintesc, Moune, Pope şi Tatiana dormeau ca nişte prunci proaspăt scăldați. Pe chipu-

rile lor pâlpâia, dansând, lumina televizorului, în timp ce, pe ecran, doamna şi domnul luau exercițiul de la capăt, invers.

— Ah! Bine...

Igor a zăbovit contemplând fața doamnei care ştia să zică doar da... până când Joseph l-a întrebat într-un târziu:

— O cunoşti?

— Nu, de ce?

— Atunci închide televizorul şi ajută-mă să-i culc.

Să dezbrace copiii, să desfacă patul, să-i strecoare în aşternut. .. Joseph a ridicat-o încetişor pe Tatiana.

— Nu, nu pe ea. Dă-mi-o mie.

Tatiana a trecut din brațele lui Joseph într-ale lui Igor.

— Mă duc s-o culc în salon. Altfel, mâine o să fie mare balamuc mare. Habar n-ai de ce e în stare când se trezeşte.

Asta aşa e. Tatiana n-a suportat niciodată o casă adormită în jurul ei. Lumea trebuie să adoarmă când hotărăşte ea şi să se trezească o dată cu ea. Ca şi când în fiecare dimineață, viața ar fi fost creația ei personală pe care o pune bine, în fiecare seară, sub pleoape. Sună idiot, sigur, dar nu ştiu cum să mă exprim altfel. Veghea împreună cu mine când lucram până în zori şi s-a supărat foc că am îndrăznit să mor înaintea ei: „Pierre, Pierre, te trezeai prea târziu şi uite, acum, pleci prea devreme. Ticălosule! Ticălosule! Of, bietul meu ticălos..." Acestea au fost ultimele ei cuvinte. Mă bătea uşor.

Din ce mină îşi extrag copiii somnul? Cam asta se întreba Igor în timp ce-o ducea pe Tatiana în salon. Dintr-o mină de plumb, a decis el în timp ce o aşeza pe canapea. Şi-a tras sufletul. A poposit puțin privindu-i chipul, în fond, acum e prima dată când o vede copil. De

azi-dimineață n-a fost decât o mamă în miniatură şi abia acum, somnul îi restituie într-adevăr copilăria. Expresia asta pe fața ei... expresia asta liniştit amuzată sub pleoapele închise. Unde e? Ce

visează? Se visează adultă? Peste treizeci de ani, aşa-i? Cu tăticu'? Da, Igor cunoştea prea bine această expresie.

Cu tăticu'...

Aşa i-a venit ideea...

Opreşte-te, Igor...

Ideea asta absurdă i-a venit în timp ce-o învelea pe Tatiana şi-i petrecea cuvertura pe sub saltea.

Opreşte-te, Igor...

La început n-a fost o idee... Doar o intuiție foarte vagă...

Dar care a început să se umfle până ce a umplut tot volumul cu o certitudine. Şi acum Igor îşi aude inima bătându-i ca o nebună în cutia ei de rezonanță. Şi când vine lângă el, în salon, Joseph îl aude spunându-i:

— Fleanca!

Joseph, care n-a spus nimic, nu spune nimic. -Taci!

Joseph confirmă că tace.

Colosul cărui a îi strălucesc ochii în penumbra din salon nu trebuie contrazis.

— Joseph, nu e vis, eşti de acord?

Tare i-ar fi plăcut lui Joseph să nu fie de acord, în sfârşit Igor se întoarce. De unde i se trage această încântare care îi dă o expresie de copil de vreo doisprezece ani?

— E realitate, da?

Asta e ce vroia Crastaing, da...

Lui Joseph, labele lui Igor i se lasă, grele, pe umeri.

— Joseph, dacă asta e realitatea, tatăl meu a redevenit şi el puşti. Te-ai prins?

Joseph nu s-a „prins". Nu pe de-a-ntregul, nu.

— Dacă e puşti, e viu!

— Igor o arăta pe Tatiana:

— Şi e de vârsta ei... Mă urmăreşti?

— Gata, Joseph s-a prins:

— Ți-o iau înainte!

13

Dumnezeu mi-e martor că aş fi vrut să-l scutesc de chestia asta... de ideea asta cretină că moartea este reversibilă. .. Igor... Igor... Dus-întors, ce să zic... Cu genul ăsta de tâmpenii se scriu romane care vor să fie considerate faruri călăuzitoare...

Dar speranța lui Igor era prea copilărească şi prietenia lui Joseph prea maleabilă...

imposibil să-i opreşti pe prostovanii ăştia doi să trântească uşa apartamentului, s-o ia la goană în jos pe scări, să sară pe tandem şi să pedaleze ca nebunii până la cimitirul Pere-Lachaise...

Sincer să fiu, nu ştiu ce n-aş fi dat ca să fie interceptați de sticleți...

Ar fi amânat-o însă pe a doua zi... E de-ajuns să auzi ce urlă în noapte:

— Şi pe urmă, dacă e mic, nu i s-a făcut transfuzie!

— Şi dacă nu i s-a făcut, nici n-o să i se mai facă!

— Aha, de asta poți fi sigur, bizuie-te pe mine!

Igor, Igor...

Doamne, Dumnezeule, cum l-am crescut pe băiatul ăsta de a ajuns atât de credul? Ar fi trebuit... ce? Să-i spun ade-vărul-adevărat chiar de la început? Despre tot? Să-i amputez inima chiar din start? Un bloc de rațiune şi nimic altceva? Nici cea mai vagă metaforă, niciodată? Fie şi pentru a înveşmânta puțin ceea ce nu poate fi nici măcar numit? Se înlocuiesc muzeele cu osuarele? Nu, asta ar fi depăşit capacitățile mele pedagogice... Pe bune, totuşi, nu puteam să-i spun că muream fiindcă mi se greşise „amigdalectomia" (da, ăsta-i termenul clinic, iar a muri se spune „a deceda") şi că mi s-a înlocuit sângele pierdut cu moarte lichidă! Nu puteam să-i spun că pentru mine era periculos să mă pricopsesc la vârsta mea cu o boală de vârsta lui şi că risca să nu-şi mai vadă tatăl... Nu mă puteam adresa fiului meu cu

realismul viril al doctorului care m-a pus la zid: „Amigda-lele la vârsta dumitale, domnule Laforgue, le operezi sau o mierleşti, uneori ambele..." (Textual. Cui nu poate să mă creadă îi dau adresa acestui umanist.) Nu, prefer categoric mica discuție pe care am avut-o, Igor şi cu mine, înainte să mă pună pe masă.

EL: Amigdaleie, tăticule?

EU: N-ai auzit niciodată de amigdale?

EL:?

EU: Nici la educația cetățenească?

EL: Amigdaleie la educația cetățenească?

EU: Da. Amicdala Foştilor Combatanți1, ce n-ai auzit niciodată vorbindu-se despre ea?

EL: Ah! Ba da, la 14 iulie!

EU: Da, toate astea: 14 iulie, 8 mai, Dien Bien Phu, Algeria, da...

EL: Deci o să te opereze de foştii combatanți?

EU: Da, o să-mi scoată foştii mei combatanți, îți dai seama!...

Ştiu, ştiu, am greşit, am greşit, am greşit, am fost lipsit de bun-gust, am greşit față de respect, de memorie, de drapel, de Istorie şi față de profu1 de Educație Cetățenească deoarece a crezut că Igor face mişto de el cu povestea aia cu foştii combatanți ucişi cu arme albe în gâtul tatălui lui şi am greşit mai ales față de Tatiana (una dintre rarele noastre certuri adevărate: „Ce, vrei ca toți să-l creadă pe fiul tău arierat sau ce vrei?"), dar mi se

rupea, mi se rupea, ştiam că o dată cu Amicdala Foştilor Combatanți plantasem în inima fiului meu bomba cu efect întârziat a unor hohote straşnice de râs care avea să explodeze după moartea mea dacă operația dădea chix. Şi ca să fiu sincer de tot, nu m-aş supăra dacă ar transmite bancul propriilor lui urmaşi: Amicdala Foştilor Combatanți, hai că e mişto! Să nu disprețuim jocurile de

1 Joc de cuvinte pentru Amicala Foştilor Combatanți. 104

cuvinte. Cele mai nasoale se adresează celor mai buni prieteni. Ăsta-i inefabilul preț al intimității.

Nu, ceea ce mă umple de tristețe e să-l văd pe Igor alergând spre mine printre morminte, acum, alergând cu toți muşchii încordați sub razele lunii...

Alergând spre această dezamăgire...

Sărind peste morminte...

Şi fapt este că...

... ajuns în fața mea...

aici,

acum,

se prăbuşeşte urlând:

— Nuuuu, nuuuu!

Colosul e în genunchi.

— Nuuuu, nu e drept!

în trupul lui imens adăposteşte o jale de copil care nu poate face altceva decât să repete:

— Nu e drept, nu e drept...

— Nu e drept...

Ca să intervin a trebuit să fac un mare efort:

— Dar ia stai Igor, la ce te aşteptai?

— Nu la asta! Nu la asta! Nu e drept.

— Igor... recunosc, e greu de înghițit, dar, oricum, n-am murit de ieri!

— N-ai murit de ieri, dar n-ai murit aşa, tăticule!

— Aşa? Cum aşa?

Se opreşte o clipă din plâns, scormoneşte în străfundurile durerii lui până găseşte exact doza de furie de care are nevoie şi-mi arată ceva în spatele meu, zbierând:

— Uite-te! Uite-te, fir-ar să fie! Ai orbul găinilor sau ce ai?

Stăteam jos în colțul din stânga al mormântului meu,

cu pijamaua în dungi, aşa cum se obişnuise el să mă vadă. M-am întors...

105

Doamne, Dumnezeule...

Era un mormânt de copil. Al meu, de fapt, dar un model înfiorător de redus, un mormânt minuscul, cu date de copil şi, încastrat în granit, sub numele meu, fotografia unui

Pierre atât de îndepărtat, încât mi-au trebuit câteva secunde bune ca să-mi recunosc copilăria.

Inscripția cerută de Tatiana era aceeaşi: Pierre Laforgue Am f ost transfuzat Vă mulțumesc, domnilor doctori Domnilor miniştri, vă mulțumesc.

— Tăticule, ai murit la treizeci şi opt de ani! Nu la şapte.

I-am cuprins capul mare cu mâinile şi am răspuns, fie

ce-o fi:

— Ştii, pentru ei, problema vârstei...

— Nu e drept...

Ce să fac să stăvilesc această disperare? I-am mângâiat claia de păr (ce mâini mici aveam la şapte ani!) şi, din moment ce nu era nici o altă soluție, am consimțit s-o dau pe latura realismului pedagogic:

— Ce-ți spuneam, Igor, vezi, există lucruri mult mai în grozitoare decât să-ți pierzi tatăl! Să pierzi un copil, de pildă...

A ridicat capul, s-a uitat la mine ca la un străin, şi-a înghițit toate cuvintele şi a luat-o din loc alergând greoi, ca un om beat, în timp ce eu, stând pe fundulețul meu de copil, îmi ziceam că sunt un bou bătrân.

Am ridicat florile pe care le răsturnase când a fugit, iar gândurile mele s-au îndreptat spre Tatiana.

— Şi tu, dragostea mea? Până la ce vârstă ai să-mi aduci flori? Lasă totul să se veştejească, treci la altceva... Urma rea, fir-ar ea de urmare!

*

Joseph îl aştepta lângă zidul cimitirului şi a recuperat, la capătul cursei, un Igor făcut pilaf:

— Nu e drept, Joseph!

La care, Joseph, ținându-şi în brațe vechiul prieten de pe vremea când erau la creşă, găsi un răspuns mult mai bun decât mizerabila mea lecție asupra mortalității infantile:

— Ai dreptate, Igor, nu e drept, dar ştiu cine e răspunzător.

Un răspuns, la urma urmei, la fel de realist ca şi al meu,

dar care deschidea un anumit număr de perspective.

Igor îşi ridică ochii scăldați în lacrimi, căutând privirea lui Joseph, iar privirea lui Joseph era rea.

— Vrei să-ți spun ceva, Igor? Crastaing ne-a băgat în ra hatul ăsta, Crastaing să plătească! Termină cu smiorcăiala şi mişcă-te încoace.

— îi ştii adresa?

— Cu toate lecțiile suplimentare pe care bestia m-a pus să i le bag în cutia de scrisori...

Ascultați-i pe cei doi uriaşi urlând ca nebunii în timp ce pedalează de zor pe tandemul lor de când erau mici:

— O să-l aranjăm noi!

— Amândoi, în cor:

— Sosim, Crastaing!

— – Crastaing, sosim!

Aşa e... Când nu mai există nici o soluție, rămâne răzbunarea. Vechea poveste care împute Istoria şi, ar trebui, în zilele noastre, să tulbure somnul multora.

*

Samantha i-a reperat prima:

— Ei! Josie, vezi şi tu ce văd eu?

Doi vlăjgani pe un tandem mic. Tocmai o apucaseră pe Aleea Femeilor; pavajul îi scutura de zdrăngăneau ca o fierărie cu pedale.

— De unde au răsărit ăştia?

Cei doi țipi accelerează.

— Doamne lisuse Hristoase! exclamă Agnes.

Gleznele celui dintâi ies din pantalonii prea scurți, hai nele celui de al doilea crapă pe el de efort.

— Angela, ia uită-te la ăştia!

Doi bătrâni ruşinoşi, ca nişte fete mari... Li s-au înroşit urechile sub focul încrucişat al bancurilor. Pedalează uitându-se drept înainte.

Cel din spate îi spune celui din față:

— A fost ideea ta, nu a mea.

— Cel din față îi răspunde:

— Ce să-ți fac dacă locuieşte pe aici?

— Vorbeau cu dinții strânşi.

Da, un spectacol de comă. Aleea Femeilor nu se plânge. E o mică distracție în timpii morți dinainte de ieşirea de la teatru sau film.

— O bicicletă cu două capete!

Josie s-a luat după ei. Le întindea o sticluță cu coniac. Au avut parte de toate cuvintele de încurajare.

— Hai campionii! încă un mic efort!

— Accelerează, zicea cel din spate. Uită-te drept înainte şi accelerează!

Au dispărut urmăriți de strigăte de bravo. Tot Yolande, vechea mea prietenă Yolande, a avut ultimul cuvânt, după ce tandemul a dat colțul.

— Asta-i toată tinerețea mea... Fausto şi Coppi pe ace eaşi bicicletă.

14

— Domnule Crastaing!

Acum bat la uşa din dreapta, la etajul cinci al unei case fără lift. Bat la uşă politicos cu degetul îndoit:

— Domnule Crastaing!

Nici un răspuns. Doar respirația imobilului...

— Domnule Crastaing!

— Lampa de pe scară se stinse.

— Fir-ar...

108

Emoții şi bâjbâieli... Ah! Au găsit-o. Lumina se aprinde.

De la deget trecură la pumni.

— Crastaing!

Linişte.

De la pumni la bombardament cu picioarele.

— Crastaing, putoare!

Nu. Apartamentul sună a gol.

în tăcerea reinstaurată, ajunse până la ei o voce.

— Fleanca, mama voastră! Mâine noi muncim!

La care Igor răspunse cu destulă logică, mugind în colivia scării:

— Dacă munceşti, ai somn, boule!

Şi Joseph puse mâna pe clanță...

Era deschis...

Scurt moment de stupoare obligatorie.

— Igore, e deschis!

Din exterior trecură în interior. Chiar de la prima privire îşi dădură seama că interiorul nu se deschisese niciodată spre nimic. O masă, un scaun, un bec – patruzeci de wați -nu tu perdele, nu tu covoare, totuşi un anumit miros.

— Halal ambianță...

(Pentru cei doi puişori crescuți în cuibul familial e un decor surprinzător, dar de fapt, semăna mult cu propriul meu apartament înainte de apariția Tatianei: bârlog de celibatar cu mirosul lui de rânced şi priveliştea sa de neuitat pe zidul din fața geamului. Nu aşteptam pe nimeni când a bătut Tatiana la uşa mea. M-a luat ca din oală.)

Deci, nu-i nimeni. Cu toate acestea, Igor şi Joseph vorbesc în şoaptă.

— S-a cărat de tot?

— Nu. E locuit. Uită-te.

Igor arată uşa întredeschisă a unei mici bucătării.

Şi acolo, totul e la fel ca în casă: o masă, un scaun, o singură farfurie, un cuțit, o furculiță, o cutie deschisă, nişte rămăşițe de ton, un singur pahar.

109

— Ce zici, câte locuri o avea în culcuş, întrebă Igor.

— Se hliziră ca doi tâmpiți de vârsta lor.

— O să vedem acum.

Nu mai rămăsese decât o singură uşă de deschis.

După ce o deschiseră nu văzură absolut nimic şi nici nu mai rânjiră, îi orbi lumina unei lanterne electrice, încremeniră. Din spatele perdelei de lumină, o voce glacială îi întrebă:

— Da?

— Dăm o spargere?

Şi ca să nu mai existe nici un dubiu, lanterna se stinse şi în cameră se aprinse lumina.

Apăru o huidumă de poliţai într-o uniformă toată numai unghiuri drepte. Cu mâna pe armă, fără s-o scoată totuşi din teacă, reitera:

— Ce-am venit să ciordim?

Igor sau Joseph bâlbâi... sau bâlbâiră...

— Nimic, domnule, suntem la profesorul nostru aici, am venit...

— Aţi venit să-l legănaţi pe bătrânul vostru prof, ca să adoarmă?

Sticletele nu-şi lua mâna de pe armă. îi măsura cu privirea.

— Şi în ce clasă sunteţi, frumoşilor?

JOSEPH: A 5-a B!

IGOR: ...foşti... Motiv de rânjet domol:

— Foarte... foşti... în cazul ăsta...

Sticletele i-a lăsat să mai fiarbă câteva clipe în suc propriu.

— Vreţi să vă spun ceva, foştilor?

JOSEPH: ...

IGOR: ...

— Imaginaţia nu înseamnă minciună.

Formulei i-a trebuit ceva vreme ca să-şi croiască drumul de parolă prin mintea lor îngheţată. Până la urmă, Igor

şi Joseph au încercat marea cu degetul, dar foarte prudent şi pe rând:

— Nourdine?

— Kader?

— Tu eşti?

— Nourdine, tu eşti, ticălosule?

— Aşa-i. Tu?

— – Ei, ce...

— – Tu ... eşti?

— – Nu?

La care namila de sticlele a răspuns că evident el e, Nourdine, bineînţeles, Nourdine Kader, da, cine vreţi să fie? Că a făcut şi el porcăria aia de compunere, că Crastaing are dreptate „solidaritatea antrenează consecinţe", dar că o să plătească el, cu vârf şi îndesat, consecinţele cu pricina, rasă de putori împuţite, că el, Nourdine, s-a hotărât să-l lichideze pe Crastaing şi că nu se miră de loc că ceilalţi doi au luat aceeaşi hotărâre, că atunci când

un coşmar nu e vis, realitatea trebuie să plătească în valută forte! Doar că uite, Crastaing nu-i acasă, n-a rămas din el decât o fărâmă de ton pe fundul unei farfurii cu dungi şi un miros de picioare într-o cameră goală.

Abia atunci au văzut Igor şi Joseph camera pentru prima dată. Patru pereți acoperiți cu desene de copii. Foarte diferită de restul apartamentului. O bogăție de culori. Foarte vesel, pe bune. Foarte voios. Şi foarte surprinzător în acest context. Treizeci de ani fericiți de învățământ şi gratitudinea elevilor pe pereți.

— Ia uitați-vă mai de aproape, zise Nourdine.

De fapt, era o colecție de îndemnuri la crimă. De la un desen la altul răsuna un urlet de ură infantilă, începând cu o scenă de antropofagie primitivă şi până la sodomie agravată, trecând prin toată gama de torturi; lapidare, tragere în țeapă, sfârtecare în bucăți, flagelare, ardere pe rug, decapitare, jupuire de viu, spânzurătoare, scaun electric, pluton de

execuție, acolo se aflau treizeci de ani de delir pedagogicid, condensarea copilăriei în stare brută, o mie şi una de modalități de a-l schingiui pe profesorul Crastaing. încântătoare cameră. Viu colorată, da...

într-un târziu, Joseph a întrebat:

— Şi el doarme în aşa ceva?

— Ba şi-a mai prins una şi în tavan. Chiar deasupra patului.

— Igor şi Joseph au urmărit cu privirea degetul lui Nourdine

ca să descopere, la verticala patului, capodopera colecției: sub o banderolă care-i cerea capul, o mulțime înarmată – topoare, coase, arcuri, ghioage, săbii, baionete, o mitralieră şi chiar un tun! – îl fugărea pe un Crastaing destul de grăbit, în timp ce Igor, cocoțat pe pat, recupera capodopera confiscată, un geamăt scoase la iveală, într-un burnuz şi o djellaba, un copil adormit, pe care Igor îl confundase cu o pătură ghemuită.

— Tatăl meu, spuse Nourdine sobru.

— Şi ce caută aici? şopti Igor.

— Din cauza soru-mii. Nu voia să-l lase să devină ceea ce este şi atunci am preferat să-l iau cu mine.

Şi Nourdine Kader a zâmbit într-un fel în care ceilalți doi nu-l văzuseră niciodată zâmbind, dar pe care îl cunoşteau prea bine: amestec de duioşie, de speranță, de mândrie şi de recunoştință, ce mai, zâmbetul paternității fericite.

— E talentat, să ştiți!

Ca toți tații aflați în această stare, Nourdine a deschis o mapă cu desene şi le-a vârât sub nas, lui Igor şi Joseph, un chip de femeie cu un zâmbet destul de ambiguu.

— Ei? Ce ziceți? El l-a făcut, singur-singurel. Pastel! E bun, aşa-i?

— O cunosc, s-a încumetat Joseph, a copiat-o dintr-o carte? E...

— Da, e Gioconda, confirmă Nourdine. Azi am fost la Luvru. Dar n-a făcut doar asta... a lucrat şi după natură.

— Stați...

112

Cu maximum de blândețe, Igor i-a oprit mâna lui Nourdine:

— Hai să lăsăm critica de artă pentru mai târziu. Mie îmi trebuie Crastaing. Unde e?

— Dacă aş şti, aş fi şi eu acolo, în orice caz, aici nu e. îl pândesc de aseară, îl aşteptam în camera lui ca să fiu sigur că nu-mi scapă.

— Poate c-o să sosească...

Nu, ipoteza aceasta era prea încărcată cu îndoială.

— Nu e mai prost ca noi, trebuie să-şi fi închipuit că-l că utăm, şi-a zis că o să venim aici; aşa că s-a cărat.

— Tot ce ştiu..., începu Nourdine, e că...

Dar şi-a pus degetul pe buze, l-a arătat cu coada ochiului pe Ismael şi a făcut exact mimica tatălui care nu-şi îngăduie anumite conversații în fața copilului, chiar dacă puişorul doarme. Igor şi Joseph au venit după el uitându-se unul la altul cu nelinişte.

— Tot ce ştiu, urmă Nourdine, mai încet decât în şoaptă, după ce a închis ca lumea uşa, tot ce ştiu e că se duce la curve.

— Aha?

A zis Joseph...

— Păi sigur, explică Igor, e celibatar, se duce din când în când la curve. Măcar atâta lucru normal să aibă şi indi vidul ăsta.

(Având în vedere vechiul meu ataşament față de Yolande, nu voi contesta această concepție privind normalitatea, dar dezbaterea rămâne, bineînțeles, deschisă...)

— Nu, nu, nu agață din când în când câte o curvă, insistă Nourdine, le cunoaşte pe toate! Pe toate alea de pe strada de aici, de alături. Ba ele chiar se sperie când îl văd. îi zic pe nume. „Albert" e numele lui mic. îi zic „Albert". Şi-şi fe resc privirea când trece el!

— Ei, alta acum. Crastaing în chip de peşte. Termină, Nourdine...

— Să mor eu!

— Şi mai întâi, de unde ştii? întrebă Joseph.

113

Urechile lui Nourdine au dobândit o uşoară nuanță trandafirie, precum cerul în zori.

— M-am ținut după el ieri... după şcoală...

— Te-ai ținut după el? De ce?

— De astă dată urechile îi luară foc.

— Ca să-l omor.

Chiar aşa, liniştit. Nourdine Kader tocmai a mărturisit aici, celor doi colegi de şcoală că, ieri, a avut intenția să-şi ucidă profesorul de franceză. Nici mai mult, nici mai puțin. Când auzi genul ăsta de declarații, chiar dacă nu eşti bănuitor din fire, poți, în deplină colegialitate, să intri la bănuieli.

— Ia zi, Nourdine, întrebă încet Igor, între noi, aici, n-o să spunem la nimeni... Ia zi, nu cumva i-ai făcut felul lui Crastaing?

— Ce, eşti nebun!

Sinceritate absolută. Ba chiar scandalizată.

— Asta era ieri! Era o idee de puşti!

E clar, s-a gândit Igor, nu mai e nici o îndoială, suntem băgați până în gât în compunerea aia împuțită: Nourdine a devenit adult pe bune şi crede, fără să-l umfle râsul, exact ca un tâmpit de adult, că a împuşca un prof e o tentație curentă printre elevii de azi.

Pe de altă parte, Joseph urmărea altă ipoteză. Apucă gulerul lui Nourdine între policar şi arătător, ca şi când ar fi vrut să aprecieze calitatea țesăturii, şi şopti:

— Nu de alta, dar cu o uniformă ca asta... mai ştii... te poate influența.

— Apropo, întrebă Igor, ce-i cu ținuta asta?

— O să vă explic.

15

Peste o jumătate de ceas, Aleea Femeilor s-a pomenit din nou cu cei doi uşchiți cu tandemul. Erau însoțiți de un

gabor cât toate zilele care ducea în brațe un copil adormit, o cutie de culori şi o mapă cu desene. De astă dată, cei doi apucați mergeau pe lângă tandem ținându-l de ghidon şi căutau ceva din ochi.

Fetele se uitau în altă parte.

— Ea e, zise Nourdine de departe, arătând-o pe Agnes.

„Doamne fereşte, s-au întors faliții ăia, îşi zise Agnes.

Nu se poate, se zgâiesc la mine?" şi iat-o făcând-o pe aia care nu se prinde că e în vizor. O lipsă de privire datorită căreia un întreg echipaj pornit să facă ravagii devine transparent... Fetele îi zic „privirea Yolande".

(„în meseria noastră privirea asta e de bază, Pierrot, dragul meu, îmi explicase Yolande, eu le-am învățat pe fete, asta îl face pe puțoi să se topească, să dispară, să nu mai existe. Dacă ar avea o oglindă, nici nu s-ar vedea în ea! Şi când te uiți la el cu ochii ăştia, ochi „de aiurea", rareori mai îndrăzneşte tipul să-ți vorbească, înțelegi? E o adevărată artă! Numai noi, astea, ştim să privim aşa, împreună, poate, cu chelnerii şi cu preşedinții Republicii, după ce au fost aleşi.

Agnes... Categoric, inima lui Nourdine bate mai repede. Pentru a doua oară, Agnes i se pare pudoarea făcută om. Adorabilă. Mai pură pe trotuarul ei decât micuța sirenă a lui Andersen pe stânca de la Copenhaga! La acest gând, vocea Rachidei a început din nou să citească în memoria lui Nourdine:... cea mai mică era şi cea mai frumoasă, pielea ei strălucea ca o petală de trandafir...

— Bine, deci? întrebă Igor.

— Deci ce? întrebă Nourdine.

— Mergem? întrebă Joseph.

— Duceți-vă, spuse Nourdine.

— Cum aşa, duceți-vă, spuse Joseph.

— – Vii şi tu cu noi, zise Igor.

— Cineva trebuie să păzească bicicleta, obiectă Nourdine care se lupta cu Rachida şi Andersen aşezați la căpătâiul

115

patului lui: ...nu cunoştea bucurie mai mare decât să audă vorbindu-se despre lumea oamenilor...

„Alta acum, gândea Agnes. Nu prea îndrăznesc, dar or să îndrăznească. Va trebui să mai exersez privirea Yolandei. Şi fetele care fac mişto..."

Aşa e. Privirile colegelor converg pe furiş. Aşteaptă să vadă ce-o să iasă de aici, gata să înceapă să râdă. în picioare în mijlocul aleii, cei trei nehotărâți se clatină. Agnes se hotărăşte să scurteze chinul, pe al lor, dar şi pe al ei. Se apropie de ei legănându-şi şoldurile, iar în mintea lui Nourdine Rachida îi comentează mişcările. Atunci micuța sirenă îşi ridică frumoasele brațe albe şi străbate sala unduind pe vârful picioarelor...

„Amici de biliard, hotărî Agnes. Au venit să-şi toace câştigul."

Ceva totuşi o înduioşa în această triplă stinghereală.

„Porneşti fălos cu toate pânzele sus şi când ajungi, deseori te trezeşti cu coada între picioare."

S-a hotărât să nu-i sperie şi mai rău. A zis cu vocea ei cea mai dulce:

— Vă fac un preț de grup, scumpii mei?

Şi lui Nourdine, a cărui privire i s-a părut a fi cea mai şovăitoare:

— Pentru tine o s-o fac gratis, fiindcă, de obicei, nu ser vesc sticlele.

... cea mai fermecătoare voce dintre toate cele de aici din fundul mării..., comenta Rachida.

Arătătorul lui Agnes a mângâiat obrazul lui Ismae'l care dormea:

— Şi nici nu fac pe dădaca...

... era o copilă ciudată, liniştită şi gânditoare...

Toți trei se țineau strâns de tandem.

— Nu vrem să scăpăm calul din mână? întrebă Agnes. Ne temem c-o să se care singur? Lăsați, o să-l păzească Josie, adoră animalele. Nu-i aşa, Josie?

116

La vreo trei metri mai încolo, Josie (chiar aia care le propusese o gură de coniac celor doi țăcăniți de adineauri) le aduce la cunoştință că nu-i nici o problemă.

Simțind cum creşte interesul general, Igor decise să termine cât mai repede toată tărăşenia:

— Nu, nu e pentru... n-am venit pentru...

Nourdine şi Joseph nu-l ajută deloc.

— Deci sunteți colegi şi neîncepuți? întrebă Agnes ama bilă. Vă stă gândul doar să dați câte o bilă după orele de bi rou şi pierdeți ocaziile să vă distrați pe bune, aşa-i?

— Nu! interveni Joseph. Am venit din partea...

— Daaaaa? o lungi Agnes al cărei parfum părea că se ri dică din străfundul mării. Din partea cui ați venit? Cine v-a trimis, scumpii mei?

Acum era atât de aproape, încât cei trei simțeau cum se topesc la căldura ei.

— Domnul Crastaing! spuse Igor, căruia îi clănțăneau dinții.

— Era atât de aproape, încât îi respirau răsuflarea.

— Domnul Crastaing?

Era evident că micuța sirenă nu cunoştea nici un domn Crastaing. Le-a comunicat acest lucru căscându-şi ochii albaştri ca lacul cel mai adânc, şi toți trei s-au aruncat fără ezitare în el.

— Albert! corectă Nourdine ca şi când ar fi ieşit brusc la suprafață şi şi-ar fi tras sufletul. Venim din partea lui Albert!

Aici, ceva a încremenit. Sirena s-a tras înapoi. S-a albit la față. Ochii ei ca un lac de munte s-au umplut de cerneală. Şi, pentru o prințesă care vorbeşte doar în şoaptă, a făcut dovada unei capacități toracice bune să zguduie toată Aleea Femeilor. N-a mai fost decât un urlet prelung:

— Ah! Nu! N-o s-o iau de la capăt! Trei ceasuri încheiate m-a frecat ieri! Trei ceasuri! Nu-i destul? De ce v-a trimis?

Şi cu gaborul după voi, pe deasupra! Ce, nu vă dăm destul, vouă, polițailor? Mai vreți şi reducere? Sau ce e? Nu sunt în

regulă? Ce-am făcut? N-am răspuns bine, ieri? Nu i-a ajuns lui Albert? Nu m-a amețit destul? Şi ce poftiți la urma urmei? Să plec din cartier? Asta e? Da? Da' de ce eu? De ce? Urla, trăgându-se înapoi. Ei, bineînțeles că nu se luau după ea, dar Agnes se trăgea mereu înapoi şi, depărtân-du-se, vocea ei lua tot cartierul drept martor. Au început să se aprindă lumini. Obloane s-au izbit cu zgomot de perete. Evident, întreaga Alee a Femeilor s-a mobilizat. Femeile au făcut zid în jurul lui Agnes; iar Josie a fost prima care s-a luat de ei:

— Ce-i? Ce aveți cu asta mică?

Samantha îi sări într-ajutor. îl arătă pe Ismae'l adormit.

— Şi de când, mă rog, se aduc pruncii la curve?

— (Da, apropo...)

— Ți-e mai mare jalea când vezi una ca asta!

Frontul femeilor, al tuturor femeilor, înainta acum spre ei. Ocupaseră aleea cât era de iată.

— Nu discuta cu ăştia, Josie!

— Vreau doar să se cărăbănească!

— Hai, hai să tragem apa la closet!

Una dintre ele îi amenința cu un pantof cu toc cui numai bine ascuțit pentru războiul civil.

— Cauți femeie şi dai de fiară!

Acum vociferau chiar sub nasul lor. Mai puternică decât groaza care îi înlemnise,

simțeau cum îi cuprinde o nestăvilită dorință de a plânge. Tocmai erau gata să izbucnească în hohote de plâns, când o voce de un calm hotărât a domolit zarva.

— Ce-i cu toată tevatura asta? Pot să ştiu şi eu?

în frontul femeilor s-a deschis o breşă. A apărut Yolande.

— Aşadar, Albert a fost profu' vostru când eraţi mici?

— Yolande dădea din cap umplându-le trei pahare cu vişinată.

— Bieții mei băieţaşi, nu cred că a fost chiar aşa mişto...

„Bieții băieţaşi" stăteau pe marginea patului, abia de-l atingeau cu bucile, în mâinile lor uriaşe tremura câte un păhărel, erau intimidați de decor, de templul mătăsos al Yolandei, de miile de minunății din miile de oglinzi... Diana scăl-dându-se şi un Cupidon durduliu... văluri unduind ca nişte alge, pereți de coral şi ferestre de chihlimbar... ceva cam ca palatul regelui mărilor... în fiecare scoică, perle scânteietoare. .. dar lui Nourdine îi trecuse pofta, aşa că o reduse la tăcere pe Rachida.

Celor trei încă le mai bătea puțin inima şi nu prea ştiau la ce să se uite.

— Aşa, hai să ne liniştim, torcea Yolande, aşa, aşa, gata...

Era într-adevăr gata. în baia de alături, Agnes îl lăsa pe Ismael să deseneze tripla imagine a mâinii ei reflectată de oglinzile toaletei...

— Nu-i un copil obişnuit, puştiul ăsta, filozofa Yolande, a luat-o devreme din loc...

Le-a zâmbit cu sinceritate, la toți trei.

— Voi, s-ar părea că tocmai dimpotrivă, s-ar zice că ați cam întârziat... Ați pierdut startul, sau ce-i?

Cum nu răspundeau, Yolande şi-a ridicat paharul în sănătatea lor.

— Ar trebui să treceți mai des pe la noi...

Au aprobat dând din cap. Se aflau sub protecția ei. Yolande a plescăit, a pus pe măsuță păhărelul tivit cu rujul ei şi le-a explicat:

— Noi, astea, cam la aşa ceva suntem folositoare. Mai strângem din şuruburi. Când pleacă de la noi, clientul tre buie să se simtă bine înşurubat pe saşiu. Solid, ce mai.

Explică mai departe.

— în fond, ca după o revizie generală.

Rezuma astfel o întreagă etică.

— Dacă nu, o-ncasează nevasta. Sau Grivei. Sau subor donații. Sau primul ageamiu la primul stop...

în sfârşit, a intrat în subiect:

— Bine, nu-i vorba doar de toate astea, dar, ia ziceți, ce aveți cu Albert?

— îl căutăm! exclamă Nourdine, mirat de întrebare.

— Da' de ce îl căutați după atâția ani?

Nici unul dintre cei trei nu-i ajuta cu adevărat pe ceilalți doi.

— Am vrea..., începu Igor.

— Am vrea..., încercă Joseph.

Yolande a plivit ogorul ipotezelor.

— Aţi vrea ce? Aţi devenit părinţi, aveţi copii în clasa lui şi aţi vrea să-i faceţi felul? Asta aţi vrea? Sau ce? Vreţi să-l faceţi să plătească pentru anii voştri de şcoală? V-aţi legat prin jurământ când eraţi mici? O să-i venim de hac lui Crastaing în ziua când o să împlinim patruzeci de ani?

— Nu! strigă Nourdine.

— Am vrea doar..., începu iar Igor.

— Am vrea doar să înţelegem ceva, îşi dădu Joseph cu părerea.

— încă un pic? întrebă Yolande.

Cei trei îşi acoperiră politicos paharele cu palma.

— Vişinata e cel mai bun lucru înainte de a trece la fapte.

Eu, una, lucrez după moda veche. Aşa am apucat de la mă mica mea...

Yolande zâmbea unei amintiri în timp ce-şi mai turna un rând. Se uita la ei peste vişinata din pahar.

— Ştiţi că nu sunteţi primii care veniţi la mine în legătură cu Albert?

în tăcerea care a urmat, am crezut c-o să le vorbească despre mine...

Nu, s-a mulţumit să le vorbească aşa cum îmi vorbise mie. Mie mi se adresa în faţa acestor trei priviri, mie îmi explica, prin ei, pentru a nu ştiu câta oară, că nu era nimic de înţeles la Crastaing, absolut nimic, şi că tot misterul se afla

în acest neant: „De aia ai alergat până aici şi te-ai cocoţat la etajul meu? Ca să mă salvezi de Albert? Bietul meu Pierrot! Şi, în plus, cu un cuţit în buzunar? Hai dă-l încoace! Albert nu e nimic." Mi-a confiscat briceagul şi o dată cu el orice dorinţă să ucid, pe vecie. Ceea ce mi-a complicat considerabil viaţa. Când renunţi la asasinat, te condamni să înţelegi; ar trebui să fii atent. Viaţa ţi se transformă într-un lung şir de întrebări, în timp ce o lovitură de briceag bine aplicată rezolvă problema suprimându-i enunţul.

— Şi dacă măcar ar fi avut răspunsuri întrebările astea..., zicea Yolande, dar trebuie să admiţi că în zilele noastre, dragul meu Pierrot, întrebările umblă goale, goluţe, n-au cu ce să se îmbrace, ca să zic aşa.

Nourdine, Igor şi Joseph o ascultau cum îşi deapănă amintirile cu paharul în mână.

— Totuşi, băgaţi de seamă, Albert nu e chiar un om rău când apuci să-l cunoşti cât de cât. Dar fetelor le e frică de el. O adevărată pacoste.

Să fi fost efectul vişinatei? Brusc cei trei au avut vaga senzaţie că Yolande, prin ei, vorbea cu altcineva. Igor s-a întors. Nu, nu era nimeni în spatele lui, doar Agnes strălucind de lumină, aşezată în faţa toaletei cu ochii la Ismael şi cu o mână atârnându-i graţios de pe spătarul scaunului.

— Şi în plus, nu-i genul de bărbat căruia să-i poţi spune nu, continua Yolande. Cu privirea aia a lui, mai ţineţi minte?

Expresia lui Crastaing se oglindi ca o pasăre lugubră în ochii Yolandei: era un amestec atroce de disperare şi autoritate.

— Pe Albert, continua Yolande, numai amintirile din co pilărie îl pun în priză. Nimic altceva. Absolut nimic. Copi lăria şi familia, punct. E un hămesit. Nici nu-ți vine să crezi.

Urcă la fete doar ca să le pună să-i povestească amintiri din copilărie. Le smulge amintirile una câte una, ca pe măsele, înțelegeți? Şi fără nici o anestezie. Vă rog să mă credeți.

Aşa că fetele, vă dați seama (a arătat-o pe Agnes cu coada

ochiului)... Ați văzut ce fel de panică s-a stârnit. Cu atât mai mult cu cât...

A luat o gură de vişinată...

— Cu atât mai mult cu cât noi, noi, ce fel de amintiri cre deți că avem? Evident, singurele care ne-au rămas sunt cele pe care n-am putut să le uităm... Cele mai nasoale.

— De ce vine mereu? întrebă în sfârşit Igor. De ce insistă?

Exact întrebarea pusă de mine cu treizeci de ani în urmă

unei Yolande care avea vârsta de azi a lui Agnes.

— De ce, de ce, Pierrot, dragul meu... Ăştia-s gărgăunii lui. Zice că omul uită totdeauna câte ceva sau mai pretinde că omul inventează. Zice că niciodată nu se străduieşte în deajuns să-şi aducă aminte, că încurcă amintirea cu imagi nația. Zice că imaginația nu înseamnă...

— Imaginația nu înseamnă minciună! urlă Nourdine.

— Aşa, spuse Yolande, văd că-ți aduci aminte...

Având în vedere starea în care se aflau, Igor, Nourdine

şi Joseph se opriră la timp să nu pună întrebarea care, acum, le stătea pe limbă: „Dar de ce le e taților noştri atât de frică de el?

Dar şi pe asta o pusesem cu mulți ani înaintea lor.

— Le-a făcut plozilor voştri figura cu „o scurtă convorbire cu domnul cutare, tatăl dumitale", aşa-i? întrebă Yolande cu un aer, chipurile nevinovat. Şi ați ieşit de acolo opăriți, ca toți ceilalți tați...

Da, făcură cele trei capete, da, da, da...

— Desigur, dragul meu Pierrot, tații sunt morți de frică şi de ruşine în fața lui Albert. Cum să-ți explic eu ție? Stai să vezi... Iaînchipuie-ți puțin... Aşa, închipuie-ți o adunare; tata+soția+copiii+căminul+amintirile din copilărie = cul mea fericirii sindicale, închipuie-ți această adunare convo cată de o scădere; Albert: nu tu soție, nu tu familie, nu că min, nu amintiri din copilărie, nimic. Dar nimic, nimic. Ni mic, de te apucă amețeala. Şi uite-l pe tatăl aplecat deasupra

acestei găuri uriaşe, el, care venise pregătit să se stropşească întru apărarea plozilor lui pomenindu-se nas în nas cu toată nefericirea omenească, brusc e teribil de ruşinat şi nu

îndrăzneşte să se care, deoarece de nenorocire când e departe poți să scapi închizând televizorul, dar aici, în fața ochilor tăi, când te aştepți mai puțin, asta te obligă, evident. Iar tatăl se pomeneşte îngrozitor de incapabil să-l consoleze, atât de incapabil că moare de ruşine, acolo, între patru ochi! Or, pe Albert – nu că aş vrea să-l critic – dar pe Albert ruşinea îl stimulează, o simte cum îl simte pisica pe şoarece, iar singura lui consolare, în străfundul disperării lui, e să se joace cu ruşinea altora. După cum îmi spune mereu: „Nu-şi merită familiile, Yolande, habar n-au cât sunt de fericiți! Au totul ca să fie fericiți şi-şi petrec viața smiorcăindu-se! Copiii ca şi părinții! Cred că-mi ridică moralul dacă-şi plâng de milă... Mare păcat! Monstruos păcat!" Şi atunci îl chinuie pe tătic în aşa hal, încât omul se întoarce acasă purtând în inimă o furie de miliardar ruşinat, înțelegi? I s-a împuțit de tot fericirea, ca să zic aşa. Ajunge acasă urându-şi puradeii, nevasta, casa impecabilă, albumele de familie, detestă bunăstarea... e gata să bage totul în mă-sa şi să se urască pe sine. Bagă de seamă că nu-l ține prea mult, câteva nopți, câteva vise rele şi pe urmă îi trece; omul e om, ce să-i faci, toate se cicatrizează. Dar oricum, poți să-ți închipui ce mutră face când Albert îl convoacă a doua oară! „O scurtă convorbire cu domnul cutare, tatăl dumitale..."

16

Şi roşcovanul? Eric, polițaiul, polițaiul mic... în fine, polițaiul transformat în copil, polițaiul cu compunerea, ăla de la comisariatul din Belleville... Ce-a făcut roşcovanul toată ziua asta?

Ca toți copiii de vârsta lui, Eric, după ce i-a promis polițaiului înalt tot ce i-a poftit inima acestuia, s-a întors la obi-

123

ceiurile lui care constau din a-şi petrece ziua în aşteptarea nopții, în metrou dimineața (în metrou, cu privirea ta sinceră şi cu ghiozdanul în spate, n-ai probleme, toată lumea crede că te duci la şcoală...), la cinema după-amiaza: te strecori în cinematograf pe uşa de ieşire, îți alegi o sală cu fotolii adânci şi imagini fără riscuri, iei de pe jos un bilet, căscând ochii să fie din ziua aia, laşi să treacă reprezentațiile, dormi până te saturi, o ştergi cam la un sfert de oră după începutul ultimei reprezentații şi gata, noaptea e a ta. Cu condiția să te fi gândit din timp să te utilezi (din subsolul Bazarului Hotel de Viile, un hoț adevărat trebuie să ştie de unde să-şi procure sculele), noaptea va fi frumoasă.

într-adevăr, noaptea lui Eric era promițătoare. Straşnic pont îi oferise polițaiul ăla înalt când îi dăduse adresa lui! O bucătărie modernă bine echipată, în plus cu vase arăbeşti frumoase, cu ceşcuțe turceşti de cafea şi cu pahare aurii pentru ceaiul de mentă. Exact ce se vinde bine la intrarea în talciocul de la Montreuil. Nu, a-l prăda pe polițaiul înalt nu constituia nici o problemă pentru Eric. De ce? Păi îi spusese polițaiului că e hoț, nu-i aşa? îi spusese adevărul! Un hoț fură, nu poți să te superi pe el, mai ales dacă eşti polițai, mai ales dacă eşti prevenit (nu prevenit-arestat, atenție, ci prevenit-avertizat!) Sau, dacă eşti polițai şi-ți dai adresa unui hoț crezând că n-o să te prade tocmai fiindcă eşti polițai, e clar, trebuie să-ți schimbi meseria. Mai ales când ai bucătăria aia pe care o ai şi când hoțul cu pricina ți-

a precizat că specialitatea lui e tocmai bucătăria! Asta se pregătea Eric să-i explice găliganului de polițai, dacă ar fi apărut tocmai când îi sălta ustensilele de bucătărie. Evident că se pot discuta chestii de astea cu un polițai! Sunt lucruri pe care le poate înțelege. Ba e chiar meseria lui să priceapă asta! Şi apoi, există momente în viață când trebuie să fii cinstit şi să faci omului un serviciu dacă se poate, căci a fost mai degrabă cumsecade polițaiul înalt, azi-dimineață când i-a dat adresa şi numele soru-sii. Schimbați-vă meseria, dom'le

agent, pe bune, nu sunteți făcut să fiți polițist, asta v-o spun pentru dumneavoastră, pentru că eu, unul, dacă aş fi, hai să presupunem, polițist, atunci un hoț ar aştepta mult şi bine până să-i dau eu adresa mea, mai ales unui hoț de bucătării, dacă aş avea o bucătărie aşa mişto! Dar dacă polițaiul înalt l-ar duce la secție! Şi ce-i cu asta? N-ar fi prima dată. E caraghios să spui aşa ceva, dar dacă se gândeşte bine, lui, Eric, îi place să-şi petreacă noaptea la secție. Pe bune. E cinema în direct, ca în filmele în care se fac razii şi în care toată lumea bate câmpii la comisariat în toiul nopții, o harababură foarte haioasă. Chiar dacă nu-ți plac gaborii, trebuie să recunoşti că noaptea la comisariat e totuşi o atmosferă...

Nu trebuie să mă mai gândesc la altceva, şi-a zis el brusc.

Trebuie să mă concentrez...

Mă înhață totdeauna, tocmai fiindcă mă gândesc la altceva.

Trebuie să te gândeşti la ce faci, asta-i tot.

Hai, trage aer în piept.

Exact asta a şi făcut, în mijlocul celor trei saci pentru gunoi deja plini care îl aşteptau în penumbră.

Şi atunci a auzit-o.

Pe fata care plângea.

O fată care plângea? Eric a stins lanterna de la bazarul Hotel de Viile. Da, plângea o fată. Nu cu hohote disperate, nu cu țipete, ci cu sughițuri mici şi regulate, o jale care nu se mai oprea, o fată care bâiguia ceva plângând, bolborosea mereu acelaşi lucru, precum cineva ce şi-ar spune o poezie tristă ca să adoarmă şi nu adoarme şi asta-l întristează şi mai rău. Da, se auzea de undeva de sus. De deasupra bucătăriei. Trebuie să mă duc să văd. Se duse. Treptele nu scâr-țâiau. Din capul scării era prima uşă pe stânga. O deschise uşor. în cameră era un pat şi cineva pe pat, la perete, ghemuit ca un cățel. Cineva care plângea. Da, o fată.

Zicea:

— Sunt o dobitoacă.

Nu trăsese obloanele şi patul se afla în lumina piezişă de afară, iar restul camerei în întuneric; era tare frumos. Ca la cinema. Fata avea un păr lung, negru, lucios care se răsucea de disperare pe o cămaşă de noapte foarte albă.

— Cretină de dobitoacă ce sunt!

— Dădea cu pumnul în perete.

— Dobitoacă! Dobitoacă! Dobitoacă!

Ca o prizonieră care ar fi dat toată viața cu pumnii în zidul ăla şi acum i-ar da ultimele lovituri dintr-o jale ajunsă la capătul puterilor. Doar aşa, din curiozitate, dar poate şi fiindcă nu-i plăcea ideea că o fată atât de frumoasă boxează cu zidul unei închisori, Eric a întrebat:

— De ce plângi?

Să fi strigat: ajutor, foc! fata n-ar fi sărit mai speriată.

înghesuită în colț pe marginea saltelei, cu păturile trase pe ea, ar fi vrut să-l întrebe cine e şi ce caută acolo, dar nici un sunet nu-i ieşea pe gură. Era chiar mai frumoasă cu toată lumina de pe stradă în ochi.

Eric s-a hotărât s-o liniştească:

— Să nu-ți fie frică, am venit doar să dau o spargere, dar te-am auzit plângând, aşa că am urcat încoace.

— Să dai o spargere?

— Fata s-a destins brusc.

— Să dai o spargere!

Lacrimile i s-au preschimbat într-un râs nu tocmai vesel, dar nici răutăcios, un râs scrâşnit care o durea probabil mai mult decât plânsul.

— Minunată idee, drăguță, înhață totul, nu lăsa nimic, ia casa cu totul, ca să pot şi eu în sfârşit să întorc foaia!

Eric (căruia nu prea îi plăcea să i se zică drăguță) se tot întreba ce-i cu familia asta care ținea morțiş să fie prădată. Sunt sonați cu toții sau ce? „Da' desigur, domnule, dar vă rog, poftiți adresa noastră, furați, luați totul, să nu cumva să uitați ceva, avem o bucătărie foarte mişto..."

S-a gândit că ar fi mai bine să schimbe vorba.

— De ce zici că eşti o dobitoacă?

N-ar fi trebuit s-o întrebe. Stăvilarele s-au redeschis. Frumoasa s-a pornit iar pe un plâns neostoit:

— Fiindcă sunt regina dobitoacelor! Atât de dobitoacă, încât maică-mea a fugit cu gagiul de la poştă, frate-meu s-a cărat, iar taică-meu s-a făcut polițai şi eu m-am pomenit singură cuc în căsoiul ăsta împuțit! Polițai, îți dai seama?

Taică-meu sticlele! Dacă ai vedea cum pictează!

Eric ar fi vrut să înțeleagă ce legătură putea să fie între presupusa prostie a unei fete, vocația polițistă a unui tată şi talentul la pictură al aceluiaşi tată, dar avea o problemă mai urgentă de rezolvat. Ceva nu era în regulă. „Azi-dimi-neață polițistul ăla înalt nu mi-a spus că e fiică-sa, mi-a spus că e soru-sa..."

— Cum te cheamă?

— Helene.

Helene... Helene... Eric se încruntă. Să fi greşit oare adresa, sau ce?

— Nu mi-a zis că te cheamă Helene. Poliţaiul care mi-a dat adresa mi-a zis că te cheamă Rachida!

Contrar tuturor aşteptărilor, această mică frază avu consecinţe şi mai dezastruoase decât celelalte.

— Tocmai de aia sunt o dobitoacă! urlă Rachida.

Avea rezerve de suferinţă infinit mai mari decât îşi închipuia Eric. Mai multe trupuri, toate pline cu lacrimi. Acum sigur că o să plângă până la ziuă, Eric nu mai vedea cum să stăvilească inundaţia. Pe de altă parte nu se putea întoarce la treaba lui, lăsând-o în starea asta. Atunci păşi în lumină, se aşeză pe marginea patului, o luă în braţe pe Rachida, pândi scurtul interval dintre două hohote de plâns, îi dădu la o parte părul ud şi şopti la întâmplare:

— Ştii ceva, Rachida? Nu eşti o dobitoacă, ba chiar cu to tul dimpotrivă.

Apoi în chip de somnifer:

— Lasă, lasă, o să-i găsim şi pe taică-tău, şi pe frate-tău.

— Crezi c-o să ne cheme curva-şefă? întrebă Joseph.

— Acum erau patru pe tandem, zdrăngănind de zor în noapte:

— Ismae'l cocoţat pe ghidon cu capul pe pieptul lui Joseph, iar Nourdine pe portbagaj cu cutia de culori şi mapa cu desene deasupra aripii care clămpănea.

— Pe curva-şefă o cheamă Yolande, răspunse Igor, şi a promis că, dacă îl vede pe Crastaing, ne telefonează.

Joseph n-a mai insistat. Yolande nu era „curva-şefă", Yolande era Yolande, o femeie de cuvânt, Igor n-avea nici o îndoială şi dacă ea sau una dintre fete îl reperau pe Crastaing, ei vor fi primii anunţaţi.

Au mers ce au mers în scârţâitul bicicletei şi în şuieratul cauciucurilor, apoi Joseph a revenit la atac.

— Totuşi, e cam tupeistă că ne-a pus la piată!

— De ce?

Igor aştepta un răspuns care nu mai venea.

— De ce?

Joseph simţea că e mai bine să nu răspundă. Dar Igor insista:

— Tu te-ai speti muncind pe gratis?

— Joseph, te-ai speti pe gratis?

(Yolande fusese totdeauna foarte categorică în privinţa onorariilor. Era un subiect pe care îl aborda fără farafastâcuri. „De atâta vreme de când ne ştim, ai devenit cel mai bun client al meu, Pierrot, dragule, punctual ca un ceasornic, şi nu te dai niciodată cu concurenţa. Ce mai, s-ar putea chiar spune un fel de soţ plătitor. Dacă nu mi-aş încălca astfel principiile, mai-mai că pentru tine aş face-o de pomană – fie zis în paranteză, o

pomană mi-ar prinde, poate, bine -, dar aşa cum ţi-am explicat, noi, astea, nu putem dărui. Gratis pentru client n-ar mai avea acelaşi gust. Şi după asta ne-ar mai considera şi târfe! în meseria noastră, bişţarii sunt partea care-mi merge la inimă. Cam ca la doctorii care

se ocupă de cap, înţelegi? Vechea poveste, ca să te vindeci trebuie să plăteşti. Dacă ai şti câţi am vindecat eu! Atât de încântaţi au fost, că-mi dădeau dublu, ba chiar triplu! Când îţi spun eu că asta-mi merge mie drept la inimă..."

Toate economiile mele de adolescent, bănuţii mei de buzunar, modestele cadouri de Anul Nou, slujbuliţele de peste vară, ba chiar şi primele mele salarii îi merseseră ei drept la inimă. Iar inima mea plătea impozitul fără să cârtească. Yolande îmi dădea restul sub formă de sfaturi înţelepte. „Una bună ocazională e oricum mai ieftină decât una proastă permanentă. E ca la maşini, Pierrot dragule, cel mai adesea eşti mai câştigat dacă închiriezi." Nu că ar fi fost ostilă căsătoriei; după ce am împlinit douăzeci şi cinci de ani chiar m-a orientat în această direcţie. „Hai mă, Pierrot, ce-i asta, doar n-ai s-o faci toată viaţa cu profesionistele! Vine un moment când trebuie să te laşi de închiriat şi să-ţi iei partea ta de viaţă, cea adevărată, solidă! Nu că m-aş fi plictisit, ia seama, dar tehnica ta e destul de bine pusă la punct ca acum să te gândeşti şi la partea inimii!" Şi dă-i cu complimentele rare şi cu atât mai preţioase. „Despre partea tehnicii, nimic de zis, fata care o să pună gheara pe tine o să aibă parte de nişte apoteoze garantate, ce mai! îţi semnez diploma! Chiar şi eu, uneori ..." Se prefăcea că a luat-o gura pe dinainte: „N-ar trebui să-ţi spun una ca asta, pe client nu trebuie să-l aplauzi niciodată, altfel decât la mişto. Un client flatat îşi dă repede aere de bărbat... Şi de la bărbat la peşte nu-i decât un pas." Dar cu mine, cu „Pierrot dragule", nu era aşa. „în fine, cu tine, nu-i aşa, pot să-ţi fac complimente de vreme ce eu te-am învăţat tot ce ştii. Pe mine mă măgulesc dacă spun că elevul şi-a depăşit profesoara. .." Dintr-una într-alta, până la urmă, i-am pus, evident, şi eu întrebarea:„Dar tu, Yolande, nu te-ai gândit niciodată la măritiş?" M-a pus la punct scurt. „Ce te bagi? Ia vezi, Pierrot, ai grijă să nu se inverseze rolurile! Asta e o lipsă totală de respect." Am fost nevoit să-i cer scuze ca să binevoiască, totuşi, să schiţeze un răspuns: „Tot ce pot să-ţi spun este că atunci când o să obosesc şi n-o să mai lucrez, m-aş combina

poate cu unul singur, nu zic nu. Poate fi chiar niţel cam prăpădit, dar unul singur." A adăugat: „De pildă, Albert." -„Albert? Crastaing? Ăsta-i bancul secolului!"

— Ba deloc! în omul ăla se poate planta puţină fericire!

... Deocamdată nu i-am dat de capăt, dar perseverez! Perse verez !" Am încercat să aflu în ce fel perseverează ca să um ple golul lui Crastaing... „Ascultându-l, Pierrot dragule. De două ori pe săptămână. Cu cine vrei să vorbească omul ăsta? Cu tine? Cu elevii lui? Voi nu-l ascultaţi. Ba chiar mai rău, nici nu-l auziţi când vorbeşte cu voi! Vouă nu vă arde de asta. Voi aveţi o singură treabă, să desenaţi. Aşa-i? De senele alea drăgălaşe pe care i le faceţi lui Albert...")

Aproape că se luminase de ziuă. Legau tandemul cu un lanț în fața casei Pritsky, pe bulevardul Simon-Bolivar. Tăcuseră o vreme, când Igor a făcut remarca:

— Ştiți ce? E prima mea noapte albă.

— Eşti dărâmat? întrebă Joseph.

— Nu prea. Dar voi?

— Merge, răspunse Joseph mascându-şi un căscat.

— Asta înseamnă că suntem nişte babalâci, trase Nourdine concluzia. Nu mai avem nevoie de somn. Ca bunicul meu cu două zile înainte să moară. Era într-o formă teribilă!

Dezbaterea privind vârsta şi somnul era promițătoare, dar a fost întreruptă înainte să fi început ca lumea, de un urlet prelung şi ascuțit.

— O să moară, o să moară!

Venea de sus. Şi semăna foarte tare cu vocea Tatianei:

17

— O să moară de tot!

Era greu de dedus dacă pe Tatiana această perspectivă o îngrozea, o scandaliza sau o umplea de bucurie. Urla, în picioare, pe coridor, cu ochii holbați, dar urla aşa cum iei act

130

de ceva sau cum anunți ceva lumii, cum înregistrezi o hotărâre a sorții. Imposibil de aflat cine avea „să moară de tot", totuşi, fără nici o îndoială, cu urletul acela lipsit de orice emoție, Tatiana anunța moartea cuiva, asemenea unui mesager antic, era clar vorba despre moarte, trebuia să dai crezare chipului ei şi acelui urlet prelung şi fără nici o modulație.

S-au năpustit în cameră şi au dat peste o Moune cu ochii cât cepele, aşezată în fața unui Pope livid căruia îi clănțăneau dinții în timp ce aiura, scuturat de spasme:

— N-o să mă duc! răcnea Pope, nu mă duc! ăla zice...

zice... vorbeşte totdeauna acolo unde te doare! Mă face să plâng pe dinăuntru! Plâng pe dinăuntru! Plâng pe dinăuntru!

Zice că părinții o să moară şi că plozilor li se rupe! Zice că viața înseamnă moarte şi că părinților li se rupe! Nu mă duc! E un golem! Nu vreau...

Joseph, care tocmai îl luase în brațe pe Pope, a tresărit şi i-a dat drumul.

— Frige!

Sudoare rece, pleoape maro-închis, buze vinete, tâmple scobite, vene umflate...

— Nu vreau să moară, şoptea Moune fără să-şi ia ochii de la Pope.

Nourdine a pus mâna pe un prosop.

— Niciodată nu trebuie să laşi copiii singuri. Dați-mi-l încoace să-l fricționez.

Prosop. Frecție.

— Nu vreau să moară, repetă Moune.

— Nu are cum să moară, Moune, explică Joseph, ai ne voie de el ca să mă faci.

— Ce să-ți fac? întrebă Moune.

— Poate foarte bine să moară, obiectă Igor, începând de ieri chiar şi morții mor!

Joseph s-a uitat în ochii lui Igor şi în aceeaşi clipă şi-a dat seama că Pope avea să

moară. Firişorul albastru al venelor pe sub pielea transparentă, oscioarele mici care parcă
131

palpitau, pieptul ca de pui de găină, şuieratul aerului, totul l-a avertizat pe Joseph că şi el avea să-şi piardă tatăl, chiar acum, aici, împotriva oricărei logici, ca tot ceea ce se petrecea încă din ajun. Igor avea dreptate, Pope era pe moarte şi Joseph era pe cale să-şi piardă mințile. Nimeni nu-i crede pe nebuni, iar Joseph ştia că nu se va consola niciodată de această moarte pe care nu o va putea povesti nimănui.

— Joseph!

Nourdine îl fricționa pe Pope.

— Hei! Joseph!

Nourdine l-a plesnit pe Joseph cu prosopul.

— Unde e dulăpiorul cu doctorii?

Sub usturimea izbiturii, Joseph s-a trezit.

— Aici, în baie.

— Ce aşteptați ca să-i găsiți ceva contra temperaturii? Peste două secunde, Igor şi Joseph se luptau cu farmacopeea.

— Grelestalină vitaminată... ce mă-sa e asta?

— Luau cutiile, citeau şi le aruncau peste umăr.

— Plobiron, fiole, extract de ficat şi de antru piloric?

— Antru piloric?

— Plastiben anticoagulant, Ghigopină masticabilă, mama mă-sii, ăştia-s nebuni, nu-s în stare să pună etichete gen:

— „pentru burtă", „pentru cap", „pentru fund"? Sigur, ar fi prea simplu...

— Derivat de ergotamină, acest produs este un medica ment. .. mulțumesc! Salixofarină, a nu se lăsa la îndemâna copiilor, la fix! Fir-ar să fie, ceva ca să scadă temperatura, ceva gen aspirină nu aveți?

— Băga-i-aş în mă-sa!

— Cel mai bun lucru ar fi să chemăm un doctor, spuse Joseph, descurajat.

— Bună idee, aprobă Igor. Şi ce-o să-i spui doctorului?

— Că ne-am învârtit de o criză de creştere azi-noapte şi că pă rinții au intrat la spălat? Ce, vrei să ajungem la balamuc?

— Trebuie să facă baie.
132

Totul parcă a încremenit. Igor băgă capul în cameră.

— Ce zici?

— Trebuie să facă baie, repetă Moune, ca şi când nu s-ar fi speriat niciodată.

— Baie? repetă Igor.

— Sigur, urlă Joseph, baie! Asta-mi făcea când aveam temperatură, mă băga în baie! E radical!

— O baie rece? întrebă Igor.

— Cu două grade mai puțin, zise Moune liniştită.

— Mai puțin ca ce? întrebă Igor.

— Ca temperatura lui, spuse Moune ridicându-şi ochii spre cer, exasperată.

— Rectală! preciza ea, cu degetul arătător în sus.

*

în picioare în antreu, Tatiana nu se mai mişca, nu mai țipa. Tatiana era copleşită de adorație şi tăcere. Ismael închisese uşa apartamentului fără s-o scape din ochi. Apoi rămăsese acolo, în picioare, în fața ei, hotărât să lase viața să se scurgă.

— Cum te cheamă pe tine? întrebă în sfârşit Tatiana.

— Ismael.

După care, băiețelul durduliu îmbrăcat în djellaba îşi duse arătătorul la buze, poruncindu-i pe tăcute să tacă.

Iar eu... eu... la depărtare de o veşnicie, dacă aş mai fi avut o inimă care să bată, acum chiar că s-ar fi oprit în loc, întru atât de indiscutabilă era evidența, acolo, dreaptă şi efectivă, întruchipată în omulețul ăla în djellaba, succesorul meu, învingătorul campionului, urmarea mea în carne şi oase şi într-o lungă devenire...

Anumite flori, de pe un anumit mormânt, o să cam aibă probleme dacă nu se lasă cu ploaie...

Ismael luă cutia de culori şi mapa cu desene pe care Nourdine le lăsase în antreu, îi făcu semn Tatianei să vină după el în salon, dar în prag se dădu deoparte lăsând-o pe ea să treacă întâi. Acest gest curtenitor, privirea plină de recunoştință cu care ea îi mulțumi ar fi fost de-ajuns să-mi frângă inima, la vremea mea.

. . .

Şi nici zâmbetul lui Nourdine nu-mi lasă vreo iluzie, căci, întorcându-se din bucătărie unde se dusese să pregătească „ceva cald", zăreşte pe uşa salonului o Tatiană de şase sau şapte ani pozând pentru câte zile o mai avea în fața unui pictor care n-o să-şi mai ia ochii de la ea.

*

Pe scurt, asta era situația. Pope şi Moune clipoceau într-o baie cu o temperatură şi un gust aproape identice cu ceaiul de tei în care cei trei adulți îşi muiau buzele cu prudență.

— Ceaiul de tei te face să dormi, nu? întrebă Joseph.

— Da, şi prunele uscate să te căci, răspunse Nourdine.

— Eşti cretin! râgâi Igor înecându-se cu ceaiul.

— Asta e din Moliere, preciza Nourdine, înecându-se la rându-i.

(La drept vorbind, hlizeala asta preadolescentină în cheresteaua aia de cvadragenari

te face să deznădăjduieşti în privința speței umane, înspăimântător rezumat. Iată confirmarea faptului că până şi sarcinile cele mai dorite nu duc la nimic bun.)

— Apropo de cultură, spuse Joseph redevenind serios, ieri-dimineață, când m-am trezit, mi s-a întâmplat o chestie ciudată.

— Şi mie! declară Nourdine tăvălindu-se de râs, şi eu m-am trezit ieri-dimineață cam ciudat.

Hohotele de râs ale celor mari i-au contaminat şi pe cei mici din baia care a început să dea pe dinafară.

134

— Gura, puştimea! zbieră Igor.

Baia se potoli.

— Nu, fără glumă, m-am pomenit gândind pe englezeşte, continuă Joseph.

— Tu? Pe englezeşte? exclamă Nourdine. Tu, care eşti o catastrofă la engleză!

— După ce că nici franțuzeşte nu prea-ți vine uşor să gândeşti...

(Alte triple hohote de râs. Confirmare definitivă a ipotezei că trebuie pornit de la zero, trebuie înecați la naştere şi luat totul de la început. A fost o treabă fuşerită. Lui Dumnezeu i-a lipsit baza. Tatiana, data viitoare gândeşte-te bine.)

— Tocmai de aia mi-a căzut fața, admise Joseph, elegant.

Eu să gândesc în englezeşte! Poate că traduceți voi, de vreme ce sunteți atât de tari?

Şi se porni pe recitat frânturi din ceea ce-i trecuse prin minte:

A grinding in the bones... deadly nausea... a horror of the spirit...

—... that cannot be exceeded at the hour of birth or death..., continuă Nourdine la fel de natural ca şi când în dimineața cu pricina s-ar fi trezit în capul lui Joseph. Then these agonies began swiftly to subside, and I came to myself as ifout of a great sickness. Să zic mai departe?

Fapt este că ceilalți doi se uitau la el ca şi când nu metamorfoza lor din ajun ar fi fost marea surpriză. Nourdine se milostivi şi îi linişti.

— Potoliți-vă, băieți, aici cel puțin nu e nici un mister.

— Asta-i textul lui Stevenson pe care profu' de engleză ni l-a dat de învățat în primul trimestru. Jekyll şi Hyde, nu vă mai aduceți aminte? Textul cu transformarea. Momentul când bea licoarea.

— Ah! Da..., zise Joseph. / drank offthe potion..

135

— Exact.

Să fi fost evocarea lui Stevenson? Sau drama ireversibilă a lui Jekyll? S-a aşternut o tăcere lugubră.

— Dacă mă gândesc bine, ştiți ce mă supără cel mai mult? întrebă în sfârşit Igor.

— Că am prăpădit treizeci de ani de viață, aşa, deodată, cum ai pierde un portofel.

Joseph a rânjit, dar fără convingere: -Ei bravo! timpul pierdut, asta chiar că e o idee

de adult!

— Sau o idee de integrat, completă Nourdine, parcă o aud pe soru-mea... timpul pierdut şi portofelul, numai la asta vă stă gândul.

— în fond, zise în sfârşit Joseph, dacă fac rezumatul zilei şi al nopții, sunt un adult de doisprezece ani care tocmai a cheltuit bişţarii părinților lui pe curve, în timp ce un puşti de patruzeci de ani ne-a făcut prima lui amigdalită purulentă.

— Şi asta încă nu-i tot, adăugă Nourdine, făcându-le ce lorlalți doi semn să vină după el.

în salon unde i-a condus, Tatiana dobândea contur şi culori sub penelul lui Ismael.

IGOR (în şoaptă): Iar maică-mea profită şi-şi reface viața cu un pictor mut.

NOURDINE (în şoaptă): Tăcut.

IGOR (în şoaptă): Dacă preferi.

JOSEPH (în şoaptă): Oricum, Ismael nu e o partidă bună pentru Tatiana. O să fie totdeauna lefter.

NOURDINE (jignit): De ce?

JOSEPH: Pentru că un tip care pictează numai femeia pe care o iubeşte, nu vinde nici un singur tablou.

NOURDINE: ...?

JOSEPH (cu sprâncenele încruntate a evidență): I le dăruieşte.

Soneria telefonului le-a atras privirile.

— Ce să fac? întrebă Joseph

— Răspunde, îl sfătui Igor, poate că e Yolande.

— Şi dacă nu-i Yolande?

— închizi.

Nu era Yolande. Dar Joseph nu închise. Ascultă. Apoi vorbi. Destul de îndelung, de altfel. Şi calm, aşezat.

— Aşa deci? Şampania pe care am comandat-o pentru aniversarea dumneavoastră nu vă convine?... Prea ce?...

Prea „comună"? Ce înseamnă asta „comună"? ... Ham? ...

Moune şi cu mine n-am cheltuit destul pentru această fru moasă sărbătoare? ... Nu, nu pot să v-o dau la telefon, e în baie... Da, în baie, v-am spus doar. Dar dacă tot vorbim, de mult tot vrem să vă întrebăm ceva, Moune şi cu mine, toc mai... Nu, e în baie... Bun, iată întrebarea: câți obraji are Joseph? ... Da, ăla mic al nostru, da, ați auzit bine, vă întreb câți obraji are Joseph al nostru... Doi? Doi? Am înțeles bine, are doi obraji? Atunci de ce îl sărutați numai pe unul?... Ba da, ba da, nu-l sărutați decât pe unul singur, cel din dreapta, totdeauna, în timp ce verişorii lui au drept la amândoi obrajii.

De ce? ... Nu ştiți... Din obişnuință... Ce fel de obişnuință, schmock bătrân ce eşti? ... Nu mă autorizezi să ce?... Tonul meu? Ce ton?... în baie, ți-am mai spus, ce, eşti surd sau beat?... O să închizi? Aşteaptă... ultimul lucru, chiar ultimul, promit!... Uite ce-i: dacă

vrei să ne vezi mâine la aniversarea dumitale, va trebui să-l săruți pe cei patru obraji pe Joseph, şi pe față, şi pe dos, ai înțeles? Şi dacă tot veni vorba, şi pe mine tot pe cei patru obraji să mă pupi, de acord? Dacă nu, eu o să-ți trag şuturi în cei doi din spate.

S-a auzit un clic depărtat.

— A închis.

— Cine era? întrebă Nourdine.

— Bunicu-său, răspunse Igor.

137

Joseph, la rându-i, a închis telefonul.

— Totuşi a avut şi părțile ei bune compunerea asta.

18

Când s-a trezit Rachida, capul puştiului roşcovan se odihnea pe umărul ei. Rachida adormise, aşa cum te îneci. Acum se trezea sub protecția micului roşcovan de parcă ar fi fost aruncată de talazuri pe un mal necunoscut, după ce a fost multă vreme purtată în derivă, cu ochii grei şi gura numai sare. Nouă dimineață şi dimineață nouă... această zi nu avea să semene cu celelalte, aşa presimțea Rachida. Şi-a eliberat umărul şi a pus capul roşcovanului pe pernă ca pe o ofrandă. Cum zicea că-l cheamă? Ah! Da, Eric! Eric spărgătorul...

Da, trei saci pregătiți pentru talcioc îl aşteptau într-ade-văr pe Eric în bucătărie. Rachida i-a deschis, a scos din ei doar cele necesare pregătirii micului dejun.

După ce s-a spălat, fardat, pieptănat, îmbrăcat, pus la punct (păr bine întins, taior de culoarea somonului, bijuterii zornăitoare, dres bej şi fond de ten cam livid), s-a aplecat spre hoțul de epave şi i-a şoptit numele.

Eric a deschis un ochi care n-a recunoscut-o.

Acum i-a venit lui rândul să sară de şapte coți şi să se refugieze în colțul patului, cu inima bătându-i tare. Apoi ceva s-a relaxat în el, a răsuflat din rărunchi şi a zis:

— Da, înțeleg!

Rachida a dorit să afle ce înțelege.

— Nu eşti o dobitoacă, explică Eric, eşti îmbrăcată ca o dobitoacă, nu-i deloc acelaşi lucru.

Rachida a ezitat între o scatoalcă şi o pledoarie.

— Şi cum ai vrea să mă îmbrac? Trebuie să mă duc la serviciu!

— Ca aseară!

Rachida a râs.

138

— Păi aseară eram în cămaşă de noapte!

— Era mult mai bine decât asta... (arăta taiorul) ... uni forma asta şi... (arătă bijuteriile) decoraţiile astea! Şi pe urmă ce e cu ... (arătă părul)... casca asta cretină? Ce ţi-ai făcut la păr? Şi de ce eşti aşa... (de departe mâinile lui schi ţau faţa fetei) ... palidă... asta nu-i deloc culoarea ta!

Rachida a simţit că n-are putere să-i explice roşcovanului că de fapt nu era îmbrăcată, ci înarmată ca o navă de război, că asta era estetica metodic cucerită în cursul anilor ei de facultate, a stagiilor de pregătire, a perioadei când căuta de lucru, decodarea minuţioasă a podoabelor de întreprindere, maimuţăreală vitală, armament de descurajare, care să-i impună ierarhiei şi să menţină distanţa între privirea bărbaţilor şi funcţionara de la documentare din cea de a doua generaţie, că este într-adevăr obligată să-şi pună această armură pentru a-i apăra pe aceia dintre colegi sau colege care riscă în fiecare zi să fie concediaţi, că e perfect conştientă că în fiecare dimineaţă se strecoară într-un fel de uniformă de castă toată numai zurgălăi sunători, dar că nu există nici o ţinută mai eficientă pentru a câştiga în faţa comitetului de conciliere a conflictelor de muncă şi că, la urma urmei, cineva trebuie să câştige un ban în această familie, şi dacă nu ea, atunci cine? Ei, cine? Nu toată lumea se poate înţoli ca un spărgător care nu iese decât noaptea, căruia i se fâlfâie de toţi şi de toate, care umblă în adidaşi şi trening din capul locului şi o s-o sfârşească la pârnaie cu trening şi adidaşi cu tot, de, fiecăruia podoabele lui, la urma urmei omul se îmbracă doar pentru viitorul său...

Abia atunci a recunoscut treningul:

— Dar ia stai, ce faci în treningul lui Nourdine?

— Mi l-a dat poliţaiul ăla înalt de origine magrebină, răs punse Eric fără să se intimideze, dar nu despre asta era vorba. Dacă vrei să-i găsim pe tatăl şi pe fratele tău, sunt de acord să-ţi dau o mână de ajutor, dar nu ies cu tine îm brăcată aşa.

Bine. Situaţia era deci următoarea: Igor, Nourdine şi Joseph erau flancaţi de patru copii care în ajun erau încă părinţii lor. Cel mai mic dintre cei patru era ocupat cu imortalizarea femeii visurilor sale... Dublă fidelitate faţă de dragoste şi vocaţie. Modelul, o puştoaică răutăcioasă – până nu demult o văduvă pe cât de neconsoiată, pe atât de nedemnă -, se potolise brusc şi adoptase liniştită o poză în slujba nemuririi maestrului. Imobilă şi tăcută, era obiectul şi subiectul. Amândoi, pictorul şi modelul, dovedeau atât de clar că nu mai au nevoie de nimeni şi de nimic, încât nu puteai să stai acolo, uitându-te la ei, fără a resimţi o nelămurită stânjeneală, certitudinea unui soi de indiscreţie biblică.

Cei trei măgădani au închis uşa, scuzându-se parcă. Bun. Mai rămăseseră ceilalţi doi din cadă. El, băiatul, tocmai le rezumase, într-un delir perfect realist, esenţa unei întrevederi pe care o avusese cu profesorul de franceză al fiului său, şi ea, fetiţa, cu arătătorul ridicat, le vorbise despre temperatura „rectală" şi le indicase, pentru scăderea febrei băiatului, o şmecherie practicată doar de mamele pricepute.

Se punea din nou întrebarea.

Aceeaşi întrebare.

Pe care Igor a pus-o a doua oară:

— Deci, ştiu? Ştiu ce se petrece sau sunt inconştienți, ca nişte puşti adevărați?

Toți trei stăteau în picioare în coridorul dintre salon şi dormitor, un no mân 's land al incertitudinii, foarte încurcați de noul lor trup şi de vechea lor ignoranță.

— Ştiu, se aventură Joseph, dar n-o s-o mărturisească ni ciodată.

— De ce? întrebă Igor.

— Pentru că sunt fericiți, declară Nourdine.

Nimic nu i-ar fi putut copleşi mai tare decât proclamarea acestei fericiri.

140

— Ştiu, serios? mârâi Joseph. Şi pe noi ne lasă să ieşim singuri din rahat...

Atunci i-a trecut prin gând ideea că, dacă părinții ştiu şi totuşi tac, înseamnă că sunt complici cu Crastaing. Că Igor, Nourdine şi el, Joseph, trăiesc un episod deosebit de ticălos din războiul pedagogic, care orice s-ar spune, îi adună pe profi şi pe părinți sub acelaşi stindard al adulților. Desigur, îşi zicea Joseph (intuiție confuză, pe care o traduc cât mai exact cu putință), în aparență, şcoala şi familia se războiesc, praful vituperează împotriva genitorilor, iar tatăl se jură că nu vrea să mai audă de Crastaing, dar pe şestache se aliază, duc tratative pe sub mână, aprobă pedeapsa, poate chiar îl ajută pe prof să formuleze subiectul compunerii: „Şi dacă le-ați cere să se pună puțin în locul nostru, aşa ca să vadă şi ei? – Splendidă idee!" Zis şi făcut: le răpim băieților ultimele lor luni de copilărie ca să-i instalăm complet aiuriți la postul de comandă al responsabilităților adulte. Să înțeleagă şi ei în sfârşit ce înseamnă să fii adult. Să-şi dea seama în ce măsură copilăria este un privilegiu în zona noastră geografică! Iar maturitatea un apostolat! Deci ăsta a fost planul lor de bătaie: întrucât muştruluiala nu mai era de-ajuns, întrucât metoda convingerii acționa ca o frecție pe picior de lemn, puseseră la punct o nouă metodă, lecția de morală cu ajutorul compunerii trăite. Şi toată lumea participa activ la temă. Părinții intraseră în compunere (în numele sacrificiului educativ, se-nțelege, Joseph parcă-i şi aude. „Trebuie, crede-mă, e spre binele copilului...") se micşoraseră şi-şi jucaseră la perfect rolul de pitici isterici. Făcuseră pe nebunii în bucătărie şi se jucau de-a puştii îndrăgostiți în salon, iar între timp cei trei vlăjgani se dădeau de ceasul morții în obscena creştere a trupurilor lor. Se bătuseră cu piure şi ciripiseră până nu mai putuseră: „Ziceam că povestea noastră era aşa. Eu eram cel rău; Pope, tu erai eroul şi Moune, tu erai cel mai mare doctor din război...", şi ce-ar fi dacă m-aş duce să-i înec în baie?

141

Lui Joseph i s-a tăiat răsuflarea.

Ce s-ar întâmpla dacă i-aş îneca în baie?

S-a clătinat. A fost nevoit să se sprijine de peretele coridorului. El, care cu o jumătate de ceas mai devreme murea de jalea orfanului...

Ce s-ar întâmpla? Lui Crastaing îi trecuse oare prin minte această ipoteză? La urma

urmei, o grămadă de adulți îşi aruncă părinții în azile doar fiindcă îi bănuiesc de ramoleală... De vreme ce s-a ivit ocazia, n-ar fi cu nimic mai monstruos să-i înece pe ăştia în baia copilăriei lor regăsite. .. Intenția ar fi aceeaşi, pentru o situație în fond asemănătoare: ramoleală prematură. Ar fi chiar mai puțin crud decât o lungă agonie la azil... Când ai inimă bună, ai grijă să fie şi prevăzătoare.

— La ce te gândeşti, Joseph?

Cât despre responsabilitate, asta-i treaba lui Crastaing. („Solidaritatea presupune consecințe", parcă el spusese asta, nu-i aşa?) De obicei nu prea ai ce-i face unui prof, dar dacă reuşesc să-i pun chestia asta în cârcă, ar semăna destul de bine cu o greşeală profesională gravă...

— Joseph? La ce te gândeşti?

N-am cerut eu să mă nasc şi cu atât mai puțin să am copii, n-am cerut nimănui nimic, mai ales n-am vrut să devin adult de azi pe mâine cu doi mucoşi de crescut pe care nici măcar n-am avut plăcerea să-i fac...

— Joseph?

Joseph se uită la ceilalți doi. Le zâmbi liniştitor.

— Stați aşa, mă duc să văd ce mai e în baie.

Uşa e întredeschisă, în baie e linişte deplină. Poate că s-au înecat singuri?

Joseph respiră adânc şi deschise larg uşa. Ligheanul cu apă rece care stătea în echilibru deasupra uşii i se vărsă în cap, iar cei doi puşti, ascunşi în cadă, țâşniră cu duşul îndreptat spre el, foc de voie, acompaniat de urletele de victorie ale plozilor.

Igor n-ar fi trebuit să râdă.

Totul a pornit de la râsul lui Igor.

Bucuria puştilor, baia inundată, Joseph ud leoarcă, nu, Igor nici măcar n-ar fi trebuit să intre în dormitor, unde se refugiase Joseph. Şi mai ales n-ar fi trebuit să râdă. A fost o eroare de apreciere. Nu era momentul cel mai haios din viața lor, sigur nu.

— Mai faci şi mişto?

Un salt! O izbitură! Igor n-ar fi bănuit că vechiul lui prieten de pe vremea când erau la creşă are o asemenea detentă.

— Faci mişto, ai?

Igor căzu din pat şi se pomeni imobilizat între pat şi perete de un Joseph din care curgeau şiroaie de apă şi care îl strângea la rându-i de gât strivindu-i plămânii sub genunchii lui ososi:

— Suntem în rahatul ăsta din cauza desenului tău cretin şi tu faci mişto! îl oftici pe Crastaing de-l faci să ne beleascăşi-ți arde de garagață, boule!

In vechile prietenii nu există nici o justificare posibilă. Orice reproş al unuia trezeşte în celălalt bănuiala că a fost jignit mai de mult („el a început"). Prietenii sunt convinşi că se bat în numele unui sentiment călcat în picioare, dar de fapt ei îşi apără inocența, nu prietenia. Iar patima inocenței declanşează războaiele cele mai ucigaşe.

Ceea ce pumnul lui Igor îi demonstra maxilarului lui Joseph. Joseph n-ar fi crezut pentru nimic în lume că omul îşi poate lua zborul sub efectul unui pumn. Totuşi, zbură şi căzu pe pat, iar Igor tăbărî pe el cu toată incredibila lui densitate musculară.

— Şi cine mi-a şutit desenul? Şi cine a fost prins? Şi cine m-a pus să fac împuțita aia de compunere, ştiind foarte bine ce-o să i se întâmple mamei mele şi mie?

Joseph nu-i răspunse, picioarele i se zbăteau în aer în timp ce cu genunchii încerca să-i rupă lui Igor şalele, să-i fractureze coloana vertebrală, nici mai mult nici mai puțin.

143

— Să nu îndrăzneşti să-mi vorbeşti mie de mă-ta, după ce ai spus despre a mea la telefon, lepădătură!

Tocmai în acest stadiu al conflictului – cam târziu, ca totdeauna în asemenea cazuri – şi-a propus Nourdine oficiile de mediere.

— Gata! Gata, ce mă-sa! Nu-i momentul să ne...

— Igor îl țintui locului cu degetul.

— Fleanca, nu ți-a cerut nimeni părerea!

Fapt confirmat de Joseph, după o lovitură cu capul a cărui explozie îl făcu pe Igor să vadă stele verzi.

— Aşa-i, lasă-ne în pace. Asta-i treaba jegului ăstuia şi a mea.

Bătaia ar fi putut intra în faza a doua, dacă Nourdine nu s-ar fi pornit să zbiere din străfundurile copilăriei lui, şi dintr-ale copilăriei lui Ismael, tatăl său, din adâncul mâniei Rachidei şi a tuturor fraților şi surorilor din cea de a doua generație:

— Ştiu prea bine că e treaba voastră! Dintotdeauna a fost treaba voastră. Dintr-a-ntâia, e numai treaba voastră. Toate plimbările, toate băşcăliile, toate certurile, toate aniversă rile, toate recreațiile, toate filmele, toate astea au fost treaba voastră, mama voastră de putori! Totdeauna a fost treaba voastră, cretinilor! Şi de ce credeți că am spus că e al meu desenul ăla? Hei? De ce? V-ați gândit la asta? V-ați gândit cu adevărat? De ce s-a sculat în picioare arăboiul ăla neno rocit din fundul clasei? De ce s-a sculat în picioare dobito cul ăla înalt şi creț din fundul clasei strigând „Eu am făcut, eu am făcut!" ca şi când n-ar fi ştiut că se zice „Eu l-am fă cut"? Pentru că erați în căcat până în gât şi numai asta mai rămăsese de împărțit! Dar voi nu sunteți în stare nici căcatul vostru să-l împărțiți! Nici măcar căcatul vostru nu-l împăr țiți, neam de javre de poponari împuțiți!

Restul s-a pierdut în hohote de plâns, pumnii lui Joseph şi Igor s-au descleştat, uşa băii s-a deschis, Pope şi Moune şi-au făcut apariția, iar puştoaica a întrebat, cu acea satisfac -

144

ție specifică copilului când poate arăta cu degetul o greşeală pedagogică evidentă:

— De când obişnuiți să vă certați în fața copiilor?

— Şi, în plus, cu înjurături de-alea urâte, sublinie Pope.

19

Şterseseră lacrimile şi sângele.

Le dăduseră copiilor nişte supă.

în timp ce Joseph căuta în dulapul părinților lui haine de schimb, Igor şi Nourdine îşi plimbau alene privirea prin încăpere.

— Ia uite, mă ... Ce mizerie!

Dezordinea nu se datora încăierării. Nu era o dezordine de adult, era ordinea ciclonică a copilăriei, teritoriul pustiit al obiectului aşezat aici, deplasat dincolo, răsturnat în altă parte, rupt, găurit şi uitat imediat, locul viran al conştiinței infantile, o harababură precartezіană, un univers în formare care nu ştia încă nimic despre ceea ce avea să fie într-o zi dormitorul lui Pope şi Moune, asemănător, desigur, cu multe alte camere de adulți, şi cu toate acestea unic în intima rânduială a banalității sale.

Fără nici o îndoială, haosul acela spunea clar că Pope şi Moune nu mimau copilăria. Erau, pe bune, copii, după cum se vedea.

Igor, Joseph şi Nourdine stăteau acolo, înlemniți. Simțeau cât de greu le atârnau mâinile la capătul brațelor.

„A face ordine într-o cameră de copil înseamnă a clădi o viață, zicea Tatiana, descurajată, în pragul camerei lui Igor. Pierre, îmi dai şi mie o mână de ajutor?"

— Dați-mi o mână de ajutor, zise în sfârşit Joseph.

145

în primul rând au deschis geamul şi au desfăcut patul, au bătut pernele la aer, au întins cearşaful. Lucrau metodic. Repetau nişte gesturi străvechi.

Restabileau ordinea în lume. Tăceau. Nu numai din cauza încăierării şi a grozăviilor pe care şi le spuseseră, nici fiindcă se întrebau cum aveau să iasă din încurcătură, nu, ci pentru că prima dată în viața lor simțeau nevoia de tăcere. Ca de un aliment.

Tocmai în această linişte s-a auzit soneria.

La început n-au auzit-o. Sau n-au vrut s-o audă. Făceau patul. Dădeau palme uşoare cuverturii. Munceau cu sârg.

A trecut ceva timp până să sune a doua oară.

Abia în timp ce aşteptau să sune a treia oară, au ciulit urechea. Natura liniştii se schimbase. Soneria n-a mai sunat a treia oară. Acum liniştea devenise amenințătoare. Era liniştea unei aşteptări mute în spatele uşii închise. In capul scării stătea cineva. Cineva care aştepta cu nerăbdare să i se deschidă uşa. Cineva care nu se înjosea sunând a treia oară.

S-au dus la uşă în vârful picioarelor.

Joseph şi-a lipit ochiul de vizor.

— Nu-i nimeni, şopti el.

— Ia să văd!

— Nourdine a confirmat:

— Nimeni.

A treia sonerie, foarte scurtă, i-a electrocutat.

— E cineva.

Igor a deschis uşa, dar n-a văzut pe nimeni. Capul scării era pustiu.

— Sunt aici.

Toți trei se uitară în jos. Ceea ce văzură nu măsura mai mult de un metru douăzeci. Se uita în sus la ei. Arătarea semăna cu sine ca două picături de apă, dar pentru nimic în lume nu ți-ar fi venit să crezi. Purta acelaşi costum cu aceeaşi pată violetă în dreptul stiloului, aceiaşi ochelari lipiți cu leucoplast, aceeaşi servietă. Avea, mai ales, acelaşi chip,

atât de palid, încât nu era decât un contur, iar în fundul ochilor, aceeaşi expresie de disperare şi totodată de autoritate. Nu era un copil, ci un model redus la scară.

— Crastaing? întrebă Nourdine.

— Domnul Crastaing? corectă Joseph.

— Dumneavoastră sunteți? El e? se încurcă Igor.

— Tăcere.

— Kader? Laforgue? Pritsky? întrebă arătarea fără să cli pească.

Era aceeaşi voce. înainte de schimbare, dar acelaşi scâr-țâit de cretă pe tablă.

— Pot să intru?

S-au dat la o parte să-i facă loc. A intrat. I-a zărit pe Ismael şi Tatiana pe uşa deschisă a salonului. S-a apropiat, încruntat:

— Am înțeles, îndrăgostiți, începători...

Şi tonul era acelaşi. Suspiciune disprețuitoare. S-a întors, i-a privit, i-a judecat, apoi:

— Inutil să vă spun că sunt profund mâhnit de situația în care v-am pus. Cine ar fi putut însă să prevadă una ca asta?

Nu-i aşa?

Categoric, el era. Redus la o treime, dar el. Domnul Crastaing.

— Vă rog să-mi primiți scuzele.

Cu o voce care nu se scuza.

— Mă duc să fac o cafea, anunță Joseph retrăgându-se spre bucătărie.

— Tare, aprobă Nourdine fără să-l scape din ochi pe Crastaing.

— Veniți, propuse Igor.

— Nu beau niciodată cafea, răspunse Crastaing.

Dar veni după ei. Se aşezară la masă. Picioarele lui Crastaing nu ajungeau până la pământ.

— Bine, o să-i scot pe puşti din baie, anunță Nourdine ridicându-se grăbit de pe scaun.

— Puştii? întrebă Crastaing.

— Părinții mei, spuse Joseph.

— Desigur, m-am prostit!

— Ăsta-i subiectul dumneavoastră, nu? mârâi Joseph peste ibricul de cafea.

— Subiect pe care l-arn tratat şi eu, după cum poți con stata, Pritsky. La cererea dumitale, de altfel. Argumentul dumitale m-a convins, atunci când ai dat buzna în clasa mea. Aveai dreptate; parafrazându-l pe Beaumarchais, aş zice, că, judecând după temele care i se cer unui elev, foarte puțini profesori ar fi demni să redevină elevi.

Ce tot bâiguie tipul? se întrebă Joseph. Nu înțeleg nimic din ce spune. E Crastaing. Te cred că e Crastaing!

— După ore, m-am dus, aşadar, să redactez compunerea asta, continuă Crastaing. La bibliotecă, preciza el. Şi iată re zultatul. Iată unde am ajuns din cauza exigenței dumitale de reciprocitate. Sincere felicitări.!

Nu-i copil, decise Igor. Gagiul ăsta nu-i copil, în afară de talie, n-are nimic dintr-un copil. Igor a zis-o deci pe şleau:

— Ciupeşte-mă, Joseph! Visez! Să nu-mi spui că piticania asta cretină a venit încoace doar ca să ne facă scandal!

— Piticania asta cretină, după cum spui, dragă Laforgue...

— în situația în care am ajuns, poți să-mi spui Igor... Şi explică-ne cum de s-a micşorat şi costumul o dată cu dum neata?

— Pur şi simplu pentru că n-am avut niciodată altul.

(Pur şi simplu.)

— Piticania asta cretină, după cum vă spuneam, a venit să vă întrebe cum aveți de gând să scăpați din această încurcătură.

Igor a rămas mască.

— Aha! Deci noi trebuie...

— Joseph i-a luat vorba din gură:

— Noi suntem deci obligați să...

— Şi cine mă rog? Nu erați printre cei mai... inventivi elevi ai mei?

între timp, Nourdine s-a întors.

— Gata, l-am culcat pe taică-tu, a adormit. Chestia cu baia a ținut, i-a scăzut temperatura. Maică-ta îl veghează.

Şi lui Crastaing, rară somație:

— Şi ce mă-ta ai venit să faci aici? Da' ştiu că ai tupeu!

De ce nu erai acasă aseară? Ce-i toată babilonia asta, pot să ştiu şi eu? încă o metodă tâmpită ca să ne pui să muncim?

Cât o să mai țină? îți dai seama ce-ai făcut? Ai văzut în ce hal sunt părinții noştri? Da' noi? Mai adineauri era să ne târnuim din cauza dumitale!

Nourdine se simțea din nou stăpân pe situație.

Crastaing le-a explicat ce „mă-sa căuta aici" şi de ce nu era acasă aseară. S-a declarat dezolat că situația a suscitat oarecare tensiune între ei, ceea ce, de fapt, nu-l surprindea defel, solidaritatea fiind „eminamente solubilă în panică", în ceea ce priveşte

determinarea naturii „babiloniei cu pricina", din păcate era incapabil s-o facă. Nu, nu era vorba despre un demers pedagogic, nu. De altfel, el nu era un iept al „pedagogiei active"; singura metodă valabilă în :hii lui în domeniul muncii era chiar munca, cea a profesorului şi cea a elevului, restul fiind doar „subterfugii, minciuni, demagogie şi alte asemenea". Propunându-le acea compunere, le dăduse un subiect asupra căruia „reflectase îndelung", pe care, în fond, îl pusese la punct în decursul anilor. Dar iată, se petrecuse ceva inexplicabil din punct de vedere ştiinţific şi inadmisibil din punct de vedere raţional, el însuşi, Crastaing, „după cum puteţi constata" fiind o victimă, iar ca factor agravant, metamorfoza sa avusese loc „în veceul unei biblioteci publice".

— Ah! ziseră cei trei într-un glas.

întocmai. El nu lucra decât „la bibliotecă", nu-şi pregătea cursurile decât „la bibliotecă", era deci foarte firesc să se fi dus „la bibliotecă" pentru a scrie corectarea compune-

149

rii. Imaginaţia neînsemnând minciună, aşa cum se tot străduia să le repete, se hotărâse să consulte „toate lucrările din memoria sa" care tratau subiectul copilăriei adulte şi pe cel al adulţilor copii, de la Gavroche din Leş Miserables, „Gavroche, copilul-bărbat creat de Victor Hugo", până la Dora, chilă wife creată de Dickens, „ba da, cum să nu, Dora, soţia copil, aduceţi-vă aminte, David Copperfield! care va muri pentru că nu s-a putut elibera de copilăria ei! ", trecând prin Lolita, „puştoaica subteran dominatoare", creată de „deocheatul Nabokov", şi vărul ei peruvian, micul Alfonsito, „dar, bineînţeles, nu aţi cititl'Eloge de la marâtre, şi nu cunoaşteţi numele de Vargas Llosa sau Nabokov, nu-i aşa? Şi n-aţi auzit niciodată vorbindu-se despre Giinter Grass, tumultuosul tată al lui Oscar... Oscar... Oscar Matzerath care, în ziua când a împlinit trei ani, a refuzat să mai crească"..., se hotărâse să le demonstreze că cei mai mari scriitori abordaseră „problematica acestei compuneri", a cărei „ilustrare foarte patetică" era Mâşkin, „prinţul sărac cu duhul imaginat de Dostoievski" alături poate şi de Linie Dorrit de Dickens, „din nou el, da, Dickens pe care îl regăsim pretutindeni", devenită mămica propriului ei tată arestat, dar i s-a părut că aceste „argumente din romane nu erau suficiente pentru demonstraţia sa" şi că, pentru a lucra corect, trebuie „să se cufunde în existenţa autorilor şi să urce până la izvoarele lor" şi că ceruse la bibliotecă cele mai bune biografii ale autorilor respectivi, Dickens, Dostoievski, Nabokov, Gombrowicz, căci, bineînţeles, nu trebuie uitat Gombrowicz „Witold Gombrowicz, 1904-l969" şi cu această ocazie e bine să recitească,.magistralul Ferdydurke", unde „matura pantomimă a omului condiţionat se află în dispută cu imaturitatea ontologică a speciei", lectură care, pe cale asociativă îl trimisese la excelentul „Italo Svevo", de unde fusese precipitat în Confessions, cartea „genialului imbecil, mă refer la Rousseau, sper că v-aţi dat seama – nu, nu beau cafea, v-am mai spus, niciodată nu folosesc aseme-

150

nea cârje, niciodată! – şi Rousseau, printr-o asociaţie „pe care Jean-Jacques ar fi fost

primul s-o condamne", ajunsese să-şi pună întrebări în legătură cu raporturile exacte care guvernează partida de v-ați ascunselea pedagogică „adjectiv anacronic pentru o piesă din secolul al XVII-lea, mă veți ierta, sper", pe care o jucau Arnolphe şi Agnes de Moliere (ştim că o cunoşti pe Agnes, s-a gândit Nourdine cu o strângere de inimă) şi aici, în acest stadiu al gândirii sale, cu ciorna plină de note esențiale simțise un fel de amețeală, „nu amețeala beţivului în care omul se clatină pe baza sa", ci o amețeală interioară în care „baza mea se clătina sub mine" şi dându-şi seama că în curând avea să-şi piardă cunoştința, s-a refugiat în veceul bibliotecii.

— Şi?

— Şi urmarea, dom'profesor!

20

Urmarea? După ce a închis uşa, „a pus zăvorul" şi s-a prăbuşit pe scaunul „veceului", amețeala nu numai că nu s-a potolit, dar l-a purtat într-un vârtej în care dorința de a-i aplica lucrării o „implacabilă metodă exhaustivă" s-a exacerbat şi şi-a dat brusc seama că literatura nu mai e suficientă, că trebuia să cheme în ajutor întreaga artă, şi dintre toate artele „în primul rând" pe cea mai tânără dintre ele, chiar aceea care din pricina fragedei sale copilării se exprimă în permanență în numele maturității, „mă refer la cinematograf, şi, în timp ce leşina, i s-au ivit înaintea ochilor, ca buchetul final al unui foc de artificii universal, „toate" imaginile lui Federico Fellini, „contraplonjeu de copil strivit de monumentala şi grotesca înşelătorie a maturității!"

151

— Frederice?

— Fellini. Federico. Un italian.

— Ce filme a făcut?

— Preferatele mamei. Acum taci, lasă-l să povestească, îți spun eu p-ormă.

La început, când şi-a venit în fire, n-a simțit nimic. I se părea că stă pe un nor. „Vina era" a picioarelor sale ... nu mai ajungeau până la podea. După ce a trecut primul moment de stupefacție „de altfel destul de bine controiată", sărise de pe scaunul veceului pe pardoseală. Acolo, sus, clanța şi zăvorul tras i s-au părut a fi filmate de Fellini. Se afla în fundul unei lumi în contraplonjeu... A fost nevoit să se cațăre pe scaunul veceului şi să se ridice în vârful picioarelor, ca să poată împinge zăvorul. Eliberat, a ieşit din bibliotecă, nu ascunzându-se, ci ca unul dintre acei copii „prea timpuriu încercați de viață" şi care ştiu din experiență că, în orice situație, esențialul este „să țină capul sus". S-a dus să-şi ia servieta cu acel aer de autoritate pe care nu trebuia niciodată să-l piardă şi a ieşit fără să-l fi oprit cineva. O dată ajuns afară, şi-a pus problema acțiunilor sale viitoare. „Nu ce-o să mă fac, înțelegeți-mă bine, această trivialitate nu a făcut niciodată parte dintre preocupările mele", ci pur şi simplu, ce o să fac, într-o situație neaşteptată care, în multe privințe „era totuşi destul de îngrijorătoare". Prima oglindă din primul mare magazin i-a confirmat caracterul real al faptelor. Nu redevenise copil, ci fusese redus la dimensiunea sa minimă. Nu înfățişarea sa l-a neliniştit – se cunoştea bine pe sine şi nu avea alte amintiri despre el –

ci doar talia sa. Nelinişte „de altfel destul de relativă", de vreme ce admisese fără să tresară faptul că şi costumul i se micşorase o dată cu corpul, „ceea ce, aveți poate dreptate, ar fi meritat să mă preocupe, dar împrejurările nu erau favorabile subtilităților vestimentare". Efectiv, existau lucruri

mai urgente. Şi ca totdeauna, de când era profesor „urgența se referea la elevii mei". Trebuia cu orice preț să-l împiedice pe tânărul Laforgue să redacteze lucrarea.

— M-am dus aşadar la dumneata acasă, Laforgue, dar n-am avut succes.

Era trecut de ora nouăsprezece şi „interfonul Laforgue rămânea tăcut". A presupus că Laforgue cedase ca şi el îndemnurilor lui Pritsky şi că făcuse compunerea şi acum se ascundea pe undeva alături de o mamă intrată la apă, „mulțumesc Pritsky, în această poveste, hotărât lucru, joci un rol pilduitor!" N-a îndrăznit să rişte o vizită la sus-numitul Pritsky, a cărui violență verbală în cursul dimineții dovedise cu prisosință că nu-şi stăpânea nervii şi cu atât mai puțin situația, „în schimb", poate că mai era încă timp, „să oprească pana tânărului Kader". Kader îl deprinsese cu atâtea absențe nemotivate, „nu vei contesta acest lucru, Kader", încât mai exista o mică şansă ca să nu se fi apucat încă de „tema fatală". La orele douăzeci, din păcate, nu era nimeni acasă la familia Kader.

— Soru-mea nu se întorsese încă de la serviciu.

— Probabil.

După o „lungă şi zadarnică aşteptare", s-a decis să se întoarcă la el acasă „pentru a aştepta ziua următoare". Noaptea avea poate să risipească ceea ce putea fi doar un coşmar, deşi se îndoia de aceasta, cu atât mai mult cu cât nu visa niciodată căci, deşi „a visa nu înseamnă a inventa, visarea nu se află pe lista necesităților mele".

— Deci v-ați întors acasă?

Da, pentru a auzi, în picioare în fața uşii, trei elevi dezbătând problema vieții sale sexuale şi întrebându-l pe unul dintre ei, „pe dumneata, Kader", dacă nu cumva l-ar fi asasinat pe el, pe Crastaing. întrebarea fusese formuiată într-un mod atât de natural, iar garanția păstrării secretului oferită cu o sinceritate atât de liniştită, încât a considerat că e mai prudent să-şi petreacă restul nopții în cea mai apropiată sta-

ție de metrou. Acolo, „am deliberat îndelung asupra conduitei pe care trebuie să o adopt" şi nu şi-a aflat odihna decât după ce a luat o decizie.

— Şi care era decizia?

— Să mă predau în starea în care mă voi găsi când mă voi trezi.

— Să vă predați?

— Să mă predau. Să mă dau pe mâna voastră. Să-mi asum riscul unei răzbunări sau să vă conving să facem front comun împotriva acestei încercări.

— Ce tot spuneți? Ce tot bâiguie ăsta? Ce front? Ce mă-sa, nu înțeleg nici jumătate din tot ce îndrugă.

— Asta pentru că din păcate, cealaltă jumătate îți lipseşte cu desăvârşire, Pritsky.

— Ham?

— Să fim lucizi, domnilor copii, eu n-am dat în mintea copiilor, după cum nici voi nu ați dobândit vreo urmă de maturitate în cadrul acestei teme. Suntem, cum să spun...

caricaturile a ceea ce am fost rămânând, totodată, ceea ce eram: trei preadolescenți iresponsabili, însoțiți de un bătrân pedagog pasionat, în aceste împrejurări, nu văd altă soluție decât o alianță hotărâtă între imaginația voastră şi experi ența mea pentru a scăpa, dacă se poate, din acest impas.

IGOR: Şi ăia mici?

CRASTAING: Mă scuzi, Laforgue, n-am înțeles?

IGOR: Ăia mici. Părinții... Ştiu că sunt adulți? Ştiu şi ei că în realitate nu s-a schimbat nimic?

CRASTAING: Copiii... ce ştiu copiii... bietul meu Laforgue, cu această întrebare mi-am irosit viața. Henry James ți-ar răspunde...

JOSEPH: Cine?

CRASTAING: Nimeni, scuză-mă. Copiii sunt nişte luminoase enigme.

JOSEPH: ...

NOURDINE: De acord ...

IGOR: Ne e de mare ajutor, ce să spun...

JOSEPH: Parcă ar fi o frază de a lui Rabbi Razon ...

CRASTAING: O frază de a cui?

JOSEPH: De a nimănui, scuzați-mă.

NOURDINE: ...

IGOR:...

CRASTAING: ...

JOSEPH: încă puțină cafea?

IGOR: Fără zahăr.

JOSEPH: Nourdine?

NOURDINE: Cu. Trei bucăți.

JOSEPH: ...

IGOR: ...

NOURDINE: ...

CRASTAING: Sorbitul cafelei, zăngănitul linguriților, tăcerea aceasta...

JOSEPH: ...

IGOR: ...

NOURDINE: ...

CRASTAING: Parcă ne-am afla într-o nuvelă de Saki.

JOSEPH:?

IGOR:?

NOURDINE:?

CRASTAING: La ceasul mohorât al ceaiului, la o oarecare mătuşă Augusta unde bietului Clovis i se agravează depresia ...

NOURDINE: ...

JOSEPH: Clovis, regele?

IGOR: ...

CRASTAING: Nu, Pritsky, nu regele, nu.

JOSEPH: ...

NOURDINE: ...

IGOR: ...

CRASTAING: ...

O voce foarte blândă i-a salvat din această tăcere.

155

— Ce-i? Nu l-ați auzit?

Tatiana, în picioare în uşa bucătăriei, le arăta cu amabilitate telefonul.

— Sună de un sfert de oră.

Şi a adăugat, cu un zâmbet mâhnit:

— îl deranjează pe Ismael.

Vorbea un pic mai tare decât în şoaptă. Joseph a întrebat:

— Cine e?

— Un domn.

— Ce fel de domn?

— Un domn de la şcoală.

— De la şcoală?

— De la colegiu, el aşa a zis, de la colegiu.

— Ce vrea?

— Cu domnul Pritsky.

— Dă-l încoa.

„Domnul de la colegiu", în speță domnul Lanval, directorul, flancat de domnul Foiriez consilierul educativ („Alergatul pe coridoare interzis"), stătea la biroul său, cu telefonul în mână şi cu ochii pironiți asupra unui enigmatic şi fermecător cuplu. El, puştiul, un roşcat mărunțel cu ochi vioi, îmbrăcat cu treningul unui elev absent („La şcoală trebuie să-l cauți pe fratele tău, decretase Eric, profii ştiu tot, mai bine ca sticleții!") şi ea, ... „prințesa deşertului cu coamă de leoaică ... nu, nu, de leu,.. .în sfârşit... bat-o s-o bată ... dar frumoasă mai e în rochia asta stil indian apaş!" ... era tocmai sora absentului a cărui dispariție venise s-o semnaleze. Domnul Lanval încerca să explice situația, cu vocea sa distrată, intermitentă, care nu părea niciodată pe de-a-ntregul convinsă de ceea ce spune::

156

LANVAL: Da, domnule Pritsky... o... dispariție... un roşcovan, aici, în fața mea, cu

treningul unui prieten al fiului dumneavoastră, elevul... (cu palma pe microfonul receptorului îi face semn cu capul Rachidei: elevul, cum îi zice?)..,

RACHIDA: Kader, Nourdine Kader ...

LANVAL: Kader, Nourdine Kader, a dispărut de acasă ... da, de alaltăieri seara ... nu-i la şcoală nici azi-dimineață ... nici fiul dumneavoastră, de altfel... absent... nu dispărut, sper? ... cu cel de-al treilea copil, elevul La... (palmă pe microfon, semn cu capul)

RACHIDA: Laforgue ...

LANVAL: Laforgue, exact... elevul... Laforgue... absenți toți trei... ar trebui să veniți la şcoală cu doamna Laforgue... da ... de urgență ... pentru că e foarte... şi profesorul lor, înțelegeți?... Crastaing... dispărut... neliniştitor. .. pe profesor, poate că l-au...

Aici, domnul Foiriez a şuierat la urechea domnului director termenii exacți, cu care, hotărât lucru, dumnealui n-o să se obişnuiască niciodată:

— Asasinat! Omorât!! Mătrăşit! Suprimat! Curățat! Poate că l-au achitat! Trei elevi şi un prof evaporați după un scan dal e foarte suspect în vremurile astea. Sunt nouă şanse din zece ca dobitocii ăştia mici să-l fi lichidat pe Crastaing şi ca părinții lor să-i acopere. Ia să poftească încoace imediat sau îi dăm pe mâna poliției. Asta e!

*

— Vor să-i vadă pe părinți?

— Dacă nu, cheamă sticleții.

— De ce sticleții?

— îşi închipuie că l-am omorât pe Crastaing.

Se depărtaseră pe coridor. Şopocăiau în jurul telefonului acum tăcut. Igor, Nourdine, Joseph.

— Şi ai zis da?

— Ce era să zic?

— Ce, vrei s-o vezi pe Tatiana la orfelinat?

— Ia mai termină, Igor, mai slăbeşte-ne puțin cu ma- ică-ta, auzi? Nu e numai ea pe lume! Ăştia cred că l-am că săpit pe Crastaing, îți dai seama? O să-i bage pe fir pe sti- cleți, înțelegi?

IGOR: Dar de vreme ce Crastaing e aici!

NOURDINE: E şi mai nasol. O să spună că l-am micşorat, aşa ca indienii jivaros. Parcă văd titlurile: „Recrudescența violenței în şcoli. Trei elevi, printre care un «venetic dintr-a doua generație», îşi micşorează profesorul de franceză". După părerea voastră cam cât se dă pentru o micşorare de prof?

JOSEPH: Cine-i roşcovanul mărunțel care se plimbă şi cu sor-ta, şi cu treningul tău?

NOURDINE: E chiar polițai, îl cheamă Eric.

IGOR (arătând uniforma lui Nourdine): Aha! Deci a lui e...

NOURDINE: Da, a lui. Am petrecut noaptea la secție. Şi de dimineață i-am dat treningul meu.

JOSEPH: Băga-mi-aş picioarele, ce ne facem? Ce ne facem?

— Pur şi simplu o să vă prezentaţi la convocarea aceasta.

Cei şase ochi se uitară în jos.

Şi se feriră, sub autoritatea privirii care se uita în sus la ei. Crastaing continuă, mai explicit:

— O să vă prezentaţi la convocare pentru că nu aveţi de ales. Acolo veţi juca rolul taţilor voştri. Un rol de compozi ţie care, de altfel, vă va pasiona. Toţi elevii visează să aibă măcar o dată în viaţă şansa asta. Am sau nu dreptate?

Dădură din cap, admiţând că avea. Un pic.

— Deci, profitaţi de ocazie. Şi fiţi convingători! Măcar la asta să fie bună compunerea! Trebuie să câştigăm cât mai mult timp posibil. Având în vedere starea în care mă aflu, din păcate nu vă voi putea însoţi, dar vom repeta scena îm preună. Veţi vedea, totul va fi bine.

— Dar, domnule profesor, tatăl meu ...

— Ştiu, Laforgue. Tatăl dumitale a decedat şi mama dumitale nu e prezentabilă. Şi pentru asta există o soluţie.

Crastaing a pocnit din degete.

— Telefonul, te rog.

I s-a dat telefonul.

21

Clientul cel mărunţel a luat-o, timid, pe Aleea Femeilor. Clientul cel mărunţel era o pasăre de zi. Noaptea îl intimida. Noaptea, femeile erau nişte statui alcătuite din umbră şi lumină care te priveau de sus. Clientul cel mărunţel se temea de statui. Şi în plus, se gândea că femeile de dimineaţă sunt mai puţin scumpe decât cele de seara. Clientul cel mărunţel trecea printr-o pasă proastă. Era singur şi lipsit de bani. Avea deci nevoie de o femeie. Aleea Femeilor îl mai văzuse o dată străbătând-o ca unul care şi-ar trece clandestin în revistă trupele: paşi mici şi grăbiţi, privirea fixă a celui ce-şi vede de treaba lui, dar cu ochii pe tâmple, scrutând amândouă trotuarele aleii în acelaşi timp. Femeile nu puteau fi păcălite, ele cunoşteau prea bine această privire bilaterală. Clientul cel mărunţel dăduse colţul, dispăruse. Aleea Femeilor ştia însă din experienţă că avea să se întoarcă. Josie şi Samantha făcuseră chiar un pariu, aşa într-o doară. Sigur că avea să se întoarcă. Şi uite-l, s-a întors. Alesese. Ba chiar, urmărindu-i privirea încordată, îţi dădeai seama că o alesese tocmai pe Yolande. încă un timid pentru Yolande! Toţi timizii o aleg pe Yolande. în sfârşit, aproape toţi. Sau pe Agnes, dacă sunt nişte timizi tineri. Şi asta constituia obiectul unor pariuri amuzante. Cine pentru cine? Ce tip de tip pentru ce fel de fată? Rareori pierdeau la jocul ăsta. Pariau doar de plăcere. Ar fi putut chiar să parieze că Yolande avea să urce acum pentru una scurtă, rapidă, urmată de o lungă pălăvrăgeală. Era limpede ca lumina zilei. Clientul

cel mărunțel era foarte probabil un limbut. „Guralivii nu trebuie neglijați, spunea Yolande, ăştia sunt adevărata bază a comerțului nostru!" Când Samantha îi obiecta că flecăreala înseamnă pierdere de câştig, Yolande răspundea că pe termen lung nu e: „Sigur că poți să-i expediezi în mare viteză, țac-pac, pe muteşte, scurtând serviciul, dar ăsta-i câştig meschin. Ascultați-mă pe mine, fetelor, vrem nu vrem, în meseria noastră urechea e de bază. Credeți că vin încoace ca să v-o pună, toți, toți? Aş, vin ca să fie ascultați. După ce-şi fac treaba, au nevoie de urechea voastră. Vor să vorbească. Aşa ca la doctor. Tocmai de aia e acelaşi tarif. Şi băgați la cap un lucru: un vorbăreț satisfăcut e un client care se întoarce."

(Ceea ce Yolande îmi spusese şi mie, dar sub o formă mai concisă: „Bărbatul are nevoie de o Ureche, Pierrot dragule. Asta-i toată şmecheria în meseria noastră".)

Clientul cel mărunțel se afla acum sub soclul Yolandei. -Cât?

Yolande i-a spus cât.

Probabil că suma i-a convenit, deoarece clientul cel mărunțel numai cât n-a bătut din palme:

— Deci, urcăm?

Yolande era gata să urce când o păsărică a ciripit dintre sânii ei. Yolande s-a scotocit, şi-a scos mobilul şi întrucât nu tolera apelurile în timpul serviciului, a răspuns fără prea multă amabilitate:

— Ce-i?

Clientul a perceput o modificare a atitudinii ei de femeie vas-amiral, o bruscă slăbire a velaturii.

— Albert, tu eşti?

Clientului mărunțel i-a spus, cu palma pe receptor.

— Adresați-vă colegei mele.

Iar Samanthei:

— Samantha, ocupă-te de domnul.

Samantha a oftat din rărunchi, nu atât ca să manifeste rea-voință, cât mai ales ca să-şi dovedească independența. Yolande i-a întins telefonul:

— Preferi să ți-l pasez pe Albert?

Samantha a dispărut cu domnul.

— Albert! Ce-i asta, unde ai dispărut, dragule? Da' ce voce subțirică ai! ... „întocmai", te-ai micşorat? Cum aşa, te-ai micşorat? ... Aha! ... Ei bine, dacă vrei s-o ştii de la mine? Nu-ți prinde rău, dragule! Ba dimpotrivă, toată lumea trebuie încurajată, celor mici trebuie să le zici găliganul meu, celor mari, micuțul meu! ... Elevii tăi? ... S-au făcut mari? Asta-i viața de prof, nu? Stropeşti, stropeşti floarea şi creşte! Creşte văzând cu ochii. Cam ca noi, în fond ... Bine, nu asta-i problema, atunci ce vrei de la mine? Tocmai eram gata să urc, eram în mână ... Ceee? ... Mama Iu' cine?

.. .Unde? ... Care şcoală? ... La ce oră? ... Da, da, aş putea face o excepție, e doar o problemă de preț ... Ce spui? ...

Sigur că ştiu să mă port! Ce-ți închipui despre mine, ce, mă crezi o târfă care face trotuarul şi n-are educație? Ți-o spun sincer, Albert, acuma chiar că m-ai jignit! Ce, tu crezi că curvăsăria e ceva instinctiv la femei? Un viciu firesc? Află, dragă, că asta e o meserie! Se învață şi se controlează! Ca teatrul! Şi dacă vrei s-o ştii, e o meserie care, într-un fel, ține de Educația națională! Depresia ar da mai rar peste scumpii tăi colegi dacă ar veni să facă nişte scurte stagii pe la noi! Ar fi mai adaptabili. Câte roluri diferite crezi că am jucat astăzi, doar astăzi? Zi aşa o cifră, să vedem ... Un mi nimum. .. Gata, gata... Şi cum îi zice rolului meu? Doamna Laforgue? Fie şi doamna Laforgue. Şi nu-ți fie frică, Albert, n-o să mă dau la directorul tău!

Totuşi, domnul Lanval, directorul colegiului, a consi-derat-o pe doamna Laforgue întru totul pe gustul său. O

femeie superbă. O femeie cum nu prea mai găseşti azi. O femeie de pe vremea când femeia era femeie. Osatură nobilă, forme pline, probabil o sportivă. Voce limpede. Şi cum nu se poate mai precisă în afirmații.

— Fierbe mustul ... repetă domnul Lanval.

Domnul Lanva) nu avea nici un motiv să pună la îndoială faptul că absența elevului Laforgue ar fi consecutivă unei bruşte „fierberi a mustului", de vreme ce frumoasa sportivă o susținea. Fiind mamă, ştia desigur despre ce este vorba. Ceea ce ridica însă o problemă era concomitenta. Trei absențe pentru trei fierberi de must simultane, asta era puțin cam ... în sfârşit... probabilitatea...

Ceea ce domnul Foiriez („Alergatul pe coridoare interzis") a subliniat fără înfloriturі:

— Mai avem aici încă şase sute cam de aceeaşi vârstă, şi ăştia sunt prezenți... ăstora nu le fierbe mustul?

Doamna Laforgue a răspuns cu îndreptățire:

— Nici o grijă, o să le vină rândul! Nu zic că la toți cei şase sute deodată, ar fi ... Chiar la trei, dacă ne gândim bine, e o coincidență nemaipomenită! Dar, aveți încredere în natură, le vine rândul, nu scapă unu', punem pariu, verifi căm când vreți!

Propunere pe care doamna Laforgue a însoțit-o cu un splendid râs din gât. Nu, nu e sportivă, se corectă domnul Lanval, e cântăreață, îşi controlează respirația ca o profesionistă. Cântăreață. Ce coloană de aer! Domnul Lanval nu i-a îngăduit privirii sale să zăbovească prea mult pe suprafața Doamnei Laforgue. în birou nu se afla numai dânsa. Mai era şi prințesa deşertului în rochia ei stil indian apaş şi puştiul roşcovan. Şi domnul Pritsky, şi domnul Kader. Veniseră cu toții, în pofida profeției domnului Foiriez, toți prezenți şi punctuali. Domnul Kader şi domnul Pritsky stăteau țepeni pe scaunele aduse din sala de permanență. Ceea ce-l mira pe domnul Lanval era ținuta domnului Kader, acea uniformă de polițist...

162

— Fiica dumneavoastră, domnule Kader, nu mi-a spus că sunteți... (aici, domnul Lanval a mimat, cordial, gestica aferentă circulației rutiere), ci mai degrabă (a strâns cu amândouă mâinile un volan virtual şi apoi a declanşat un contor imaginar)...

— Şofer de taxi? răspunse domnul Kader. Am fost şofer de taxi! Până ieri. Dar cu şomajul ăsta, e mai bine să te asi guri. Să te integrezi ca lumea!

Şi domnul Kader i-a adresat prințesei deşertului un zâmbet radios.

— Aşa-i, fata mea?

— Apoi, imediat, a adăugat:

— E frumoasă fata mea!

— Te cred că e mişto! a aprobat roşcovanul. Gagică a-ntâia! Şi deloc tâmpită!

— Asta aşa e, mişto gagică, nimic de zis, admise doamna Laforgue, care, după toate aparențele, aşa cum a şi subliniat chiar dânsa, „ştie ce ştie".

— Lucrează la documentare! preciza domnul Kader.

— în privința şomajului, aveți perfectă dreptate, aprobă domnul Lanval. Efectiv... profesiile noastre respective ne garantează ... o relativă securitate... deşi...

în timp ce domnul Lanval îl considera pe polițist, „foarte bine", pe fiica sa „formidabilă", pe doamna Laforgue „excepțională" şi pe domnul Pritsky „mult mai calm ca în ajun", domnul Foiriez era de părere că şeful e pe cale să se lase „aburit", că nu se adunaseră acolo ca să-şi facă „ochi dulci", că aveau de condus o anchetă serioasă, asupra dispariției „boului ăluia de Crastaing", că lui „personal i se rupea", că nu-i era deloc dor de „mortăciunea aia de Crastaing care îi trata pe superiori ca pe elevi", dar că, în orice împrejurare, trebuie „să-i țină în mână pe părinți" şi că el, Foiriez, nu avea să-i lase pe aceşti părinți anume, „să-i ducă de nas" şi „să se care" înconjurați de acel aer fezandat de crimă...

163

— Din păcate, cei trei copii ai dumneavoastră aveau de scris o pedeapsă, este un fapt de netăgăduit, susură domnul Foiriez. Aceeaşi, preciza el.

— O pedeapsă? întrebă domnul Pritsky de parcă atunci s-ar fi trezit din somn.

— La franceză, preciza din nou domnul Foiriez. Dată toc mai de domnul Crastaing. O compunere.

— Ah! Da! Compunerea! exclamă domnul Pritsky.

— lat-o! zise domnul Kader.

Domnul Kader extrase din uniforma sa o foaie dublă destul de mototolită pe care i-o întinse domnului Lanval. Care-i întinse foaia domnului Foiriez:

— lat-o, domnule Foiriez! Vedeți aşadar...

— O singură compunere pentru toți trei? se miră domnul Foiriez.

— O prostie făcută de toți trei, o compunere pentru toți trei, acesta a fost tariful! explică domnul Kader, în calitatea sa de om al legii.

— De altfel, au iscălit-o toți trei, preciza domnul Pritsky.

— Solidaritatea antrenează consecințe, recunoscu dom nul Kader.

— Nu trebuia să semneze? întrebă doamna Laforgue.

— Tăticule, Nourdine, unde e? întrebă prințesa deşertului.

— La domnul Pritsky, răspunse domnul Kader.

Şi brusc deveni volubil:

— Nu-l puteam, totuşi, reține la secție! N-ai avut răbdare cu fratele tău, fata mea, aşa că s-a dus să-şi facă lecțiile Ia prietenul lui Joseph, nu poți să-l ții de rău! De altfel, el nu e supărat pe tine.

„Asta-i o diversiune", decise domnul Foiriez. Scoase din mânecă o nouă carte:

— Ne-ați putea explica, Domnule Kader, de ce poartă bă iatul acesta (desemnându-l pe roşcovan) treningul fiului dumneavoastră?

— Eric? exclamă vesel domnul Kader, treningul lui Nourdine? Habar n-am! Au făcut schimb! Şi-au schimbat hainele! La vârsta asta, schimbă tot! Pe cuvânt! Troc sadea!

Suk! Bazar! Haine vechi! Talcioc! Nu-i aşa, Eric, talcioc?

Şi dă-i cu schimbul, na stiloul meu, dă-mi adidaşii tăi, na bilele mele, dă-mi bomboanele, cratițele şi oalele le iau eu, şi aparatul de radio din maşină, şi na un joint...

Domnul Kader şi-a întrerupt enumerarea cu expresia cuiva care continuă să alerge, dar deasupra vidului, ca-n desenele animate.

— Ăsta-i adevărul-adevărat, continuă doamna Laforgue, toți sunt schimbişti, la vârsta asta!

— Schimbăcioşi, corectă domnul Pritsky,... schimbăcioşi...

Brațele domnului Pritsky desenau, vâslind prin aer, vo lutele înlănțuite ale unor autostrăzi aeriene...

După o privire furişă la ceas, Domnul Lanval ajunse la concluzia că-şi pierdea timpul, că, oricât de bine intenționată era şedința aceasta, ea se dovedea, ca majoritatea şedințelor din profesia sa, absolut inutilă, că aceşti cetățeni de treabă evident nu aveau nici o legătură cu absența colegului Crastaing, că, în calitatea lui de director, ar fi mulțumit să întâlnească mai des nişte părinți atât de preocupați de progenitura lor, că bietul Foiriez se controla din ce în ce mai greu, că trebuia să facă urgent un referat la conducere dacă vroia să evite un conflict major cu părinții elevilor, da, un raport despre bietul Foiriez se impunea, da, din păcate, singura urgență era acest raport privind paranoia evolutivă a amărâtului de Foiriez.

De aceea, Domnul Lanval s-a ridicat de pe scaun, zâmbet zâmbitor, mâini episcopale:

— Ei bine, nu-mi rămâne decât să vă mulțumesc... pentru promptitudinea şi... pentru... înțelegerea dumneavoastră...

Absențele... înțelegeți... sunt un subiect... de... statisticile, nu-i aşa... şi foarte păgubitoare pentru... proiectul nostru pedagogic... în sfârşit...

Fir-ar proiectul tău pedagogic, se gândea domnul Foiriez în tumultuoasa liniște din capul lui. Școala se duce-n mă-sa fiindcă ramolitul ăsta crede orice gogoașă! Da' cu mine nu ține! N-am înghițit atâtea stagii de pregătire ca să mă las fraierii de primii părinți care-mi ies în cale. Dacă există aici un om care se pricepe când e vorba de „gestionarea" elevilor și a babacilor, ăla e mandea. Lui Tataie i se rupe (în capul domnului Foiriez, „Tataie" era domnul Lanval) la sfârșitul anului iese la pensie, dar cu mine e altceva, dacă pila mea de la minister ține conform planului, eu ajung calif în locul califului, așadar, nici nu vreau să aud să moștenesc o barcă amărâtă care ia apă de peste tot și-și pierde elevii la toate etapele. Sunt momente în viață când trebuie să iei taurul de coarne. Pare-mi-se că acum trăim un atare moment.

Gânduri pe care domnul Foiriez le-a rezumat în mod concis.

— Eu, unul, nu cred nici un cuvânt din toată aiureala asta.

— Așadar, e foarte simplu, mâine la opt fix, toată lumea în clasă cu prof cu tot, altfel, vă dau pe mâna gaborilor, ați înțeles?

— Gaborilor? întrebă domnul Kader.

— Polițiștilor, traduse domnul Foiriez.

— Ah! Da? Poliția? explodă domnul Kader absolut pe neașteptate, ce poliție, eu sunt poliția! Cum sunt îmbrăcat?

— Ca o paiață? Domnul consilier pedagogic nu știe să citească imaginile? Polițiștii, păi, eu sunt! Și nu se zice gabori! E o insultă la adresa unui agent, gaborii! O insultă la adresa unor părinți de elevi e deja destul de greu de înghițit, dar la adresa unui tată în uniformă e absolut insuportabil! Tare-mi vine să-l umflu pe loc pe domnul consilier pedagogic, în dubă și stăm noi de vorbă la secție, fi-i-ar neamul lui afuri sit! Că dacă așa vorbește cu părinții, cum o fi vorbind cu copiii!? Fiul meu Nourdine, de altfel, mi se tot plânge de dumnealui. Și fiul domnului Pritsky și al Dnei Laforgue! Ar fi multe de spus! Ce, credeți că mutra asta de șobolan nu e o incitare la absen...tezism? Sincer, domnule director, dacă

ați fi copil, v-ați scula în fiecare dimineață ca să găsiți așa ceva când ajungeți la școală? Și auziți-l cum vorbește cu noi, neamul lui împuțit de cretin, parcă ne tot înjură!

— O flagrantă lipsă de respect, admise doamna Laforgue.

— Un schmock care se dă golem, sugeră domnul Pritsky.

— Dacă nu mă înșel, îl bănuiește pe Nourdine de omuci dere? ganguri prințesa deșertului, în timp ce se putea auzi cum îi cresc unghiile.

— Ce-ar fi să-l aranjăm, acum, aici, între noi, fără urme?

— sugeră roșcovanul. N-ar fi asta o faptă bună?

Și iată, gândi domnul Lanval, incidentul major de care mă temeam atât, iată-l, și ce e mai grav, în prezența unui agent de poliție. Cu o lună înainte de pensionare. Exact de ce-mi era frică.

Domnul Lanval a ridicat o mână liniştitoare, dar s-a auzit o sonerie şi mâna domnului Lanval s-a prăbuşit asupra telefonului.

— Da?

A urmat o succesiune de „da"-uri şi de „dar bineînțeles", de „ba da, ba da, vă aud foarte bine", de „dar deloc", totul ajungând la „urări de grabnică însănătoşire, dragul meu coleg", exprimate cu cea mai sinceră cordialitate.

— Era domnul Crastaing, zise domnul Lanval, după ce a în chis telefonul. Nimic grav... n-a putut anunța..., şi-a pierdut vocea... dar se simte mai bine... sunt de-ajuns două-trei zile.

Şi nu se ştie de ce, privirea i s-a pironit asupra domnului Foiriez.

22

— Ce nasol, mă Igor, ai pierdut o chestie nemaipomenită! Ce i-a făcut Nourdine lui Foiriez! Să fi văzut cum i-a căzut fața! Şi mutrele lor, ale celor doi, când le-am băgat compunerea sub nas! Şi treaba cu „fierbe mustul". Prea

167

mişto treaba cu fiertul mustului, Yolande! Şi la urma urmei, poate că aşa şi e, poate că asta e explicația, o afurisită de fierbere a mustului! Ca un vulcan care erupe... E ştiințific, nu? Ce altceva ar putea fi? A fost exact aşa cum ați spus, dom' profesor (ziceți-mi Albert) aşa cum ați prevăzut, exact aşa (şi puteți să mă tutuiți), motivele absenței, compunerea, treningul lui Nourdine, au pus toate întrebările în ordinea pe care ați prevăzut-o, iar răspunsurile noastre, la fel, în ordine, cum ați prevăzut! în afară de chestia cu schimbiştii... „toți sunt schimbişti"... am crezut că... şi Joseph: „nu, nu, schimbăcioşi, schimbăcioşi!" cu o groază de gesturi... Nu, pe bune, aici, chiar că ai pierdut ceva mortal! Ați avut dreptate, dom' profesor (puteți să-mi ziceți Albert) să ne puneți să repetăm, ne-a fost de mare folos! Ați auzit cum vorbeşte Foiriez, cum vorbeşte cu părinții, nu serios, parcă visez! Visez! Visăm, asta-i! Şi ăia acceptă una ca asta? Vorbeşte cu ei la fel cum vorbeşte cu noi şi nimeni nu zice nimic? Măgarul! Vai, Igor, dacă ai fi auzit. Şi Nourdine a fost genial când cu treningul... „la vârsta asta schimbă tot, bomboanele, cratițele, joint-urile, pistoalele..." (N-am zis pistoalele!) Dacă te-am fi lăsat să-i dai înainte, ai fi zis pistoale, tunuri, bombe atomice, plozii ăştia schimbă tot, mânca-i-ar tata de prostuți... Nu, serios, dom' profesor (vă rog, ziceți-mi Albert) ați pierdut ceva măreț, dar nu-mi vine să cred cum vorbeşte Foiriez ăsta, nu şi nu! Ştii că mă înfuria-sem rău, încă puțin şi-l umflam pe bune, cu cătuşe şi tot tacâmul! Opreşte-te, Nourdine! îți jur, şi-o luase în cap, boul, credea cu adevărat că poate să ne vorbească aşa, nouă, părinților! Şi numai ce începe Nourdine să urle poliția eu sunt, poliția eu sunt! Şi Yolande care dădea din cap da, da, o flagrantă lipsă de respect. Joseph, ce-i aia un schmock? Şi ce ai mai spus p-ormă? Un go... Un golem? E... Şi Eric, care propune nici mai mult, nici mai puțin decât să-l aranjăm pe Foiriez acolo, fără martori, nu, Igor, pe cuvânt... Yolande a fost genială! Formidabilă! Ați fost genială, doamnă Yolande!

168

(Ei, am făcut şi eu ce am putut cu materialul clientului.) Gata, formidabil, ascultați-mă pe mine! S-o fi văzut, dom' profesor (vă rog, ziceți-mi Albert şi tutuiți-mă, realmente, vă rog), nici o grijă, o să le vină rândul, la toți cei şase sute, punem pariu, verificăm când vreți! Şi în plus, chiar aşa e, le vine rândul la toți! Mutra lui Foiriez când Nourdine...

întorşi din război, îşi sărbătoreau victoria, iar sărbătoarea dobândea amploare, o povestire în spirală care promitea să tot urce până în zori, cu copiii, surescitați, sărind în jurul lor ca nişte iediiți şi cerând să li se mai povestească o dată, Pope, Moune, Tatiana, chiar şi Ismael: „încă o dată! încă o dată!" şi fiecare relatare pornea iar de la zero, versiunea lui Nourdine, versiunea lui Joseph, versiunea lui Eric, versiunea Yolandei, şi din când în când câte un aparteu...

(Aparteu:)

RACHIDA: Tăticule, unde e Nourdine?

NOURDINE: Rachida, ai încredere în mine?

RACHIDA: Sigur, tăticule.

NOURDINE: Atunci, fii pe față, nu sunt tăticu', sunt Nourdine. Tăticu' e ăla mic de colo, ăla îndrăgostit de Tatiana, puştiul cu vopselele.

(Sfârşitul aparteului.)

Şi Pope:

— Spune-ne, ce zicea Foiriez?

— O groază de înjurături!

— Şi Moune:

— înjurături, adică cum?

— Cumplite, de neînchipuit!

— Şi Tatiana:

— De neînchipuit, adică cum?

— (Aparteu:)

RACHIDA: Da' ce faci în uniforma asta? NOURDINE: E a lui Eric. Când era mare, era sticlele. Na, uite-i poza.

(Poza lui Eric, roşcovanul de pe legitimația de polițist, zâmbetul Rachidei.)

NOURDINE: Eric e de-al nostru, ştii, e de gaşcă, pe bune.

(Zâmbetul Rachidei se îndreaptă spre Eric.)

NOURDINE: Nu permite să se zică despre fete că sunt vaci.

(Eric îi zâmbeşte Rachidei. Schimb de priviri. Perspectivă de viitor, dacă totul iese bine.)

NOURDINE: O să trebuiască doar să fii cu ochii-n paişpe la cratițele din bucătărie.

(Sfârşitul aparteului.)

Şi din nou povestirea tuturor victoriilor, cu convingerea că au fost primii adulți capabili să-l pună cu botu' pe labe pe Foiriez, nulitatea aia de Foiriez, o să caşte ochii de-

aci-ncolo cu părinții şi cu elevii, ascultați-mă pe mine! Nişte adulți, în fond destul de mulțumiți de ei înşişi, adulți care preluau ştafetă cu destul brio şi care, pentru prima dată în ultimele două zile, nu mai țineau deloc să se întoarcă de unde porniseră – în orice caz, nu Nourdine şi Joseph – pentru că sincer vorbind, dacă viața de adult nu e mai complicată decât atât, poate că nu era cine ştie ce chilipir să se întoarcă în anii de pregătire, cu atât mai mult cu cât părinții ajunşi copii nu păreau necăjiți, ba păreau chiar mult mai înfloritori decât pe vremea când erau mari, până la urmă, toată lumea era mulțumită, aşadar de ce să vină înapoi sau să se întoarcă înainte? Ia uitați-vă cum sar de bucurie Pope şi Moune, uitați-vă la încântătorul zâmbet al Tatianei şi la luna îndrăgostită a lui Ismae'l, amândoi împreună chiar din start, geneza iubirii aşa cum îşi dorise Tatiana din-tot-deauna... nu, serios, familia aşa cum se prezenta, aceşti copii lipsiți de griji, pasionați de povestirile adulților, Yolande în chip de mamă adoptivă, nu, nu trebuia distrus nimic şi apoi, cu fetele din alee în chip de surioare înțelegătoare, se va putea în sfârşit lua în considerare şi aspectul sexual al problemei, să i se dea frâu liber fiarei magnifice, ce ciudat că ideea asta, pofta asta, dorința asta, foamea asta nu le-a

venit mai devreme, nu, a fost nevoie de această victorie ca să se simtă bărbați şi să devină cu adevărat bărbați, ca Nourdine brusc s-o vadă cu adevărat pe Agnes, s-o elibereze de Andersen şi s-o considere... ce verb frumos, s-o considere!... ce verb promițător... sincer vorbind, oferiți-le un singur motiv valabil să îndrepte toate astea.

— De neînchipuit, nu-i aşa, cum înjura Foiriez?

— Aşa cum oamenii mari le interzic copiilor.

— Mai povesteşte încă o dată cum fierbe mustul, Yolande!

— Şi compunerea, Joseph!

— Şi treningul, Nourdine!

— Şi poliția! Şi poliția!

Ce a picat la tanc a fost telefonul dumneavoastră, dom' profesor (Pritsky, zi-mi, te rog, Albert şi poți să mă tutuieşti, te asigur), la mustață! Planificat la secundă, ca la război! Operațiunea comando! Ca la cinema! E adevărat, aici ați fost foarte tare dom' profesor (Albert, ziceți-mi Albert, e foarte important Kader), pentru că trebuie să fim obiectivi, da, victoria decisivă a fost telefonul lui Crastaing în momentul crucial, chemarea victimei, moartea la capătul firului, răposatul care vorbeşte, hoitul înviat, şi nu în orice moment, ci tocmai când bănuiala era la paroxism! Exact aşa cum ați calculat dumneavoastră, dom' profesor, la fix (vă implor, ziceți-mi Al...) la fix, la secunda potrivită, exact când Foiriez ajunsese în capul lui la o certitudine, țâr, țâr! telefonul: Crastaing! Asta a fost lovitura de grație, apoteoza!

Ajunseseră la evocarea privirii lui Lanval ațintită asupra lui Foiriez, mutra descompusă a lui Foiriez, atinseseră paroxismul bucuriei narative, acel punct de echilibru în apogeul povestirii, clipa în care te pregăteşti să porneşti din nou, cu capul înainte, spre o nouă rotire a roții celei mari a entuziasmului, s-o iei de la început cu istorisirea însoțind-o

cu urlete de bucurie şi să-ți oferi un nou solstițiu. Şi toate astea, datorită dumneavoastră, dom' profesor...

171

Când un răcnet a curmat sărbătorirea.

Un țipăt prelung a sfâşiat atmosfera.

Exact ca o țesătură care se rupe, chiar aşa.

O țesătură ruptă de sus până jos şi care scoate la iveală un trup mai gol decât gol, o goliciune înfiorător de vulnerabilă, ceva ca o piele întoarsă pe dos, o carne vie expusă arsurii aerului.

Țâşnea din Crastaing.

Din Crastaing care urla:

— Da' pe mine nu mă auziți?

— Un urlet de om pierdut.

— N-o să mă auziți niciodată?

De om pierdut care vorbeşte cu toți pentru că nu se poate adresa nimănui.

— De două ore vă tot implor să-mi ziceți Albert! Şi să-mi spuneți „tu"!

Ca un tip furios din metrou care ia martor tot vagonul:

— Vă e chiar atât de străin prenumele meu?

Ce nemaipomenit de goale sunt vagoanele la orele de vârf...

— Albert nu există?

Cum se mai deschid ziarele... ce se mai informează lumea..

— Orice aş face?

Ce pasionant defilează subteranul de ambele părți ale metroului...

— Orice aş încerca?

Ce obiect de meditație devin brusc pantofii...

— De treizeci de ani vă tot strig!

— ... sau dosul palmelor...

— Tot caut o privire.

O, tăcerea oarbă a metropolitanului... roțile de pâslă ale stânjenelii.. Şi ce furios devine furiosul...

— Nu vă invidiez, înțelegeți-mă bine, nu țin neapărat să particip, nu apreciez câinoşenia copilăriei, bucuria aceea răutăcioasă de haită din care e alcătuită comunitatea infan-

172

tilă, foamea neostoită de desfătare, pofta de pradă, fericirea nediferențiată, plenitudinea monocelulară, amestecul de egoism frenetic şi de supunere laşă în fața hoardei... nu, nu vă invidiez pentru toată această obscenitate, nu, ci aş vrea să resimt copilăria măcar o dată, doar o clipă să mă smulgă din deşertul lucidității mele o mână întinsă, să nu mai ştiu, ci să simt o dată ce anume este nenorocita voastră de copilărie! Aş

da orice, auziți, absolut orice, ca să dobândesc măcar o secundă din copilăria voastră! Să resimt această bucurie tâmpită! Această ignoranță atât de densă! Acele dureri obtuze! Acea aptitudine de a trăi pasiuni succesive şi lepădări instantanee, de a uita la comandă, de a se cicatriza imediat! Uluitoarea lipsă de mobil! Beția prezentului! Conştiința pur digestivă! Aş da totul numai să fiu, preț de o secundă, prost ca un copil! Să mă bucur total de stupiditate! Să mă îndop o dată pentru totdeauna cu idioțenia începuturilor şi să mă întorc la eul meu de adult simțind în sfârşit de ce anume m-am eliberat, de ce am reuşit să scap, ce anume a învins conştiința mea! Să mă bucur de maturitatea mea, da, dar în deplină cunoştință de cauză! Ce minunată trebuie să fie o amintire din copilărie! Certitudinea unei copilării învinse! Ce deplin trebuie să fie omul când vine de unde sunteți voi! Cu toate tâmpeniile rămase în urmă! Şi ce prost te simți când n-ai mirosit niciodată această mireasmă anume! Ce puțin existăm, fără copilărie! Dacă ați şti... Dacă ați şti ce puțin exist... Oare vă cer prea mult rugându-vă să-mi ziceți Albert, să mă tutuiți, să mă tratați ca pe un copil de vârsta mea? Albert! Că doar nu e un cuvânt greu de pronunțat, Albert! După tot ce am făcut pentru voi! Până unde va trebui să mă înjosesc pentru a obține pronunțarea unui prenume? Nu sunt destul de mic ca să-mi spuneți Albert? Şi ca să mă tutuiți? Uitați-vă la mine când vorbesc cu voi! Nu sunt destul de m/c? Trebuie să plâng? Vreți neapărat să plâng?

173

23

Şi Crastaing a început să plângă. Cu lacrimi cât pumnul. Ciudate lacrimi, atât de puțin înduioşătoare. Să fi explodat însă la picioarele lui ca nişte picături de nitroglicerină şi tot nu i-ar fi speriat mai rău pe cei din jur. Aceştia reacționaseră, evident, strângând rândurile, îşi căutaseră propria căldură, Igor, Nourdine, Joseph, sudați ca tripleții, Tatiana la Ismael în brațe, Pope la Moune în brațe şi toți patru în fusta Yolandei, cu buzițele umflate şi tremurându-le, gata să plângă şi ei, ba chiar plângând de-a binelea, cu lacrimi de copil, amestec de frică (de ce țipă ăsta la noi?) de revoltă în fața nedreptății (de ce țipă ăsta la noi?) şi de exasperare (nu mai țiiiipaaa!), în timp ce Yolande, prizoniera acestei liote de zgâmboi terorizați, nu putea face nici un pas spre Albert, iar Eric, cocoțat pe genunchii Rachidei, încerca sincer să înțeleagă piticania asta bătrână în stare de lipsă acută, dar lipsă de ce? Iar tripleții treziți în sfârşit din absurdul lor sentiment de victorie de acest duş rece al disperării, îngroziți de o situație pe care, hotărât lucru, nu o înțelegeau, dă, Doamne, să se termine o dată coşmarul ăsta cu atâtea episoade absurde şi fără nici o legătură între ele! Să se termine! Şi ăla de colo să nu mai plângă fiindcă oricum nu poate fi mângâiat, căci acolo, în el, se află culmea durerii: lor le paralizase gâtlejul, din tot repertoriul de cuvinte de consolare nu mai găseau nici unul disponibil, era ca şi când ai vedea pe cineva înecându-se dincolo de geam, nu-l poți salva, ar fi de-ajuns să spargi geamul, dar nu poți, nu poți... dar de ce nu poți? Ca şi când noi am fi vinovați de acest înec în direct, şi de fapt nu e vina noastră, n-avem, pe bune, nici o putere, vezi, ăsta-i lucrul cel mai rău, tăticule...

Da, tocmai această neputință l-a făcut pe Igor să dea buzna la Pere-Lachaise.

Niciodată n-a alergat atât de repede,

174

nici n-a sărit atât de sus peste morminte ca să vină la mine. Când a ajuns în dreptul meu şi m-a strigat ca de obicei -„Eşti aici?" – m-am hotărât să-i tai elanul. Am răspuns:

— Cu o condiție.

Am reuşit. Se aştepta la orice numai la asta nu.

— O condiție? Ce condiție?

— Să-mi spui imediat cum mă vezi.

— – Ce?

— Igor, prima dată m-ai văzut în pijama, a doua oară ca pe un copil de şapte ani... în starea în care mă aflu nu-mi plac surprizele, nu mai au nici un efect asupra mea. De astă dată cum mă vezi? în chip de Manneken-Pis? Sau ca un peştişor roşu într-un borcan, în colțul mormântului meu?

— Tăticule, nu te mai prosti, nu-i momentul. Te văd aşa cum erai ultima dată.

— De şapte ani?

— Da, şi în pijama cu dungi. Tăticule, ascultă, suntem într-un rahat din ce în ce mai împuțit, e o bulibăşeală nasoală!

— Aşa zici tu? Mie mi se pare că lucrurile merg mai de grabă bine.

Igor se întreba dacă nu cumva de când am murit m-am țicnit de tot, dar am continuat:

— Tu nu eşti niciodată mulțumit, aşa-i? înainte nu era bine, acum e şi mai rău, de fapt ce vrei, mă?

înainte de toate trebuia să-l fac să se gândească la altceva, să tacă puțin, să-şi tragă sufletul şi să-şi vină în fire. Am zis, ca şi când nimic nu s-ar fi întâmplat:

— Nu, mie mi se pare că e mai degrabă bine. în orice caz, pentru Tatiana...

Am lăsat să se prelungească o tăcere cum nu se poate mai încărcată. După care am continuat pe un ton ambiguu:

— Ismael e foarte bine...

Igor a trecut încet de la panică la jenă. Am exploatat acest filon fără nici un scrupul:

175

— Nu-mi face chiar o plăcere nebună, dar important e să-i facă ei plăcere.

Aici a încercat marea cu degetul:

— Tăticule... Asta e exact ceea ce doreai, nu-i aşa?

— Am oftat cât am putut de adânc:

— Ca şi când aş mai fi în stare să vreau ceva...

La care s-a aplecat spre mine şi mi-a vorbit ca unui copil nevârstnic:

— Tăticule, tu ai vrut-o, adu-ți aminte... Te saturaseşi s-o vezi risipindu-se ca să te uite. Voiai să întâlnească pe ci neva, voiai să-i dau ocazia să aleagă înainte de a încerca,

exact aşa ai zis: „Să aleagă înainte de a încerca".

— Şi tu vroiai s-o duci la New York. Tatiana la New York... Bietul New York...

— New York sau...

— New York sau Ismael?

A tăcut. Am tăcut şi eu. Am tăcut amândoi. Acum era perfect calm. îngrozitor de plictisit, dar calm. Şi preocupat din plin de subiect. Readaptat. Am putut trage concluzia:

— Ismael, Igor. îl prefer pe Ismael.

Cu atât mai mult cu cât mai încolo, între Montparnasse şi Turnul Eiffel, soarele împrumuta nuanțele lui Ismael ca să apună a doua oară de când cu povestea asta. începea să se lege bine...

— Crede-mă, Igor, ți-a ieşit pasiența. Ismael i se potri veşte mult mai bine Tatianei decât Statele Unite ale Americii.

— în consecință, descurcă-te ca ăstora doi să le tihnească to tuşi cât de cât, ca unor oameni mari, sub acelaşi acoperă mânt, în acelaşi pat, multă vreme.

— Ca unor oameni mari?

— Evident. Că doar nu s-or cupla la şase ani! Ştii cum e lumea...

— Da' bine, tăticule, cum vrei să...

— Igore, Igore... La ce ți-a folosit să dobândeşti douăzeci de ani dintr-un condei? Ce s-a ales din tine? Ai ajuns un

dobitoc cât toate zilele incapabil să îndrepte această situație? Tu? Cu imaginația ta! Sub pretext că te-ai matolit, că ai fost la curve, că te-ai încăierat cu Joseph ca între bărbați, crezi că le-ai trăit pe toate? Că ai încercat totul?

— Soluția e chiar sub nasul tău! De azi-dimineață! Nu ți-ai dat seama? O soluție de un metru douăzeci într-un costumaş pătat cu cerneală violetă şi cu ochelari reparați cu leucoplast.

— O soluție foarte mică şi cu un chip palid, care de când lumea strigă după ajutor, cum de nu auzi? Cu un cap care abia aş teaptă să-şi imagineze cu adevărat, dar nu poate! Cu nişte de gete care abia aşteaptă să scrie, dar nu sunt solicitate!

— Crastaing?

— Cine altul? El a dat subiectul, el trebuie să-l trateze, nu te-ai prins? De-o viață întreagă le dă elevilor lui subiectele pe care ar vrea să le poată trata el. Nu l-ai auzit? N-ai au- zit-o pe Yolande?

— Da' compunerea asta a şi făcut-o!

— A ratat-o, Igor! Trebuie s-o ia de la capăt. Tu nu vezi că a ratat-o? Că doar ai rezultatul în fața ochilor. Lamenta bilul rezultat! Mai nefericit decât un mort! N-a scris nimic în biblioteca aia, a copiat doar!

Aici am tăcut câteva clipe, m-am uitat dincolo de Igor, am planat deasupra Parisului aşa cum îți survolezi propria existență... I-am revăzut pe toți tipii gen Crastaing din viața mea... şi printre ei şi pe chirurgul care mi-a permis accesul la acest punct de vedere.

Până la urmă am continuat, nu atât pentru Igor, cât într-un aparteu cu invizibili ascultători:

— Da' dacă e singurul care şi-a greşit compunerea! Dacă-i singurul care nu poate trata acest fel de subiect! Să ştii că sunt mulți în situația asta: amputați de copilăria lor, împinşi prea devreme în trenul ambiției, programați încă din faza de ovul, operaționali chiar din start, profesionişti încă din leagăn, îi vedem în fruntea guvernelor, ale întreprinderilor

177

Gigantice, ale Laboratoarelor Monumentale, ale Băncilor Mondiale, ale Fondurilor Monetare, Gestionarii Abstracțiunilor, Grangurii care administrează Resursele Umane, „fără scrupule şi stări sufleteşti" şi se mai şi laudă cu asta! Chirurgul meu, de pildă, cu transfuzia, fără de care n-aş fi ajuns aici şi nici n-aş fi în cunoştință de cauză! Şi ăsta a fost amputat de copilăria lui! Ființe reci calibrate în eprubetă, splendide animale sociale, n-au viață personală, ci destin! Repetenți la compunere, dar premianți la disertație! S-au înființat şi şcoli speciale pentru ei! îi cunosc prea bine, mi-am petrecut viața desenându-i! Am început cu Crastaing, şi nu m-am mai oprit. Sunt uşor de schițat, nu sunt decât propria lor aparență, au profilul ambițiilor lor, poza impusă de rolul pe care îl joacă, bărbați şi femei care nu ştiu decât ceea ce vor, adevărată mană cerească pentru noi, caricaturiştii. Figuri fără chip! Cei mai subtili au nişte mutre de ipocriți şi adevărata bucurie a meseriei de caricaturist e să le desenezi gândurile ascunse, ştiind însă că niciodată, niciodată trăsăturile lor nu sunt alterate de apariția vreunui sentiment. Dacă m-aş fi lăsat de caricatură aş fi devenit pictor, ca Ismael, sau fotograf. Poate de aia mă scărpinam în fund, dimineața, înainte să-mi duc desenul la ziar, ca să reiau contactul cu ceva uman, viu, aproximativ, cald, mirositor...

(Pe cuvânt, aproape că m-am ambalat! în situația mea e de-a dreptul indecent. Moartea chiar nu ne vindecă de nimic?) Am tăcut, nemulțumit. Acolo, în zare, soarele îşi desăvârşea înecul zilnic, încă cel mult vreo câteva raze pe suprafața aurie a capitalei.

Până la urmă, Igor a zis:

— Greşeşti, tăticule, Crastaing nu e cum zici tu. Nu e nici bancher, nici...

Am pornit din nou după ce am cotit-o:

— Fiindcă l-au greşit! Nu l-au golit complet. I-au lăsat probabil o bucățică de inimă, o rămăşiță de copilărie, un pic

178

de gratuitate care se înverşunează să existe! Sunt o groază în situația lui. De fapt, imensa majoritate. Nu-i uşor să goleşti complet un copil. Iar acest rest de omenie face din ei ființele cele mai nenorocite de pe fața pământului! Hai, mă Igor, uită-te bine la Crastaing, nu vezi că se sufocă, nu vezi că intuieşte ceva, că e un nimeni şi că încearcă să se adune! A făcut efortul să sară afară din borcan şi voi îl lăsați să moară ca peştele pe uscat? Ce-i cu voi, mă, aveți o inimă de piatră? E din nou mic, Igor, are o nouă şansă, trebuie să i-o

acordați!

— Punându-l să facă şi el compunerea?

— Bineînțeles! Şi îndopându-l cu copilărie până nu mai poate! Dăruiți-i atâtea amintiri până dă pe dinafară şi să se termine o dată. Ghiftuiți-l! Mi se pare că astăzi voi sunteți cum nu se poate mai potriviți pentru treaba asta, nu-i aşa?

— Iar dacă nu, atunci nimic nu foloseşte la nimic, pe bune! Şi în fond, n-ai vrea să ai parte de un prof ceva mai uman, pu țin mai vesel, nițel mai liber, o idee mai puțin nebun, dar mult mai uşchit! Puneți-l să scrie compunerea, ce mai aştep tați! Hai, dați-i o mână de ajutor, ce mai...

24

Subiect

Vă treziți într-o dimineață şi constatați că, peste noapte, ați fost transformat în adult. Complet înnebunit, vă năpustiți în dormitorul părinților. Au f ost transformați în copii.

Povestiți urmarea.

— Am zis urmarea, Albert!

— Şi fără soluții facile!

— Nu e vorba nici despre un vis, nici despre marțieni, nici de vreo zână poznaşă!

— E realitatea!

Când am spus să i se dea o mână de ajutor, nu m-am gândit la acea ploaie de palme ce avea să se abată asupra

179

capului bietului Albert în noaptea cu pricina. Iată-l, săracul, aşezat la masa din bucătărie, complet dezarmat în fața unei pagini albe şi sub lumina legănată a becului, şi pe cei trei găligani, în picioare în spatele lui, manifestând acea concepție tipic adultă despre asistența pedagogică:

IGOR: Ce-i aia „nu pot"? (Jap)

NOURDINE (jap): E chiar aşa de greu de închipuit, o viață de familie?

JOSEPH: Ce, noi poate că n-om fi adevărați? Suntem personaje de Gameboy? (Jap)

NOURDINE (jap): Şi ăştia (gest circular prin care îi desemnează pe Pope, Moune, Eric, Tatiana şi Ismael), ăştia ce-s? Piticii din grădină?

IGOR: Albert, fii atent că ne supărăm...

NOURDINE: Mă, Albert, mă, doar n-oi fi vrând să ne fi strofocat atâta de pomană, totuşi?

JOSEPH: Bagă de seamă, Albert, dacă nu ai şi tu un pic de bunăvoință, să ştii că ai încurcat-o...

La fiecare palmă, Pope, Moune, Eric, Ismael şi Tatiana se crispau. Clipeau din ochi. Palmele sunau parcă în propriile lor capete. Făceau ucenicia solidarității. Tatiana a cedat prima. S-a năpustit asupra lui Igor şi l-a aruncat afară din bucătărie urlând:

— N-ai de gând să-l laşi o dată în pace, nu? E destul de mic, poate să-şi facă şi

singur tema!

Ismael a imitat-o pe Tatiana. Ridicat pe vârful picioarelor, s-a înfipt în urechea lui Albert şi a vărsat în ea valuri de informaţii capitale. Vorbea, vorbea, ca şi când de o viaţă ar fi aşteptat tocmai această clipă ca să vorbească.

— Ce zici?

Chipul lui Albert se luminase. Urechea îi crescuse. Tocul a început să gonească pe hârtie.

— Nu aşa repede! Nu aşa repede! Da, exact aşa e, dar zi mai rar!

180

Când Ismae'l s-a retras, i-a venit rândul lui Eric să-şi lipească gura de urechea lui Albert, dar de cealaltă, de cea stângă, între cele două urechi, zâmbetul lui Albert se tot lărgea. Tocul lui Albert se zorea, mânat de cuvintele lui Eric, în timp ce Pope şi Moune Pritsky îi dădeau pe uşă afară pe Joseph şi pe Nourdine.

*

Restul s-a petrecut în universul tainic al copilăriei. Tot ce pot să spun este că a doua zi de dimineaţă, clasa a 5-a B, din care nu lipsea nimeni, râdea în timp ce domnul Crastaing citea cu glas tare corectarea unei lucrări. Era vorba despre o compunere, o pedeapsă pe care le-o dăduse cu două zile în urmă lui Nourdine Kader, Igor Laforgue şi Joseph Pritsky. Din cauza asta, chiar li se inflamaseră ganglionii limfatici şi lipsiseră toţi trei. Era prima dată când domnul Crastaing citea corectarea unei compuneri şi nu-i ieşise rău deloc, deşi era o premieră. S-ar putea chiar zice că dimpotrivă. O scrisese cât fusese bolnav, răguşise de tot, după cât se pare. Dar n-a fost ceva prea grav, având în vedere că acum citea tare cât îl ţinea gura, de parcă nu şi-ar fi pierdut nicicând vocea. Nourdine, Igor şi Joseph se întorseseră şi ei, erau prezenţi cu ganglionii lor cu tot. Domnului Crastaing îi venise o idee formidabilă pentru corectarea lui: subiectul, de îndată ce te apucai să-l tratezi, devenea real, totul se întâmpla cu adevărat, pe bunel Nourdine, Igor şi Joseph se pomeneau metamorfozaţi în oameni mari, iar părinţii lor în sens invers! Şi dânsul, domnul Crastaing, o păţea, se micşora în veceul unei biblioteci, sau cam aşa ceva... Crastaing micşorat! Taci, dom'le! A fost obligat să se suie cu picioarele pe veceu ca să deschidă uşa. De fapt, lectura începuse să-i pasioneze pe elevi. Haioasă, de-a binelea. De-a dreptul mişto! Ba chiar super-mega-bestială! Nourdine, Igor şi Joseph nu ştiau deloc să se descurce ca adulţi şi nici domnul Crastaing nu prea avea aptitudini să fie puşti, dar una peste alta, cei

181

patru laolaltă au scos-o la capăt mai degrabă bine, de pildă când s-a pus problema să-şi explice absenţa de la şcoală; mai era şi un pasaj cu domnul Foiriez („Alergatul pe coridoare interzis!") şi cu domnul Lanval...

De treizeci de ani...

De treizeci de ani, de când îl ştiau, nimeni nu auzise vreodată un râs în clasa colegului Crastaing.

Aşa se justifica prezența domnilor Lanval şi Foiriez, ghemuiți sub geamurile coridorului care zăngăneau de urletele elevilor („Oare de ce copiii râd totdeauna mai tare când sunt la şcoală?" se întreba domnul Foiriez.)

— Este foarte... în formă..., admise domnul Lanval.

— O să deranjeze tot etajul, protestă domnul Foiriez.

— Lasă, Foiriez, lasă, nu e aşa de...

— Şi apoi, ce ținută! se indignă domnul Foiriez.

— Domnul Foiriez făcea aluzie la costumul domnului

Crastaing, un costum de culoarea somonului cu dungi albe, şi cu o batistă de un roşu aprins şi cu un pantalon cu manşetă, răsfrânt exact cât trebuie peste nişte pantofi bicolori cu găurele.

— Sincer vorbind, e îmbrăcat ca un...

— Nu, dimpotrivă aceste culori... consider că e foarte...

dă... un pic de...

Cu vârful degetelor, domnul Lanval desena volutele veseliei.

Povestirea corespunde aproape pe deplin reiatării lui Igor despre acea dimineață şi Igor afirma că Crastaing era „înnebunit de-a binelea" de dragoste pentru Yolande. îmbrăcat după gustul ei, arăta nemaipomenit de mişto. Braț la braț, semănau cu fericirea ieşită la plimbare, iar pantofii lui Albert scârțâiau, după cum zicea Yolande, „ca să nu-l mai scap din ochi". Din sfârşitul corectării se revărsă o fericire într-atât de academică (Eric se căsătorea cu Rachida şi

Ismael cu Tatiana), încât s-au găsit două-trei acrituri care să facă nazuri.

— Da' de ce se termină aşa bine, dom' profesor? întrebă cel mai îndrăzneț, țuguindu-şi critic buzele.

— Pentru că tu o să sfârşeşti rău, băiete drag, răspunse domnul Crastaing, ca şi mine de altfel, adăugă el, şi e de-ajuns să ştii lucrul ăsta, ca să nu fie nevoie să mai şi

agravezi situația.

*

Igor, Nourdine şi Joseph n-au mai vorbit despre această compunere decât o singură dată, şi chiar şi atunci doar la modul aluziv. Era, după câteva săptămâni, de ziua lui Joseph, când a împlinit treisprezece ani. Ca în fiecare an, toată lumea era prezentă, în afară de mine, bineînțeles, dar cu Ismael în plus, împreună cu restul familiei Kader: Rachida, Eric şi Nourdine. Deci, toată lumea era prezentă cu excepția, ca de obicei, a lui Scumpapi Joncheville; dar bunicul lui Joseph, care în general chiulea de la aniversările nepotului său din motive de sănătate, de astă dată şi-a justificat absența spunând o poveste cu nişte şampanie şi un telefon care „i-a rămas în gât".

— Nu-i plăcea şampania mea, explică Pope Pritsky, aşa că l-am trimis la vinul lui de împărtăşanie.

Minciuna era evidentă, dar pe Joseph nu l-a prea mirat. Fraza lui Pope, tatăl lui, l-a

lăsat visător doar în privința „naturaleții" situației. Joseph i-a trecut în revistă pe adulții din jurul mesei (Ismael, puțin mai departe de masă reproducea scena în pastel, cu Tatiana în prim plan) şi i-a întrebat pe Igor şi Nourdine:

— Hei, băieți, ce ziceți, dumnealor ştiu? Sau se fac că nu s-a întâmplat nimic?

IGOR (categoric): Ştiu, dar n-o s-o recunoască niciodată. JOSEPH: De ce?

— Pentru că sunt fericiți, răspunse Nourdine cu senzația stranie că mai rostise cândva această propoziție.

183

Aşezat în fața celor trei băieți, Rabbi Razon, care niciodată nu părea a fi întru totul prezent, dar căruia nu-i scăpa nimic, enunță una dintre frazele lui tipice:

— Adevărata fericire nu-şi citează sursele.

— De ce? întrebă Igor, ce nu-şi slăbea niciodată interlo cutorii din ochi.

— Ca să nu-L facă gelos pe bunul Dumnezeu, răspunse rabinul care avea răspuns la toate.

*

Asta este. Igor mi le-a povestit pe toate de-a valma. Apoi s-a înstăpânit tăcerea. La capătul căreia mi-a sus:

— Tu le-ai făcut, aşa-i?

— Poftim?

— Toate astea, tu le-ai pus la cale?

— Care toate astea?

— Tăticule...

Nu, pe bune nu-mi dădeam seama ce vrea să zică. Atunci a pus punctul pe „i"... O activitate de care nu s-a temut niciodată.

— Tăticule, tu m-ai pus să bag desenul tău şaişoptist în ghiozdan, tu i-ai vârât în cap lui Crastaing subiectul compu nerii şi toate astea numai ca Tatiana să-l întâlnească pe Ismael şi să-şi refacă viața, îndrăzneşte să-mi spui că nu tu.

Am rămas cu gura căscată. Plozii ăştia... Nu numai că ne cred atotputernici câtă vreme suntem în viață, dar trebuie să-şi mai închipuie şi că dispunem de puteri nemaipomenite după moarte!

Da, bine, e adevărat, e adevărat, mulțimea aia în delir care îl urmăreşte pe Crastaing sub lozinca răzbunătoare nu-i desenul lui Igor. E al meu. Primul meu desen pe tema cu pricina. Dar ce dovedeşte asta?

184

De acord, Tatiana ar fi putut s-o nimerească mult mai prost... S-ar putea chiar spune că a trece de la un pălmaş dezamăgit al caricaturii la un artist de talia lui Ismael e un fel de promovare. Ei, şi, ce-i cu asta?

Igor s-a uitat drept înainte:

— Şi acum că ți-ai terminat treaba, n-o să te mai văd, aşa-i?

Aici am considerat că e urgent necesar să pun lucrurile la punct. Am spus ceea ce trebuia să spun:

— Lasă, Igor, că te cunosc eu, până la urmă ai fi ajuns să crezi în fantome.

A râs cu toată spontaneitatea:

— Asta mi-ar mai lipsi!

— Şi a adăugat:

— Imaginația nu înseamnă minciună.

—

ULTIMELE APARIȚII LA EDITURA UNIVERS

Shichiro Fukazawa, Balada de la Narayama, preț: 16 RON

In Balada de la Narayama, Fukazawa descrie o societate fictivă care trăieşte în secolul al XlX-lea izoiată într-o regiune muntoasă îndepărtată, izoiată de lume, în nordul Japoniei, în sat există obiceiul crud ca oamenii în vârstă, după ce împlinesc 70 de ani, să fie duşi pe vârful muntelui Nara, sălaşul zeilor buni, şi lăsați să moară acolo de foame şi de frig, pentru a-i lăsa locul altcuiva mai tânăr, în Balada de la Narayama locuitorii satului comunică între ei, în cea mai mare parte a timpului, prin intermediul unor cântece aluzive, pe care autorul se preface a le comenta ştiințific, explicând originea cutumelor care cititorului i se pot părea sadice sau lipsite de sens.

Vian, Cronici romanțate, seria de autor Boris Vian, preț: 20 RON

Volumul cuprinde prima piesă a lui Boris Vian tradusă în româneşte, Ecarisajul pentru toți, urmată de seria de Cronici romanțate apărută în volumul de opere complete. Ecarisajul pentru toți este una dintre cele mai celebre piese ale lui Vian, în care umorul negru, absurdul şi jocurile de cuvinte trimit cititorul la teatrul lui Eugen lonescu. Colorate, incisive, ciudate sau sobre, Cronicile sunt un dublu portret, al epocii lui Vian şi al preocupărilor autorului: viața mondenă, jazz-ul, automobilele, literatura, stilul de viață american.

Annelies Verbeke: Dormi!, colecția Romanul Secolului XX, preț 15 RON

Un bărbat se ataşează cu disperare de un fluture de noapte; o fată doarme mai puțin de două ore din douăzeci şi patru; cineva îşi vede mama, care murise cu mult timp în urmă, sunând la uşa casei sale în mijlocul nopții. Două personaje insomniace, două mari singurătăți, două existențe la limită se caută inconştient pe străzile marelui oraş cu femei în vitrină şi lampioane roşii, în spațiul fictiv al romanului totul este posibil: Dormi! este o carte paradoxală, cu pagini amare, prea lucide, prea realiste, depresive până la nebunie, şi în acelaşi timp onirice, euforice, pline de speranță. Primul roman al lui Annelies Verbeke, Dormi! a devenit best-seller din primele luni de la apariție (50 000 de exemplare vândute) şi a fost tradus în 11 limbi străine, generând comentarii precum: „Verbeke scrie excepțional de bine... Ea poate transforma cea mai banală realitate în literatură" (De Volkskrant).

Marguerite Duras, Ochi albaştri, părul negru, colecția Romanul Secolului XX, preț:

15 RON

Jurnalist, dramaturg, scenarist şi romancier, Duras primeşte în 1983 Marele Premiu pentru Teatru al Academiei Franceze şi Premiul Goncourt în 1984 pentru romanul Amantul, vândută în trei milioane de exemplare, care a fost ecranizată într-un film de mare succes. Ochi albaştri, părul negru este o poveste de dragoste „exasperant de reuşită" aşa cum scria o cronică apărută în Le Monde.

Emil Eugen Pop, Criza'n teme niponoclaste, preț: 11 RON

Criza'n teme niponoclaste este o carte greu, dacă nu imposibil, de asociat unui gen literar: descrisă de autorul său drept un „pseudo-epistolariu circumscris în mare măsură tărâmului imaginar demarcat de titlu" – Japonia, o cultură şi o civilizație exotică, o alteritate care pentru occidentali este totalmente străină. Textele urmuziene, narative sau descriptive, cu accente de realitate imediată sau de-a dreptul onirice, conturează personalitatea unui autor cu o vervă explozivă, o capacitate de invenție verbală şi o originalitate cu adevărat remarcabile.

Andre Comte-Sponville, Mic tratat despre marile virtuți, colecția STUDII, preț: 25 RON

Tratatul despre marile virtuți scris de Andre Comte Sponville este o carte al cărui succes imens la marele public se datorează unui demers neobişnuit: a scrie un tratat despre politețe, fidelitate, cumpătare, curaj, generozitate, compasiune, toleranță, blândețe, iubire, tratând toate aceste noțiuni dintr-o abordare istoric-filosofică, dar în acelaşi timp pentru marele public, este un proiect demn de un Socrate al vremurilor noastre.

Nina Berberova, Sublinierea îmi aparține, preț: 32 RON

Pentru a o cunoaşte pe Nina Berberova, pentru a cunoaşte viața literară din Petersburg şi din Berlinul, Praga, apoi Parisul primei jumătăți a secolului XX, trebuie citit şi recitit jurnalul Ninei Berberova, Sublinierea îmi aparține, în aprilie 1925, Nina Berberova şi soțul ei, poetul Vladislav Kodasevici, ajungeau la Paris, unde scriitoarea va locui până la emigrarea în Statele Unite ale Americii, în 1950. Viața emigranților ruşi la Paris îi inspiră romanele Acompardatoarea, Astaşev la Paris, Romanul de capă şi lacrimi, Lacheul şi târfa (ultimele trei publicate de Editura Univers, 2004). Editura Actes Sud i-a descoperit prin intermediul traducătoarei Lydia Schweizer, romanele publicate în anii '30 şi '40 în Franța şi a obținut drepturile internaționale pentru toate scrierile ei, care au fost traduse în peste douăzeci de limbi şi au devenit best-seller-uri în Franța şi în întreaga lume.

www.edituraunivers.ro

Marii scriitori se adună la Cotidianul,
pentru că aici
se întâlnesc cu marii cititori.
Nu pierde
în fiecare miercuri
cărțile
din Colecția Cotidianul.

AMOS OZ Cutia neagră

Un incitant roman epistolar în care Amos Oz foloseşte din belşug senzaționalismul, într-o formulă sclipitoare, plină de umor, pentru a construi o dramatică poveste de dragoste. Cutia neagră a fost răsplătit cu Premiul Femina fitranger, celebrul scriitor israelian fiind unul dintre candidații cu foarte mari şanse înscrişi în cursa pentru Nobelul literar al următorilor ani.

Cotidianul.

Intră în cărți!

Citeşti mai mult, înțelegi mai mult!
12 luni =
162 RON
reducere 48%
Abonează-te
şi primeşti cadou
24 de cărți
din Colecția Cotidianul 2007!

Citeşti mai mult, înțelegi mai mult!
l an = 162 RON = 48% reducere
Abonează-te acum şi 24 de cărți din Colecția Cotidianul
vor ajunge în 2007 direct la tine acasă prin colet poştal. Pentru a
primi cărțile, trimite talonul de mai jos pînă cel tîrziu vineri,
15 decembrie 2006 (data poştei), alături de o copie a documentului
de piată a abonamentului la adresa: C.P. C.E. – C.P. 20, Bucureşti,
sau prin fax, la numărul 021/210.65.32.
în plus, vei participa la extragerea Marelui Premiu al campaniei
de abonamente, un Volvo S60 şi la extragerea premiilor speciale.
Vei fi contactat pentru confirmarea datelor de livrare în cel mai scurt timp posibil.

TALON DE PARTICIPARE
! ---—-—
Firma Domeniul de activitate
Departament Nume Prenume
iCUI CNP
Adresa de livrare a abonamentului este: Județ Localitate Cod poştal
jStr. Nr. Bl. Se. Ap.
i Telefon Fax E-mail
, Data naşterii Ocupația Funcția

Sint de acord ca datele mele să fie prelucrate şi să intre în baza de date a S C Poligraf S R.L. (nr operator 322ÎM 51 să primesc materiale informative de la acesta şi de la partenerii săi agreați La cererea mea scrisă, S.C PoUgrafSIU. se obligă să actualizeze să şteargă sau sa mă informeze, hi scris, despre datele mele prelucrate Tuturor participanților le sint garantate drepturile conform Legii 677/2001.

Ataşez copia documentului de plata a abonamentului seria nr .....

Luna cu care doresc sa Saceapâ livrarea*. „^___„

Data Semnătura

*pentru abonamentele achitate pîna In data de 20 a lunu, livrarea poate începe chiar cu luna următoarei

ABONEAZA-TB

J Direct: achită contravaloarea abonamentului în contul SC CATAVENCU SA, CUI 11285736 R,

Cont HAN: R023BRDE450SV09893604500, BRD Group Societe Generale, Sucursala Mari

Clienți Corporativi

•/ Prin difozorii de presă

•/ Ordine: accesează www.cottdianul.ro

Citeşte regulamentul campaniei pe www.cotidianul.ro